

SOKOL AMERICKÝ

ČÍSLO 12.

ROČNÍK XXVI.

Českému čtenářstvu, borcům našim, sokolům a sokolkám doporučujeme původní, bohatě ilustrované dílo, práci to veskrze bratři našich a sester

PAMÁTNÍK

Nár. Jed. Sokolské ve Sp. Státech,

vydaný na oslavu 25-letého trvání téže nákladem Výkonného Výboru. Kniha jest nejen věrným obrazem práce sokolské, ale obsahuje mnoho odborných i zajímavých článků, episod, veselých i vážných příběhů ze všech téměř důležitějších osad českých v Americe, jest značného objemu a úpravy důstojné. Jest zde první toho druhu, skvostných, původních vyobrazení a s několika přílohami rázu cenného.

Cena pouze \$1.25.

Objednávky přijímá a proti zaslání dotyčného obnosu knihu ihned zašle: Jan Černý, jednatel V. V., 437 E. 71st St., New York, N. Y.

Posudek o Památníku.

"Ženské Listy" píší: "Památník Nár. Jednoty Sokolské. Kniha, kterou vydala Národní Sokolská Jednota v paměť svého 25letého trvání, jest jedním z nejpěknějších děl tohoto druhu. Jest to "Památník" v pravém slova toho smyslu, nejen svým rázem a obsahem ale i svou úpravou, která jest skutečně krásná. Mnoho takových věcí v naší česko-americké literatuře nemáme, a musíme si jich proto tím více vážit. Přispěvatelů jest celá řada a jich příspěvky pečlivě srovnal Sokol dr. J. Rudiš-Jičínský. Jsou v něm obsaženy dějiny Národní Jednoty a všech sokolských sborů k této Jednotě náležejících, životopisná data mužů vskutku o věc zasloužilých, různé články a stati ze sokolského oboru, některé vzpomínky, vážné i veselé, a jiné pěkné věci. Některé články jsou vskutku pozoruhodné. Kniha jest ozdobena celou řadou pěkných fotografií a ilustrací, pocházejících od A. Petrtyla, I. Hrušky, Gustava F. Jedličky, dra. J. Rudiše-Jičínského a Army Rudišové. Vzhledem k tomu všemu možno skutečně říci, že slouží "Památník", vydaný Výkonným výborem N. J. S., ku cti naší česko-americké literatury. Prodává se za \$1.25. Objednávky adresujte: Jan Černý, 437 E. 71. St., New York."

Naším cvičitelům!

Cvičební večery na koni na šíř. — Sestavil František Kožíšek. Cena 10c.

Objednávejte buď u svých sborů neb u jednatele výkonného výboru N. J. S.

Vyhláška.

Tímto upozorňujeme bratrské Jednoty, že Výk. Výbor N. J. S. prodá 1200 lb. činek, bez dovozu, za 3c libru.

Dále prodá Výk. Výb. RYTINY (cuts) obrazů z Památníku N. J. S. za ceny mírné. Rytiny hodí se dobře pro jednoty a zvláště pro bratry obchodníky.

Žádáme br. tajemníky, by na vyhlášku tuto své Jednoty a bratry upozornili.

Objednávky přijímá jednatel V. V. Jan Černý, 437 E. 71st St., New York.

OZNÁMKY

českých obchodníků, české výroby a práce, v odbor náš tělocvičný a jiný spadající a oznámky vůbec jakéhokoliv druhu, rázu čistého, dojdou listem našim značného rozšíření. "Sokol Americký" jest velice výhodným prostředkem oznamovacím po celé Unii vlasti naší nové. O podmínkách a poplatku za oznamování podrobnosti ochotně udělí jednatel V. V., aneb jeho k cíli tomu ustanovení zvláštní jednatelové. — Píšte pod adresou:

JAN ČERNÝ,

437 E. 71st Street, New York City.

Listárna výpravčího.

New York: Geier Karel, 401 E. 90 st., přestěhoval se, Jos. Oktavec, 48 Beck st., Bronx, přestěhoval se.

Brooklyn: F. Cerovský, 887 Willoughby ave., pošta ho nenašla.

Cleveland: Jan Fišer, 14 Storer Pl., přestěhoval se.

Curtis Bay: Al. Kalivoda a Sylv. Vlach nehlásí se o list.

Philadelphia: Jan Semerád, přestěhoval se a neví se kam.

St. Louis: Ant. Chabr, 1017 S. 10 st., zasíláme správně na tu adresu, nevíme, kde se list ztrácí.

Chicago: Al. Vileta, 1248 S. 40 Ct., od Sok. Čechie, přestěhoval se; Jan Moravec, 2113 N. 47 st., od Sok. Praha, přestěhoval se; Fr. Švejda, 1832 W. 47 st., přestěhoval se; R. Jandus, 4800 Throop st., od Plz. Sokola, není tam; John Baumel, 380 W. 18 st., odstěhoval se.

Změny adres,

přestěhování, nechť každý bratr, aneb sestra oznámí výpravčímu přímo, totéž platí i o předplatitelích vůbec, o změnách oznámk s dohodnutím s jednatelem V. V., jakož i zastavení listu. O čísla na ukázkou rovněž pište přímo výpravčímu, a sice:

"SOKOL AMERICKÝ"

566 W. 18th Street, Chicago, Ill.

OBSAH.

	Strana
Velikému národu ruskému, atd.	369
Redakční úvahy	370
Bezdrátová telegrafie	375
Kroj co "posvátný odkaz".	376
Athlet na stolci presidentském	377
Poučení o tuberkulose	378
Veřejná sokolská cvičení	379
Ženský tělocvik	379
První vítězné družstvo T. J. S. New York (vyobrazení)	380
Z dějin magnetičnosti, atd.	381
Pár slov do větru	383
Kulturní význam tělocviků	383
Sokolky Plzenského Sokola (vyobr.)	384
Župa Sev.-Východní (vyobr.)	385
Cvičení žactva	386
Poznámky k našemu názvosloví ..	388
Závod v šermu bodmo (vyobr.)	389
Cvičení s kužely	390
Věda, umění a práce	392
Z našich kruhů	393
Tiché vody, román od Havlasy ..	394
Z Poznaně	396
Dopisy	396
Vzrůst Plzenského Sokola	397
Listárna redakce, zprávy ze žup, protokol V. V., atd.	398

SOKOL AMERICKÝ

ENTERED AS SECOND-CLASS MATTER JAN. 14TH, 1904, AT THE POST-OFFICE AT CHICAGO, ILL.

Ročník XXVI.

CHICAGO, 15. PROSINCE 1904.

Číslo 12.

Velikému národu ruskému, veškerému lidu, bratřím
a sestrám našim slovanským, náš pozdrav!

Vidouce ty nesčetné oběti na statcích, krvi a životech, které přináší v době přítomné národ Váš celý, bez rozdílu, národ bohatyrský, statečný, jehož hrdinost a neposkvrněný charakter vždy celé rodině slávské pravým byl vzorem, přicházíme i my sokolové, občané američtí, sdružení ve velikou Národní Jednotu Sokolskou ve Spojených Státech, abychom vyslovili Vám všem své sympatie, abychom spolu s Vámi truchlili nad neštěstím války, jež postihlo národ Váš.

Sami věříce, že jen vývinem těla a ducha, mravním povznesením, charakterem a šlechetnými snahami na prospěch lidstva veškerého a snahami pokrokovými dojíti lze té pravé svobody, těšíme se rozvoji a ideám sokolským, jež i u Vás příznivého a bratrského doznávají přijetí, i doufáme, že stanou se tím jediným násttkem všech národů slovanských ku společné práci na prospěch myšlenky všeslovanské, myšlenky, která rozhodně v lidskosti vrcholiti má.

Kéž stane se tak za nemnohá leta a k tomu naše přání upřímné, jako veškerému zdaru celého národa Vašeho.

Národní Jednota Sokolská ve Spojených Státech.

VÝKONNÝ VÝBOR

J. MARTYNY, starosta   MAX GRABENSTEIN, tajemník.

Dáno v New Yorku městě a státu, v měsíci prosinci roku 1904.

SOKOL AMERICKÝ

REDAKČNÍ ÚVAHY.

Jistý bankovní president ukradl \$54,000 vkladatelům svým kdes ve státu Iowě a soudce poslal jej na osmnácte měsíců do vězení, kde sedí člověk, který ukradl sousedovi slepici a odsouzen byl za čin tento na šest let. Bankér přijal prý rozsudek soudce klidně, aby ne.

Již několikráte za tu dobu, co vedeme list náš neohroženě a jen pravdě vstříc, doznali jsme zde sklamání a jinde opět zadostiučinění, ba stalo se i, že když řali jsme do živého, přineslo kýženou nápravu a to nám lichotí. Snahy naše jsou upřímné a poctivé i nedivte se, pakli hodíte kamenem do houfu husí, že ještě teď ta pravá se ozve, třeba jednalo se o lež a klam sebe lepším pláštíkem "vlasteneckým" ukrytý.

Jestli si někdo myslí, že tím si hodně vytrucuje, že prospívá si, aneb prospívá své jednotě, ať již toho druhu, či onoho, jenže české, když k zápolu župnímu, slavnostem sokolským a cvičením pozve raději Němce, turnery, než-li bratry Čechy, již náhodou jiný mají kraj, jiného jsou smýšlení, za to ale sokolové dobří a věci naší oddaní, tož mylí se velice. Podává tím jen důkaz, že to tak zvané bratrství kastuje, že rozděljuje je v přihrádky, které občanu země této rozhodně nesluží, sokolu pak tím méně.

Sokolové a sokolky! Leží před vámi dvanácté číslo "Sokola Amerického" v nové úpravě. Vyplnil list vaše očekávání? Či jeví ještě četné nedostatky? Vyslovte se přímo. My snažíme se poctivě úkolu svému dostáti — ale my chceme od Vás slyšet, jaký list jste očekávali, zdali jsme očekávání Vaše nezklamali. Upřímný pokyn, kde a jak zlepšení docíliti, milejší nám bude, nežli slova bezvýznamné pochvaly, poněvác vytknete-li nám pochybení, opomenutí — budeme vědět, že jste četli — a nejenom četli, ale také přemýšleli.

Již v říjnovém čísle přinesli jsme provolání ze Sokola pražského pod ohlavením: "K uctění památky Husovy." Na kolik bratří naši a sestry přání tu vyslovenému vyhověli a br. Scheinerovi různé památky a jiné z oslav našich Husových poslali, nevíme. Bylo by však jen vhodné a nanejvýš slušné, abychom bratřím našim v Čechách poslali sbírku co možná neúplnější. Možné, že bylo by nejlepší, kdyby ve všech sborech našich sehnali jsme vše co lze a poslali V. V. našemu do New Yorku, ten pak by celou zásilku nejlépe obstaral. Výlohy tak by nebyly téměř žádné i vyhnuli bychom se třeba různým duplikátům.

Přestoupiti od slov ku skutkům jest dojistá jen slechetná, tím slechetnější, kde jedná se o umírnění bídy, bolesti a žalu, kde pomáhá se bratru vehnanému

nikoliv vlastní vinou, v zápas hrozný, který válkou sluje. Ten trpící a z ran krvácející člověk ruský, jako ten člověk japonský, již dnes navzájem se vraždí, potřebují pomoci výdatné na zimu pak zvláště, třeba vlády jejich v boj je vehnavši se o ně staraly, starati mají. K tomu pak, aby pomáhalo se co nejučinněji, přispívá ruský Červený kříž, v jehož prospěch zavedly některé sbory u nás sbírky, již proto, že mezi těmi bratry Rusy i mnohý dnes hoch český z Volyně a z Kaykazu.

U nás někteří lidé musí mítí vždy něco "extra." Tak jestli se odbývá zdobení hrobů na příklad v určitý a stanovený den, oni si jednoduše uspořádají zdobení hrobů zvlášť v den jiný a tak se stává, že v některém menším městě zdobí se hroby po celý měsíc, neli déle. Jinde uspořádají Husovu tryznu třeba desátého místo šestého července; narození Havličkovo o týden později a tak vždy, jen ne v tu dobu, kdy vlastně památka připadá. Nu a nám to připadá trochu moc hloupé, neboť vlastní význam takých dnů pak odpadá a oslavy, památné slavnosti a tryzny vedle opozděných oslav našich bohatýrů Fuegnera a Tyrše vypadají moc tuctové.

"Svět záleží z nesčíslných maličkostí", tak přesvědčíte nás drobnohled, dalekohled učí nás poznávati světy jiné a věda den ode dne bouřá, co různá náboženství na hloupost lidskou počítajíce, vybájila. Náboženství postrádající dokladů musí ustoupiti vědě a pravdám všemocné přírody. A tu třeba jen zapamatovati si, že hmota jest vše, co jeví se smyslům našim, že vyplňuje jistý prostor. Hmota rozsáhlosti obmezené slove tělo. Příroda jest souhrn všech těl naší zeměkoule a nauky přírodní zpytují těla ve všech poměrech jejich a tak nalezla se souvislost vývinu z nejmenších částíček k tělům největším a nejdokonalejším, až k tělu člověka, jakž z původních tvarů se jeví.

Jedné věci u všech nynějších jednot veliký svaz společný by prospěl a to jest, že stálé ty nářky na nedostatky odborně vzdělaných cvičitelů spíše by odpadly, spíše proto, že silný svaz, větší počet sborů, poskytl by větší ještě poptávku, a tak povolání cvičitelské stalo by se u nás žádoucím i mohlo by se lépe honorovati, zejména když našly by se cesty jak část nejen technická svazu, ale finanční by se úspěšně vedla. Také pořádání kursu bylo by snažším, aniž by cvičitel, neb učitel patřící k této jednotě musel koukat na toho od druhé strany skrze prsty, bál se ho pozvati k sobě do cvičírny, k závodu, nebo k poradám a rozhovorům odborným na prospěch obapolný.

Pěkná hesla a veškerá prohlášení zásad mají-li skutečně u nás dojíti splnění, musí proniknouti do všech řad našich, zůstati při pouhých, třeba dobře mí-

něných slovech nelze ani nám. Musíme se dle toho zaříditi, tak aby celý ten rozsah zásad a prohlášení našich stal se majetkem veškerého členstva sborů našich. To se stane ovšem jen náležitým porozuměním, poznáváním a poučováním se navzájem, přednáškami, rozhovory a vysvětlením náležitým všeho toho, co předáci naši a činovníci nejlepší u věci naší na prospěch lidu svého hledali. Proto vítáme přednášky a práce podobné, třeba skrovné z počátku vždy s radostí a litujeme jen, že ve sborech našich minulého měsíce nevzpomělo se všude Tyrše a Fuegnera, jakž dojísta býti mělo. —

U nás si potrpíme často na hesla, jen co jest pravda a veliké heslo "Co Čech, to sokol" opakuje vám často mnohý bratr. Stačí však přehlédnouti jména těch mnohých měsíčně vyloučených u těch kterých sborů, abychom rázem se přesvědčili, že co Čech nemůže a nesmí šmahem býti sokol, že proto právě, že ten, či onen jest také krajan, kalibru všelikého v rodině naší sokolské místa nemá. Počet u nás nerozhoduje jako právě jakost členstva, a tu jsou někdy výminky, že třeba na ně dávatí pozor. — Jest již těch sokolů z "businessu" u nás dost a dost, těch polovičatých i těch celých druhu všelikého, a těch, kdož lezou k nám jen z ohledu, aby věci, již pochopiti nedovedou, spíše škodili, než-li prospívali. Jeť věru na činovnicích těch kterých sborů, aby právě v tom ohledu sbory své chránili. —

Zvláštní zpravodaj čelného amerického listu, popisuje podrobně krvavou bitvu u Liao-yangu, praví mezi jiným: ". . . a když noc snesla se nad krajem hrůzy, viděti bylo na stráních a roklích kmitati se četná světla těch, kteří po bojišti sbírali raněné a i jitro nastalé zastihlo je ještě při pilné práci — ještě hledali a snášeli raněné ruské vojáky, kteří v denní bitvě zraněni byli a v hustém dešti ležeti musili po celou noc na stráni, v keřích, v roklí. Zda nalezen byl každý ten raněný ubožák v tom ohromném prostoru? Kolik bolestných stonů, vycházejících ze zimničně se chvějících rtů zůstalo nevyslyšáno? Až v budoucnosti čínský sedlák někde klopýtne přes hromadu lidských kostí — ani tenkrát nebude svět s to naléztí na otázku tuto odpovědi." — A naše 20. století s pravou rozkoší sleduje krvavé ty scény a tleská nadšenou pochvalou těm, kdož více životů lidských zmaří, kdož více nevýslovné bědy a zkázy rozsíti dovedou. č.

Nešťastná moda dává nyní opět nové šněrovačky, jež stáhnou hrudník v dolejší části ještě více, než-li před tím, tedy nová závada, již celý tvar hrudního koše se mění a to právě v místech pro ženu a dívku nejdůležitějších. Nejen, že trpí veškeré ústrojí, srdce, játra, slezina a ústrojí zaživací, hlavně žaludek, ale i ústroje, v nichž dozrává pokolení další. Choulostivé změny v poloze těchto orgánů, následkem stlačení a se-

šněrování, způsobí nerozváživé ženě mnohé svízele na celý její život a zvláště dívkám v době jich vývoje, kdy nejsilněji probouzí se jejich marnivost a líbivost, ano některé matky šněrují již i školní dívky. Tak jsme uvažovali, pohlížejíce minule ve výkladní skříň jistého modního závodu i varujeme znovu a znovu sestry naše zvláště, jakož žádáme je v zájmu věci dobré a všemu lidstvu prospěšné, aby všude kde jen poněkud lze, brojily proti šněrovačkám a poukazovaly na záhubné zotročení jisté části ženského pohlaví, zotročení na nejvyšší pitomou modou.

Umění, věda a práce jsou a mají býti všech lidí bez rozdílu, jsou mezinárodní a tu nějakého rozlišování osobního, národnostního a dle přesvědčení prý býti nemá. Jsme téhož názoru, jenže se někdy přihodí na příklad, jako o německém dnu v St. Louisu na výstavě, že si páni poroučí, aby jim hudebníci Francouzové zahráli "Wacht am Rhein." Nezahráli a raději místa svá opustili. Můžeme se jim diviti? A prosím, tito hudebníci mají v řadách svých také tolik a tolik virtuosů, jenže tito francouzští virtuosové mají ještě tolik charakteru a národního uvědomění, že jednají dle svého osobního přesvědčení i tam, kde třeba slušná se jim dává a slibuje odměna hmotná. Proto člověk, třeba byl hudebníkem a virtuosem prvního řádu, svého přesvědčení nástroji svému podříditi zrovna nemusí, ba jsou jisté ohledy na společnost v které se nejen pohybuje, zejména tehdy, když společnost ta o mravní a hmotný výsledek úspěchů jeho se starala. Pak ovšem tu jsou ještě věci dvě, jimž obyčejně se říká slušnost a vděk, mimo taktu.

Co bídý, co neštěstí na světě zavinilo již nemírné pití — co ubohých rodin rozerváno — co existenci zničeno — co lidí nadějných za zdi žalární přivedlo! Vidíme-li člověka lihovinami přemoženého, kterak potácí se k domovu, první naše vzpomínka platí ubohým dětem — ubohé ženě — které se strachem a úzkostí očekávají příchod toho, na něhož čekati by měly s touhou, radostí a láskou! Dobře řekl americký vědátor, že pití jest nejhroznější kletbou lidstva — neb činí z obětí svých zločince, vrhá celé rodiny v bídu — přivádí na svět děti zpolazmrzačelé — často k duševnímu vývinu úplně neschopné. A přec najdou se lidé, kteří tuto nešťastnou vášeň jsou s to veřejně hájiti, snažíce se tak těžiti z toho, že dovedou chytře hověti slabosti lidské. Vystup proti nemírnému pití — a záhy uslyšíš, že "ubohému lidu nedopřeješ ani trochu toho posilnění (!)" — ba vyhlášen budeš za nepřítele svobody (!). Nic není pohodlnějšího a také výnosnějšího, jako hověti slabostem lidu — ale také neznáme většího hříšníka nad toho, kdo z lidské mizerie svůj blahobyť si buduje. č.

V posledním čísle "Sokolské Besídky" oznamuje br. Stuchlík, že opravdu křesla pořadatelského se vzdá,

...a již k vůli zdraví a poměrům se utvářivším vzdání přimusi. Toho tím více litujeme, že právě nyní jest třeba všech těch sil rázných a upřímných, jež svědomitě a pozitivně zasáhnouti mohou v utvoření svazu, jakž minule jsme o něm psali. Dobře praví týž bratr v poznámkách svých k návrhům ku sjezdu jednoty jejich mezi jiným: — "Besídka" projevila už dávno náhled umírněných členů Jednoty děl. sokolů a doporučovala — pokud toho poměry dovolují — společnou práci tělocvičnou se všim ostatním Sokolstvem americkým. Leč rada její vyzněla na prázdno a na naše župní závody pozváni byli jen turneři. Má-li nastati ve stycích amer. dělnických sokolů se Sokolstvem jiných jednot odpovídající aspoň částečně pojmu sokolského bratrství, jest třeba zanechat konečně starých svárů, neohřívati je znovu při každé příležitosti a ukázati také jednou porozumění pro výhody, které přináší společná práce s lidmi stejného rodu, stejné krve, téhož jazyka, týchž snah a cílů jako máme my."

"Kdyby vynálezci nenarazili všude na tu prozřelou okolnost, že třením ztrácí se síla," čteme v jednom listě, "bylo by pro ně pravou hračkou vynajíti věčný samohyb" — a naši reformátoři by velmi lehce zreformovali lidskou společnost a přivedli ji záhy k stupni dokonalosti, kdyby nenaráželi zase při každém svém počínání na přirozenost lidskou. Ano — ta přirozenost lidská jest to, o níž tříští se ty nejkrásnější snahy — lidská přirozenost jest to, která celou společnost zdržuje na dráze pokroku. Na papíře můžeme vypracovati si přímo ideální obraz a ve skutečnosti se nám vše roztříští o přirozenost lidskou. Měli jsme zde osady, po nichž každý s horoucí zápalou zatoužil, když o nich četl — a v krátké době byla veřejnost překvapena zprávou o jejich úpadku. Osadníci nebyli s tím podříditi své zájmy osobní zájmům celku — a vše rozbito se o tu neblahou přirozenost lidskou." A když jsme tento posudek četli, napadlo nám, zdali i těm, kdož po leta marně snaží se o to, pošinoucí Sokolstvo o nějaký ten stupeň výše, nestaví se v cestu také ta nešťastná přirozenost lidská. č.

Ve Philadelphii uznali, jak veliké dopustili se před lety chyby, když nechtěli postaviti sochu Tomáše Paina do síní mužů slavných, vedle jiných, již neocenitelné získali si zásluhy o tuto naši novou vlast a lid americký vůbec. Teprve teď socha velikého svobodáře a spolubudovatele této republiky bude umístěna podle rozhodnutí i lidu tam, kam dávno již patřila. Nejen že dotyčná správa již tak rozhodla, ale lid sám si dobrovolným a časopisy zavedeným hlasováním tak ustanovil. Nyní ale mělo by se též připomenout čerstva panu prezidentovi T. Rooseveltovi, že bylo by jen na čase, aby také on se jednoduše a upřímně jako muž pravý přiznal, že v knize své, v životopisu o guvernérovi Morrisovi, způsobem nanejvýš neomaleným urazil a památku Painovu zneuctil, když byl nazval duševního ve-

líkána a muže na ten čas vynikajícího dojista: "so the filthy little atheist" (str. 251). Philadelphia nahlédla svou chybu, opravila ji a nyní jest jen na panu prezidentovi, aby se ukázal v pravém světle a bez koketování zde s katolíky, tam protestanty a pod., aby jednoduše dokázal, žeť opravdu dokonalým mužem, jenž i k chybě se přizná.

V lékárnickém a odborném listě čteme pod jménem "Liquozone", jak následuje: "Toť jest jméno patentové přípravky, jež hojně se oznamuje jako lék, který se hodí na vše a vše i vyhojí, neduh jakýkoliv, jež stihá lidstvo trpící. Vzorek tohoto léku koupený v trhu byl lučebně zkoumán spolehlivými lučebníky s výsledkem následujícím: Vody 98.61 procent, kyseliny sirkové 1.05, kyseliny sirné 0.28, chlorovodíku jen nepatrná stopa, nečistoty z vody as 0.06 procent. Zpráva dodává, že "výše uvedené číslice ukazují, že přípravek nazvaná Liquozone pozůstává z vody, k níž se přidalo trochu kyseliny sirkové a sirné. Stopa chlorovodíku může pocházeti také od chlorů obsažených ve vodě samé. Nečistoty jsou jen proto, že voda nebyla ani destilována. Podle toho není rozhodně pravdou a správné, aby se této přípravce připisovaly vlastnosti oznamované, neboť jest to jednoduchá směs úplně bezvýznamná a bez účinků vůbec. Nejhlavnější asi je, že stojí tolik peněz, za dollar láhvička, když sami si ji připraviti můžeme za jeden cent celý gallon. "List radzminěný vyňal rozbor onen z lékařského týdeníku "American Medicine".

To je pořád nářku na vzrnání se nevěry a to právě tam, kde měli by se snažit o odstranění zneužívání náboženství. Zde vydávají klerikálové časopis, zasahují do politiky, tu modlí se za vítězství té, či oné strany, tam kupčí s odpustky, jinde prodávají tak zvané ostatky a učí ten svůj lid, aby život náboženský spatřoval jedině v účastenství při obřadech, jichž smysl málokdy chápe a stal se slepě jim oddaným, byl jejich nástrojem, proti každému pokroku, každé volnější myšlence. A tak není jen u nás, ale tam doma ještě hůře. Tak píše katolický kněz v "Novém Životě" o klerikalismu: "Klerikál jest násilník, jenž neštítí se omezovati svobodu svědomí ramenem světským, zneužívati náboženství pro sobecké účely světské, nesnášenlivec, jenž hlavní důraz klade na mrtvou literu a formu." Tohle, kdybychom napsali my, povídal by vám ihned třeba i některý bratr a vlažný sokol, že jen stále šfouřáme, že jsme nesnášenliví, že tak té pravé svobodomyšlnosti rozuměti se nemá a kdo ví co. Ba u některých jde ta jejich také svobodomyšlnost tak daleko, že dostanou-li políček na tvář jednu, nastrčí ochotně hned tvář druhou i pokrčí si dovedně rameny.

Sokolka, zejména ta, která jest učitelkou na školách veřejných, aneb jinak předběžného nabytá vzdělání, mohla by dojista posloužiti věci naší a zároveň so-

bě zajistiti pěknou budoucnost, kdyby se chtěla věnovati tělocviku zcela, navštěvujíc k cíli tomu některý ústav americký, aneb ještě lépe onen turnerů v Milwaukee, Wis. Byla by pak prvou naší cvičitelkou, odborně vzdělanou a při tom od nás samotných nikterak by záviseti nemusela a to právě znamená mnoho. Na kolik jen pro list náš a družky své, pokud vlastní osnovy cvičební by prospěti mohla, nehledě ani k tomu, pokud soustavy naší se týče a obeznámení kruhů cizích. V ústavě turnerů učí se ovšem soustavě německé i soustavám jiným a přednáší se o věcech všech odborně vzdělaným cvičitelům potřebných, aby tu i onde jak z theorie, tak praxe složití mohly zkoušky co nejlépe. Vyučuje se v jazyku německém i anglickém, a škola sama uznávána jest jako normálka. Mimo to jest tu ještě jeden ústav podobný, kde učí se pouze anglicky, však také soustavě německé i švédskému tělocviku a pod. a sice v New Haven Normal of Gymnastics. V obou těchto ústavech jest několik učitelky ze škol veřejných, jež vzdělávají se chtějí na učitelky tělocviku.

Někteří naši bratři v Čechách a na Moravě pořádě si ještě myslí, že ta Amerika jest zemí zaslíbenou, že každý virtuos, aneb vůbec český člověk tu musí udělati kariéru a zbohatnout záhy, že stačí pouze spolehnouti se na krajany a bratry ve sborech sokolských. Jeť klam, o kterém tolik se již u nás napsalo, tolik varování následovalo, avšak navzdor tomu pořádě ještě mnozí bratři nám píšou a píšou, abychom jim poradili. Naše rada jest jednoduchá a týká se bez rozdílu každého našince. Bez znalosti angličtiny práce tu není, ani zaměstnání pro nikoho vůbec, leda práce nádenické a poštěstí-li se řemeslníku v jeho oboru, tož zřídka kdy se stává. Kdo chce pracovati a konati i práce nejhrubší musí dnes již míti nějaký obnos v záloze, aby mohl vydržeti a po případě se vrátiti domů. Ten kdo má potřebný kapitál a rozumí rolničení může ovšem i tu začíti, ale začne úplně znovu a musí se hodně učiti, nežli sezná poměry a angličtina opět a opět bude scházeti. Sklamání zeje tu ze všech koutů jako jinde a začátky i zde jsou někdy hodně krušné, třeba v mnohém bratři rádi poradí, však více na nich žádati nelze. Ti pak, kdo vrátí se domů s nepořízenou, obyčejně pravdu neradi poví, neradi přiznají, že té a té práce se štítily, že jednoduše pro Ameriku se nehodí.

Sbory sokolské vždy přispívaly na podniky národní a šlechtné. Stalo se však také často, že jsme vyhazovali peníze přímo báječné na věci nežádoucí, aniž hleděli jsme se přesvědčiti, zda to, či ono podpory naší hodno. Již několikrát jsme se vyslovili na místě tomto, že sice nejsme pro pouhý kámen a stavbu nákladných pomníků, ale tam, kde jest věc již po leta v proudu, že měli bychom také pomoci, zejména když jedná se o uctění památky muže jakým byl bratr Karel Jonáš. Následující jsou obnosy sokoly až dosud dotyčnému výboru v Racine, Wis., poslané a N. J. S.

jest tu dosti zastoupena, ač by mohla býti mnohem více:

T. J. S. Tábor, Caledonie, Wis., (3krátě)	
úhrnem	\$75.60
T. J. S. paní a dívek, Kar. Světlá, Caledonie, Wis., (3krátě)	21.00
T. J. S. Mladočech, Racine, Wis., ...	10.00
" Blesk, Baltimore, Md., ...	10.00
" Podlipný, Detroit, Mich., ...	7.00
" Karel Jonáš, Abie, Neb., ...	6.60
" Westfield, Mass., ...	5.00
" New York, N. Y., ...	5.00
" Žižka, Bruno, Neb., ...	5.00
" Humboldt, Neb., ...	5.00
" Plattsmouth, Neb., ...	5.00
" Karel Jonáš, Wilson, Kan., ...	5.00
" Cleveland, Ohio, ...	5.00
" Milwaukee, Wis., ...	5.00
" Fuegner, Long Island	3.00
" Crete, Neb., ...	2.00
" Newark, N. J., ...	2.00
" Mošna, Philadelphia, Pa., ...	2.00
" Palacký, Wilson, Kansas, ...	1.00
" Omaha, Neb., ...	1.00

Již několikrátě měli jsme příležitost stěžovati si do nevděku lidu našeho vůči těm, kdož byli proň pilně a svědomitě pracovali, nelitujíce obětí nijakých, jen když celku prospěli. Mluvili jsme tu několikrátě již na příklad o Karlu Jonášovi, Sokolstvu nanejvýš oddanému, vynikajícímu to Čechu, avšak jistě nikomu z nás nenapadlo, abychom vzpomněli si na lidi drobnější a nanejvýš účinné práce na prospěch věci naší a celé jednoty. Tam kdesi na Národním hřbitově v Chicagu jest opuštěný rov našeho člověka, jenž byl by vždy pro Sokolstvo dal vše a sbor svůj zvláště v jednotě pak zaujímal kdys rovněž postavení z řad prvých, ano i vedl v těch počátcích našich i list náš, jak jen mohl, jest to br. A. Volenský. Skoro zdá se, že bratři naši chicagští naň již zapoměli, ne-li, tož příležitosti tu dosti, na př. založení nadace Volenského v některém ústavě tělocvičném pro nadaného bratra, jenž věnovati by se chtěl cvičitelství a vyučování tělocviku vůbec, ostatně také sestra by to býti mohla. — Sehnati na školné z počátku by stačilo dojista. Jsou to tak illuse, namítne dojista mnohý: My, kteří se nemůžeme za celou řadu let zmoci na Útulnu a sirotčinec, my, kteří nejsme s to sehnati dosti na mrtvý kámen na hrob Jonášův, my, kteří za celá ty čtvrtstoletí a více let na mnoho kloudného se ještě nezmohli v životě národním, my, kteří od slov k činům máme daleko a naši budníci ku kapse vlastní ještě dále, my abychom se k něčemu rozhoupali, něčemu opravdovému? Toto, vždyť zdá se, že i ty naše daleko vznětlivější a jemnější a něžnějšího srdce, ženy naše a děvy své Františky Gregorové také zapoměly a nemusily i nemusí, jest-li jest

pravda, že ty jejich jednoty tu nejsou jen pro pouhé pojištění a podporu v nemoci. Ale tak jsme my, tak jsou ti druzí a tak bude dále snad, jedna lepší myšlenka vedle té druhé a všechny pochovány pod tupým a lhostejným zvukem kovu, dolaru.

Redakci "Domácnosti" velice rozčilila poznámka v minulém "S. A." uveřejněná, týkající se sporu v řádech Č. S. P. S., o orgánství a k nemalému podivení našemu radí nám, "že měli jsme si všimati v ě c i a n e o s o b" — což vlastně jest nám vždy hlavním vodítkem při všech našich posudcích. My věděli velmi dobře, že byl ve sjezdu podán návrh, aby br. Š. byl zvolen pořadatelem a že návrh ten byl poražen. Okolnost ta ale nemění ani dosti málo na našem náhledu, že sjezd jest spůsobilejším k tomu, voliti pořadatele, nežli několikačlenné ústřední těleso. Ve sjezdu zastoupeny jsou všechny řády, zástupci mohou o potřebných kvalifikacích kandidátů lépe mluvit a rozhodovati, nežli několik jednotlivců, třeba tito byli oděni autoritou ústředního tělesa. Při volbě pořadatele sjezdem přítomní zástupci mohli jim známé a schopné členy snadno navrhnouti a o jich schopnostech otevřeněji mluvit, nežli to mohou učiniti aspiranti sami ve svých přihláškách. Koho by sjezd byl zvolil, jest nám úplně lhostejno. Jediné, co nám tanulo na mysli, byla v ě c, že by volbou pořadatele ve sjezdu snad celý ten neblahý spor byl zažehnán — a na osobách nám při tom pranic nezáleželo. My nevěděli — a po dnes nevíme — kdo všechno se o pořadatelství hlásil, neb hlásí, a jest nám lhostejno, je-li pořadatel orgánu Č. S. P. S. z Clevelandu anebo z Milwaukee — a právě proto, že měli jsme jen mravní stránku celé té otázky na zřeteli, pronesli jsme svůj náhled, jakým spůsobem se mohlo neblahému a nedůstojnému sporu předejiti. — Mohli sjezd sokolský zvoliti si redakci, "aniž by byl před tím činil nějaké právoplatné prohlášení k těm, již by se o redaktorství chtěli ucházeti," — nevíme, proč by totéž nemohl provést sjezd Č. S. P. S. Při příležitosti té nám vyčítá red. D., že se otíráme (!) o české studentstvo, ale při té lekci, jakou nám za tu opovázlivost naši uštědřil, jsou nám velice podivny dvě věci: První, že dle náhledu pana redaktora, člověk musí napřed českým studentem být, nežli ho může posuzovat — a druhé, že pan redaktor viděl jenom to, co jsme psali my a neviděl to, co o českém studentstvu napsal Dr. Tyrš

č

Denní časopisy chicagské přinesly provolání Patronátu čes. angl. svob. školy, v němž svobodomyšlné spolky vyzývány jsou, aby společně uchopily se myšlenky stavby nové národní síně, jakéhosi střediska, které by mělo sloužiti za opravdové ohnisko našeho národního a svobodomyšlného snažení. V provolání činí se též zmínka o tom, že spousta českých peněz zanášá se každým rokem do anglických divadel a vysloveno jest přání, aby v budově nové zřízeno bylo též divadlo,

kteří by "vábil i náš česko-americký dorost." — Souhlasíme úplně se zmíněným Patronátem, že na vzdor četnému počtu českých síní, podobného stánku jest citěna u nás velká potřeba. Avšak, má-li na český živel uvaleno býti nové břemeno, dojde-li k stavbě projektované budovy, ať dočkáme se síně ve skutečnosti, o jaké se mluví v provolání. Upozorňujeme na to proto, poněvaž se stavbami "důstojných stánků" máme až posud velmi truchlivé zkušenosti. Co obyčejně má u nás býti dle provolání "ústavem", "školou", "důstojným střediskem", z toho ve skutečnosti stanou se pouhé tančírny — tam dobré účele krčiti se musí v tmavých koutcích. Má-li v nové budově býti divadlo, ať jest to divadlo skutečné — bez těch všech nepěkných zjevů, s jakými se v našem divadle setkáváme a které slušný česko-americký dorost jenom odpuzuje. Vystavme si budovu sebe nákladnější, sebe krásnější, vykážeme-li v ní opět tanci prvé místo jen proto, poněvaž nejvíce vynáší, budeme-li trpěti, aby vhod obléhán byl v době divadla neb koncertu nezbednou, na slušné lidi pokřikující mládeží, budeme-li trpěti, aby v scény divadelní neb v přednes koncertní mísil se cinkot sklenic a hlučný hovor z blízké nálevny, budeme-li trpěti, aby ovzduší znečišťováno bylo při divadle neb koncertu mraky kouře, pak nečekejme, že budeme do místnosti té válit česko-americký dorost, který jest na lepší pořádek uvyklý, který by rád mezi námi se bavil, ale nucen jest vyhledávati si zábavy v ovzduší cizím, poněvaž obrázky, jichž jsme se dotekli, jej z českých síní vypuzují. Máme-li v úmyslu postaviti nové středisko se starými vadami, se starými nešvary, pak vůbec raději nezačínáme — takových "stánků" má české Chicago již více nežli dost.

č.

Dostáváme celé řady dopisův, v nichž souhlas vede se s námi, že ve službách pravdy pracujeme o listu našeho zvelebení. Víme, co nám schází, i víme, kde různé ještě opravití třeba, tak jako víme, že v našem i sokolském životě nebývá mnohé založeno na pravdě, ale že často nad slovy ano i skutky mnohých vládne ohled brzy na to a zase na ono, přetvářka a businessářství druhu nejhoršího, jež pak se lží, podvodem a klamem si ruce podávají, jen když lze se vyšplhati na výsluní lidské přízně, jen když z toho dolar kyne, třeba pravá a čistá zásada sokolská trpěla nejvíce. Tak píše nám bratr, jehož si vážíme, znajíce jej jako činovníka opravdového: "Největší sokolskou cnotí jest dle Tyrše "svornost, rovnost a bratrství". Výše poznání a osvojení toho nestačí vyumělkování jich v masy sokolské jako něco, co samo sebou jest velmi zvučné, ale prázdné. Nejde nám od ledví a řekněme farizeujeme a papouškujeme příliš směšně s dobrem sokolským. Děje se tak v mnohých jednotách a příkladech dosti po ruce. Hezké městečko s ještě hezčím sborem sokolským. Řekl jsem ještě hezčím sborem sokolským? Nu, dejme tomu, že se tak myslí. Sbor má dosti členů a jistě může míti ještě více, ale pro samou činnost so-

kolskou nemohou se ani jednou za měsíc sejít. Proč, bratři? Poněvač jinde v saloně za to scházíme se a dosti a dosti se vymluvíme, proč bychom měli o téže věci ještě jednou mluvit ve schůzi? Tam řeči se mluví a starosta váží je sokolským svědomím, kdežto zde řeči se mluví a předsedající nalévá pivo. A tak tam starosta sboru, zde pak ten neb onen saloník udílí slovo tomu, který právě dává nalít, a nyní hrrr! na vše, co se mu nelíbí, nadávky a urážky litají a kdo má, aneb měl podílu na práci ve sboru, ten se jistě lecos doví. **Poslední slovo má ten, jenž nejdéle vydrží.** Každý odchází z této generální schůze s jinými pocity, jeden roztrpčen, druhý vítězoslavně, třetí s poznáním něčeho nového. A což ten pozorovatel a tichý posluchač? Tomu se otevřely oči snad docela a ten měl-li kdy jakés sympatie k sokolství, zde ztrácí je naprosto, neboť nechce se státi obětí těch saloních řečníků. Od té doby vyhýbá se všemu, co čpí sokolstvím — myslí, že tak správně jedná nejen pro svůj klid, ale i pro ostatní. V jeho mozku vše to pracuje, jak je možná, bratrství, svornost a rovnost v této společnosti, kde i práce činovníků zjezasloužilejších se podceňuje. Konečně přichází k náhledu, že přece jen činí dobře, nejde-li mezi ně, neboť on zachovává si dobrou vůli se všemi a což hlavní, má pokoj. Není tedy divu, že mnohý ač dobrý sokol vyhýbá se naší společnosti, aneb dokonce vzdává se členství. Můžete se mu divit? Zde není se čemu divit, jediné veliké naší ospalosti, ne-li sleposti, nevidíme aneb nechceme vidět tyto hnusné vředy naší společnosti, jež namoze jsou ještě jednotlivci schvalovány a podporovány. Zdá se mi, slyším-li podobné řeči, jako by to byly řezy naší sokolské společnosti, řezy, které prováděny jsou na zdravém těle, zbytečné těch, již si v nich libují. Jsou to tak zvaní sokolští budníci s bičem otrokářským, s velkou hubou a prázdným mozkiem, kteří zpívají ku předu, ku předu a jdouce zpět, klopotají přes vlastní tělo a myslí, že jsou lvové, když škytají nejjasnější hesla sokolská. Díky, že není podobných příkladů všude. Ve jménu svaté věci sokolské řekněme konečně "stát". Nechvalme se ustavičně, ale kde chyba jest, řekněme si slušně a na pravém místě a dle známého hesla: "Pravdu sobě mluvmě, ale dobří spolu bud'me!" Nevypínejme hrdě hlavu, víme-li, že strop, který klene se nad naší hlavou, jest dosud nízký, a byť pod touto nízkou střechou poznávejme se, spojujme se, sbratřujme se, dokud neupevníme se nevrosteme uvnitř i z venčí, abychom teprve nejen hlavu, ale i prsa vypnuli nad vítězstvím hrdého vědomí nad maličerností pomluv běžného života. Upevnění ve svědomí sokolském a konání jeho povinností k lidskosti takž i k sobě."

"Nemá se tak zlehka a na polo pohrdlivě o pouhém cvičení těla mluvit. Silme jenom tělo, silme tím prostředně též zdatnost vůle své. Pro sílení ducha jsou tu zas instituce jiné."

M. Tyrš.

Bezdrátová telegrafie.

K tomu všemu, co jsme si již na místě tomto pověděli, abychom tím spíše vysvětlili si mohli působení proudů elektrických u vysokém napjetí, jak je v telegrafii bezdrátové potřebujeme a pomocí vln vzduchem od místa k místu, kde stanice dotyčné zařízeny jsou, posíláme, sluší ještě dodat, co je **napjetí elektrické**, co míníme množstvím elektriny a jak označujeme hustotu elektrickou. Tak elektrisujeme-li hmotu rozkladem přibližující se k ní hmotou elektrickou, jeví část bližší elektrinou různojmennou a stav takto vyvozený, vedle části stejnojmenné, zoveme influencí čili soubudem. Přechází-li elektrina s jedné hmoty na druhou, musí míti přechod ten nějakou příčinu, jakž Večeř praví, uváděje za příklad teplo, jež rovněž z jedné hmoty na druhou méně teplou přechází. Elektrina však pouze tehdy z jedné hmoty na druhou se dá převést, mají-li elektriny na obou hmotách různý stav, který pak zoveme napjetím. Elektrina jen tehdy se převede, je-li toto napjetí na obou hmotách nestejně. Velikost síly, kterou na sebe elektrické hmoty působí, jest závislá na množství elektriny a na vzdálenosti hmot od sebe. Coulomb prál: "Síla, kterou na sebe elektrické hmoty působí, jest rovna součinu jejich vzdálenosti, silou tou se buď hmoty přitahují aneb odpuzují, dle toho mají-li elektrinu stejnou, aneb různou." A nyní ještě k hustotě. Na tělesech elektrických nalezá se elektrina, jakž již jsme si pověděli, pouze na povrchu, nikdy nevniká do vnitř, ona zde tvoří, abychom tak děli, jakousi vrstvu, která na různých místech téhož vodiče může býti různě hustá, čili tlustá na vyčnívajících místech nejvíce vynikající, nežli na pouhé ploše. Je-li elektrina na celém povrchu tělesa stejnoměrně rozdělena, to jest vrstva její má všude stejnou tloušťku, nazýváme ono množství elektriny, které jest rozloženo na plošené jedniče, hustotou elektrickou. Tolik nyní vědouce vrátíme se opět k našemu předmětu hlavnímu.

PRAKTICKÉ POUŽITÍ VLN PROUDOVODNÝCH. — Vezměme do červena rozehřátou tyč kovovou i seznáme, že táž šíří teplo a sice v podobě vln, kteréž zahřejou každý předmět v bezprostřední blízkosti se nalezající. Podobné vlny etérové, jež vzniknou následkem proudů elektrických způsobí proudy v nejbližším svém sousedství a obvodu. Pakli tento obvod proudovodný jest hodně blízko a v souladu s proudem vlastního výboje, objeví se nám zcela zřetelně a jasně jiskra, aneb lépe řečeno tolik a tolik jisker od proudů závislých, jež dotkneme-li se vodiče i schopny jsou dáti nám ránu. Čím více vzdálenost mezi těmito proudy se zvětšuje, tím projevy druhého proudy výše zmíněné slabšími se stávají, a tu musíme sáhnouti k nějakému přístroji citelnějšímu, který by nám záchvěv a jiskru elektrickou sebe slabší zjevil a zachytil. Všeliké stroje k cíli tomu shotoveny byly i zkoušely se, jen aby proud elektrický na této straně přenéstí se mohl na stranu druhou, aniž by bylo třeba drátu. Jest to Branlyova rourka, zvaná "coher",

o které již na počátku jsme se zmínili. Strojek dokazuje, jakž víme, že jestli jsou umístěny dvě elektrody v nějaké izolující rource a mezi nimi kovové piliny, změní svůj odpor proti proudu, jakmile na ně dopadnou a uhodí vlny elektrické. Abychom dosáhly výsledku v telegrafii bezdrátové co nejlepších, musí rourka ráležitě ovšem umístěna býti. Rourka tato skleněná, aneb jiného špatného vodiče, jest asi 4 milimetry v rozměru a má dvě jemné a pevně umístěné elektrody u středu svém, jež jdou po délce vlastní rourky a jsou spojeny s kovovými knoflíčky na obou koncích rourky, a sice drátkem, který jde ku knoflíčkům ovšem skrze sklo. Mezi oběma elektrody nalezá se prostora v podobě V, as od jednoho do tří milimetru v délce své a tu právě nalezájí se ony kovové piliny, o nichž již výše byla řeč. Různé kovy na elektrody se používají, tak jako pokud pilin se týče. V coahereru Slabýho a Marconiho rourka jest skleněná, elektrody z jemného stříbra a piliny z niklu a oxidovaného stříbra.

Vycitění přístroje tohoto jest rozdílné a liší se se stupněm oxidace pilin, se vzdáleností elektrod a velikostí i množstvím pilin vůbec. Slabýho přístroj nazývá se arco-coaherer a jest vzduchoprázdná i pevně uzavřená rourka. Normální odpor jen poněkud jemného přístrojku tohoto jest obrovský a nejslabší článek nemůže vydati dost lehounký proud, aby přístroj již nepracoval a vyšší napjetí vydrží u míře přímo úžasné. A tak umožňuje se při vysokém napjetí na drátě stanice vysílací posláni vyvozené jiskry na drát stanice přijímací a tam jí dle toho jakého druhu byla napiše, čili označí strojek Morseův. Vzdálenost stanic nevádí nikterak, aby vlny elektrické ve vzduchu nestaly se proudovodnými, aby náležitým přerušováním proudu telegrafovalo se jako děje se po drátu, čili piše a zvěsti se podávají pomocí teček a čárek, jež ovšem také tvoří celou abecedu a tak dorozumívání snadno se umožňuje. Také tu ovšem máme tedy zdroj proudu, přístroj, který znamená telegrafické působuje a po vlnách vzduchem do vzdálenosti vysílá a přístroj, který přijav proud elektrický účinkem jeho znamená působuje. Jest patrné, že stlačíme-li na stanici vysílací normální klíč Morseův s pákou jeho jen na okamžik, udělá rydlo na proužek papíru na stanici přijímací tečku, tlačíme-li déle bude utvořena čárka, protože rydlo jest ku stále se pohybujícímu se proužku papíru déle tlačeno. V klidu se proužek nepohybuje.

Abychom věci snáze porozuměli, zmíníme se jen ještě o vlastním základu této telegrafie nové doby. Vedeme-li v jedné světlici silný drát, v dostatečné výši, aby nepřekážel, který zde zastupuje drát hlavní, čili primární, jakž řečeno již bylo, cívky návodné, podél jedné stěny a na ni jej skobami připevníme, po té mezi konce vložíme silnější elektrický zdroj, přerušovače proudu, na příklad kladívko Neefovo a dále též klíč Morseova telegrafu, máme hned uzavřený proudovod. V sousední světlici vedeme s tímto drátem rovnoběžně jiný, tenký drát, mezi jehož konce

vložíme telefon. Uvedeme-li přerušovače v činnost, uslyšíme v telefonu vedlejší světlice bzučení. Přerušíme-li v první světlici proud ještě klíčem, vzbuzují se v drátě druhé světlice navedené popudy proudové, které jasně v telefonu slyšíme a dobře rozeznáváme, bylo-li spojení kratší neb delší. Z krátkého a delšího přerušení proudu lze sestavit celou abecedu, jakž udáno již. Vzdálenost drátu záleží na síle proudu, čím silnější proud, tím dále lze je od sebe položit. W. H. Preece spojil hlavním drátem obce Aarau a Kyntyre ve Škotsku přes kopec 1,000 metrů vysoký a obejmul tím plochu 3,000,000 metrů, konce drátu byly zapuštěny do země. Drát podružný byl podobně zařízen a spojen s telefonem. E. Rathenau užil k vedení proudu vody v jezeře Vannském. Na vysílací, první, stanici byly zavěšeny na dráty do jezera desky 15 metrů vysoké a nad vodou byly mezi konce těchto drátů vepjaty přerušovač, batterie 75 malých akkumulátorů a klíč Morseův. Na přijímací, druhé, stanici byly zavěšeny do jezera dvě desky pouze 4 m. plochy a mezi konce jejich drátů vepjat telefon. Desky jedné i druhé stanice byly od sebe vzdáleny asi 50,300 metrů. Spustil-li se samočinný přerušovač na stanici první, rozbíhaly se vlny mezi deskami na této stanici vzbuzené vodou až k stanici druhé, kdež se blána telefonu rozechvěla. Použijeme-li na stanici první k rozdělování samočinné přerušovaného proudu klíče, jest na stanici druhé v telefonu slyšeti kratší a delší zvuky. Takto bylo telegrafováno do vzdálenosti 4,500 metrů a vliv ostrova v této vzdálenosti položeného nebyl patrný. Místo telefonu dá se přístroj psací a depeše tak se posílají zde, aby onde se zaznamenaly. (Pokračování.)

Kroj co — "posvátný odkaz".

Nejednou již uvažovali jsme o tom, čím to jest, že Sokolstvo naše tak hlemýždím krokem spěje k vytknutému cíli — že po činnosti bezmála téměř půl století trvajících, jsme právě tak daleko té výše, na jaké sokol státi má, jako jsme byli při samých počátcích. Jednou z příčin jest ta, že pravý účel tělesné výchovy nebyl posud ani námi samými správně pochopen, a druhou příčinou jest, že tím svým "posvátným zápalen" lpíme často na malichernostech, a když pak veškerý ten zápal vyplýváme na zbytečnosti, nedostává se nám ho na věci vážné.

Mohli bychom uvést celou řadu příkladů, jak často zcela nepatrné věci, nemající s pravým posláním Sokolstva nic společného, byly s to, přiváděti nás do takového rozruchu, že vzduch kolem nás třásl se samou "posvátností" — samými zvučnými hesly — a kde jednalo se o věc důležitou, zůstávali jsme klidnými, aneb odbyli jsme vše pouhým pokrčením ramen.

Jednou z těchto malicherností, na které co na "posvátném odkazu" houževnatě někteří sokolové lpí, jest k r o j. Co nás se týče, pohlížíme na kroj — ať

už kroj český anebo americký — jako na věc zcela vedlejší. Kdybychom byli tolik energie, přemýšlení, mluvení věnovali tomu, jak zdokonalena by býti měla u nás tělesná výchova, co věnovali jsme otázce kroje, byli bychom vykonali mnohem více dobra. Víme ze zkušenosti, že sokolové, kteří toho o kroji nejvíce nadeklamují, do cvičení ani nohou nepáchnou, ani dítky své do cvičení neposílají a o pravém poslání tělocvičných sborů ani ponětí nemají. Víme také z dob minulých, že často ti sokolové, kteří na svůj kroj nedali ničeho dopustit, prohlašujíce ho za "posvátný odkaz našich tvůrců" — při návratu z výletů v tom "posvátném odkazu" chovali se tak, že by se byl náš Tyrš musil v hrobě obracet, kdyby byl si vědom toho, že to byl vlastně jenom ten kroj, který jako "posvátný odkaz" Sokolstvu zanechal. To jsou fakta, která upříti nelze — a přece často u nás ta nejkrásnější věc ustoupiti musila do pozadí před otázkou kroje — ba kroj jest to, který pěstitele myšlenky sokolské v zemi této rozdělil na dva tábory — kroj jest to, který jako nezdolná hradba stojí mezi námi, že nejsme s to, podati si ruce k společné, opravdové, vážné práci!

V posledním čísle "Sok. Am." píše bratr Košar o sloučení se obou organizací sokolských pod jeden prapor. Přáli bychom si toho srdečně — neb spojenými silami byli bychom s to mnohem více dokázati, sloučením podali bychom nezvratný důkaz, že počínáme chápati pravé poslání Jednot sokolských a že jedná se nám na prvním místě o to, aby Sokolstvo učinilo na vytknuté dráze opět krok ku předu. Br. Košar dotýká se též otázky kroje a praví mezi jiným, "že český kroj neměl by býti zavrhován jako pro tuto zem nevhodný, když ho hrdě nosili naši sokolští velikáni . . ." atd.

Bylo nám již před lety známo, jak soudil dr. Tyrš o sokolském kroji, a slova jeho vždy tanula nám na mysli, kdykoliv jsme četli neby slyšeli o "posvátnosti kroje", o nedotknutelnosti "drahého odkazu" — ale nechťice nikomu kaziti radost, míjeli jsme výlevy tyto mlčením. Jelikož ale máme za to, že otázka kroje jistě vystoupí do popředí, počne-li se vážně jednati o sloučení Sokolstva pod jeden prapor, nebude na škodu, když uvedeme slova dra. Tyrše, jak on soudil o kroji sokolském.

"Červená barva", psal Tyrš v článku "Tělocvik v ohledu esthetickém, "bezprostředně u pleti dodává jí barvu špatnou, nezdravou, když obličej zrovna červení nepřekypuje. Kajda o sobě nepraktická jest, že by zvláště bez oněch šůsků, jak se nosí nyní, příliš krásná byla, také nikdo tvrditi nebude; slovanské jsou na ní jen šňůrky, jinak je to německá "Turnjacke", tedy část cvičebního obleku a jako taková teprve svrchovaně nepraktická a ve všem úžící. O čepici raději pomlčím. Je zkrátka jisto, že jsme právě neomylni nebyli, když jsme nynější kroj sokolský sestavovali a vskutku potřeba změny již dávno se cítí a cítila. Tmavější spodky, místo kazajky blůza, pod ní bílá košile a černý šátek a jiná pokrýv-

ka na hlavu, toť byl souhrn návrhů vyslovených."

Tak o sokolském kroji soudil Tyrš — a nelze tudíž tvrditi, když tak o něm soudil, že by jej byl "s hrdostí a pýchou nosil", anebo jak se jindy hlásalo, že jej byl Sokolstvu jako "posvátný odkaz" zanechal. Leč to jest vedlejší. My přejeme si spojení jednot sokolských z plna srdce bez ohledu na kroj, a úsudek Tyršův uvádíme zde jenom proto, abychom byli ušetřeni toho věčného opakování o "posvátném odkazu". Tyrš byl příliš povzneseným nad malichernosti takové, jako jest kroj — jest známo, že nebyl zrovna obdivovatelem malebného kroje sokolského a proto měli bychom i my otázku kroje ponechati stranou a věnovati trochu pozornosti těm opravdovým odkazům, tomu pravému učení Tyršovu. č.

Athlet na stolci presidentském.

O nynějším presidentu republiky severo-americké píše se vším právem, že jest idealem mladé generace. Žádná mládež nevyrovná se dnes mládeži americké v pěstování her a v lásce k osvěžujícímu sportu ve volném ovzduší — a od dob Washingtonových nezasedal na stolci presidentském muž, jenž by byl tak oddán tělesným cvikům, jako president nynější. O Washingtonovi jest známo, že rád oddával se sportu, že vynikal nad své kolegy ve skoku a běhu, že byl náruživým lovcem a velice si na svém tělesném vývinu zakládal — ale president Roosevelt jest pravý typ amerického universitního athleta.

V útlém věku svém byl Roosevelt velmi slabé tělesné soustavy a proto jedinou touhou jeho bylo, vyrovnati se silou a obratností ostatním studujícím a s celou energií oddal se cvičením tělesným. A na něm právě se osvědčilo, co zmůže láska k věci, píle a železná vytrvalost — neboť několik roků stačilo, aby z útlého mladíka stal se první atlet, jenž nad jiné vynikal odvahou — vyznamenává se hlavně v zápasu a rohování. Dnes náleží president Roosevelt k nejodvážnějším jezdcům, a v boxu jest nebezpečným soupeřem i mnohým profesionálním boxerům. Končířem a šavlí vládne s takovou obratností, že vzbudil obdiv i vynikajícího italského šermíře, jenž na svých cestách do Washingtonu zavítal.

Jelikož blahodárné účinky cviků tělesných sám na sobě poznal, jest přirozeno, že i jeho děti vedeny jsou k tomu, aby tělocvik s touž vytrvalostí pěstovaly a nejstarší syn jeho byl členem čtyř fotbalové ve škole Croton.

I političtí odpůrci Rooseveltovi neodváží se upříti, že Roosevelt jest dokonalým mužem v pravém toho slova smyslu — a že rázná, nezdolná vůle, která charakterisuje veškeré jeho počínání, jest výsledkem pěstování her a dlouholetých cvičení tělesných. č.

První povinností každého člověka jest býti zdravým a silným. Emerson.

SOKOL AMERICKÝ

ČASOPIS NÁRODNÍ JEDNOTY SOKOLSKÉ VE SPOJ. STÁTECH

Published monthly by the NATIONAL PRINTING & PUB. CO.,
566 W. 18th St. Chicago, Illinois

Official Paper of the United Bohemian Gymnastic Associations.

Vychází 15. každého měsíce v Chicago, Illinois

Pořadatelé:

Editors:

Dr. J. RUDIŠ - JIČÍNSKÝ, Cedar Rapids, Iowa
Části přírodovědecké, zdravotní, atd.
JOSEF ČERMÁK, 1562 W. 16th St., Chicago, Ill. Části pověsčné
A. HALLER, 818 So. Ashland Av., Chicago, Ill. Části technické

Věškeré dopisy pro "Sokola Amerického" buďtež zasílány hlavněmu pořadateli:

Dr. J. RUDIŠ - JIČÍNSKÝ, Cedar Rapids, Iowa

SUBSCRIPTION - - - - 75 cents per year
Předplatné 75 centů ročně - - - - Do Čech \$1.00

Kdo z Evropy zasílá předplatné mezinárodní poštovní poukázkou, sděl tak rovněž i výpravčímu listu našeho, aneb jednateli V. V. Předplatné, jakož i oznámky do listu příjímá jednatel Výkonného Výboru N. J. S., aneb ustanovení jednatelové zeldělní.

JAN ČERNÝ, 437 E. 71st St. New York City, jednatel Výkonného Výboru

Redakce zodpovídá pouze za své vlastní práce. Příspěvky a dopisy do listu, články, ilustrace, návrhy k těmto a jiné musí být v rukou hlavního pořadatele do 1. dne měsíce, v němž mají být uveřejněny a to ještě s výhradou, že práce pilnější a důležitější vždy mají přednost. Rukopisy se nevrací a neschovávají děl., nežli od čísla k číslu.

Přestěhování oznámí výpravčímu každý přesídlivší se sokol sám, a sice možno-li do posledního toho kterého měsíce, s podotknutím, ku kterému sboru náleží. Nově odstoupilé a vyloučené členy oznamuje tajemník aneb účetní sborů výpravčímu každý měsíc.

Tiskárna a výpravčí listu:

NÁRODNÍ TISKÁRNA, 566 W. 18th Street, CHICAGO, ILL.

Poučení o tuberkulose.

V minulém čísle listu našeho v rozvrhu látky tělocvičné činí se též zmínka v první části o poučení a prostředcích proti rozšiřování tuberkulosity, čili nákaze to, která v lidstvu i zvířectvu řadí měrou značnou. — Pravda, tuberkulosa může býti kožní, může se vyskytovat v tkáni, různých ústrojích těla, v kostech, kloubech, žlázách, v hrdle, varlatech atd., však nejzřejmější a nejčastější její tvar jsou souchotiny čili tuberkulosa plic. Nemoc tato řadí od dávných dob v lidstvu ve všech dílech světa, v každém podnebí i každém plemeni, na horách i v dolinách, nečiní rozdílu mezi bohatým a chudým, mezi silným a hubeným, ani mezi mladým a starým, čili nevnímavým před tuberkulosou není nikdo. Úmrtnost všech nakažlivých nemocí dohromady nedosahuje čísla úmrtnosti tuberkulosity, kdežto jiné nakažlivé nemoci a choroby vyskytnou se jen někdy a někde, přijdou a zase odejdou, bují tuberkulosa stále. A co hlavního mezi živly přistěhovaleckými a také tedy mezi Čechy u nás tu v Americe jeví se úmrtnost na souchotiny zvláště v době poslední velice a co nejhoršího i v Rakousku i po této stránce, jak Honl praví, jsou země koruny české na tom nejhůře.

Dědičnost u nás tedy asi sotva se vyloučiti dá, mimo všechny ty jiné příčiny, o nichž si tu hodláme pohovoriti. Nákaza ovšem tu hlavně padá na váhu. A co jest vlastně nákaza?

Každý, myslím, již ví, že nemoc nakažlivá může se jeviti jednotlivě aneb hned hromadně, čili epidemicky. Tak lze mluvit tedy o přímé, aneb nepřímé nákaze, infekci, sdělnosti. Nemoc přichází s nemocného na zdravého a podstata její je nakažlivina, jež onu nákazu působí. Nákaza jest příčinou chorob přemnohých, ba možno říci, že většina osob, jež jsou nemocny, ochuravěla nákazou. Souchotiny jsou nemocí nakažlivou, jakž řečeno již. Neštovice jsou podmíněny nákazou jako úplavice. Vedle tyfu střevního možno jmenovati třeba mor. Skvrnitý tyf, úplavice, žlutá zimnice, závratný tyf, cholera, difterie, horečka omladnic, ztrnutí, nakažlivá spála, spalničky, osypky, neštovice, chřipka atd. atd., všechny tyto choroby jsou způsobeny nákazou. Nevyčetli jsme jich ani polovinu, jeť jich veliká řada. Postavili jsme výše vedle sebe choroby, které ačkoliv jsou nakažlivé, přece od sebe se liší, na příklad nákazou samou, její prudkostí, vytrvalostí, vůbec vlastnostmi nákazy. Onemocněl-li někdo na příklad svrabem, také se o něm říká, že se nakažil. "Celá řada kožních chorob šíří se nákazou — a jak rozdílné jeví se tyto neduhy oka pozorovatele, dí Květ, "ač vesměs jsou nakažlivy."

Proto nemocí nakažlivou rozumí se, jakž napsali jsme kdys, taký stav chorobný, jež vzniká vniknutím a napotomným mohutným rozplemeněním zárodků zvaných microorganismy, mikroby, bacilli a pod., v těle lidském aneb zvířecím, pak-li poskytnuty byly jim podmínky pro taký vývoj a tkaň vlastní nebyla dosti silnou, aby útok snáze vydržela. Při tom vznik nemoci a průchod představití si lze tak, že životní rozvoj oněch zárodků spojen jest nerozlučně se vznikem otravných látek, jež v těle nemocného krouží a tak vlastní nemoc přivodí. Dlužno však podotknouti, že některé nakažlivé nemoci zůstávají zcela jen místními. Onemocnění zůstává obmezeno jen na jistou tkaň a nemocný má obtíže plynoucí pouze z porušení výkonu této nemocné tkáni. Jsou však jiné nemoci nakažlivé, jež mocně zasahují ve fyziologický výkon velkého počtu tkání a ústrojí. Proto rozeznáváme nákazu místní a celkovou, jež opět zařaditi lze v několik skupin.

Především jsou tu neduhy nakažlivé, jež šíří se s člověka na člověka. Nazýváme je kontagiosní. Jest to s jedné strany člověk nemocný, který nakažlivinu u veliké míře vyrábí, s druhé strany zdravý, který nakažlivinu přijme a stejnou nemocí pak ochuraví. Jest cesta nákazy přímá, neboť nakažlivinu vyrábějící zárodky putují přímo s nemocného na zdravého a sice buď vzduchem, vodou aneb přímým stykem, pokrmem, nápojem, šaty, prádlem, postelí, pokrývkami, peřinami, náradím všeho druhu atd. Za příklad stačí uvést souchotě.

A nyní podívejmež se na skupinu druhou, jež zove se miasmatická, když nákaza určitě jen k půdě se pou-
tá. Nemoci takové se nedají přenášeti z místa na mí-
sto; ovšem člověk, který takovým neduhem byl stížen,
nosí jej s sebou, ať si jde kamkoliv, ale člověka zdra-
vého nenakazí. Vhodný příklad máme na nemoci ba-
henní, malarii, jež v některých státech jižních takřka
na denním je pořádku. Choroby také ovšem rovněž
jsou nakažlivé, protože podstatou jejich je nákaza, ma-
jící tu vlastnost, že obmezuje se na určité krajiny,
aniž by s člověka na člověka byla přenosnou. U těchto
nemocí vyrábí ovšem nákazu půda, nalézajíc se pod
určitými vlivy tepla a vlhka. Nákaza může vniknouti
do ústrojí lidského, v němž zůstává ukryta a vyvine
se třeba na vzdáleném místě. Někteří naši vojáci přie-
nesli si malarii z Kuby a Filipín až domů, jakž s do-
statek známo.

Dále sluší se zmíniti ještě o jedné skupině nemocí
nakažlivých. Táž nalézá se, abychom tak děli, upro-
střed oněch již jmenovaných. Jsou to neduhy mias-
maticko-kontagiosní a řadí se k nim vedle cholery asijské,
tyf střevní čili břišní (horká nemoc, hlavnička),
mor, žlutá zimnice, úplavice čili červenka. V takých
případech nabývá zárodek nákazy obyčejné, ačkoliv ne-
vždy, teprve mimo tělo lidské v obydlí, aneb okolí ne-
mocného nakažlivých vlastností svých, tak že vniknuv
pak vzduchem aneb pokrmu do ústrojí člověka zdravé-
ho, toto nakazí.

Z předeslaných tu řádkův čtenář dojistá pochopil,
v čem vlastně nákaza záleží, jak se šíří a co vlastně
jest. Nesmíme si však rozhodně mysleti snad, že ve-
škeré bakterie a ty různé droboučké potvůrky ve vzdu-
chu poletující a se tvořící jsou vesměs nebezpečné. —
Jest pravda, že řada těchto potměšilých živoků, kteří
ohrožují naše zdraví, ba život náš, jest poznána a pro-
zkoumána důkladně — však přece do skupiny, která se
jmenuje bakterie, patří i nekonečný počet drobných
ústrojí, jež neublíží ani kuřeti, které jsou docela ne-
vinny a nežijí ani na účet zdraví lidského, ani na škodu
zvířat. Ba bez nich neměli bychom dobrého sýra, mlé-
ka, kvastu, chleba, octa atd. Však o tom někdy jindy.

Vrátíme se nyní k tuberkulose. Jakž záznamy
úředními v našem státu i jinde zjištěno jest, řadí tu-
berkulosa nejvíce u věku dospělejším, čili tři čtvrtiny
úmrtí tuberkulosou spadají ve věk výtělnu schopný
a to dojistá padá hodně na váhu, zvláště povážíme-li,
že ztráta majetku, kterou působí tuberkulosa, zvyšuje
se ještě ztrátou, jež povstává rozšířením tuberkulosity
i u domácích zvířat, zvláště u hovězího dobytka a drů-
beže. Ano, lze tvrditi, že žádný mor, žádná válka, ani
pohroma živelní nespůsobí tolik ztrát na životech a ma-
jetku, jako souchotiny. Otázka potírání tuberkulosity
jest tedy po stránce nejen zdravotní, ale i po stránce
národohospodářské veledůležitá, a pro nás, již chceme
lid náš míti zdravým a silným, tím vážnější, čím více
poučením vzájemným prospěti můžeme. (Pokr.)

Veřejná sokolská cvičení.

Proč pořádně veřejná cvičení? Odpověď na tuto
otázku jest velice jednoduchá: Abychom podali uká-
zku o výsledku naší práce a výsledkem tím
abychom myšlenice tělesné výchovy zjednali více příz-
nivců, více pěstitelů. Pokud ale při cvičení útlých dí-
tek síň jest přeplněna kouřem a sokolové sami starají
se vydatně o to, aby mraky dýmu ty malé cvičence víc
a více zahalovaly — potud veřejnost bude kroutit ne-
důvěřivě hlavou nad tím našim hlásáním, neboť právem
může se tázati: Jak mohou pěstovati sílu a zdraví ti,
kdož nezachovávají první a ten nejhlavnější zákon
hygieny? — Pokud viděti budeme na cvičištech sokoly
s lopatkama vysedlýma a s hrudníkem sploštěným, po-
tud právem veřejnost může nám poukazovati na to,
že nepěstujeme tělocvik všestranný, jehož hlavním cí-
lem jest souměrný, krásný vývin těla, nýbrž že pěst-
ujeme tělocvik jen pro okázalost a že svízny krok, ele-
gantní pohyb, klenutá hrud' existují u nás jenom ve
slavnostních řečích. Pokud prostná cvičení žactva ne-
budou odpovídati věku a povaze dětí a pokud tyto
nuceny jsou prováděti těžkopádná cvičení, jaká často
i dospělého sokola přivádějí "z tempa", pokud u dí-
váka budí cvičení dětí více smíchu nežli potěšení a ra-
dosti — potud musíme míti za to, že tam to s tělesnou
výchovou dětí ještě značně pokulhává. To jsou obráz-
ky, jaké se zrakům našim posud dosti často zjevují,
ale myšlenka cvičitelských kursů přece u nás nemůže
nabýti půdy, poněvač chováme to blahé vědomí, že
jsme již tak dokonalými, že žádného poučování vůbec
nepotřebujeme. č.

Ženský tělocvik.

Zdá se, že i mezi poměrně zkušenými učiteli tělo-
cviku nejsou názory o tělocviku ženském posud dosti
ustáleny. Ba i lékaři pronášeny jsou náhledy tak růz-
né, že nelze se diviti, když výroky jejich pokládány
jsou učiteli tělocviku za neomylny, že potom shledá-
váme se s takovou růzností náhledů o tomto tak důle-
žitým odboru výchovy tělesné.

Všeobecně však uznáváno jest, že "o ženském tě-
locviku nelze mluvit dříve, pokud děvče neoctne se
v době přechodu z věku dětského do věku dívčího."
Až do té doby prý netřeba činiti ve cvičení dítek obě-
ho pohlaví žádného rozdílu, neboť u děvčat shledáváme
se se stejnou kostrou, s těmitěž skupinami svalstva,
s těmitěž orgány, jako jest srdce, plíce, žaludek, mozek
— a orgány tyto vyžadují stejnou péči jak při cvičeních
chlapců tak při cvičeních děvčat."

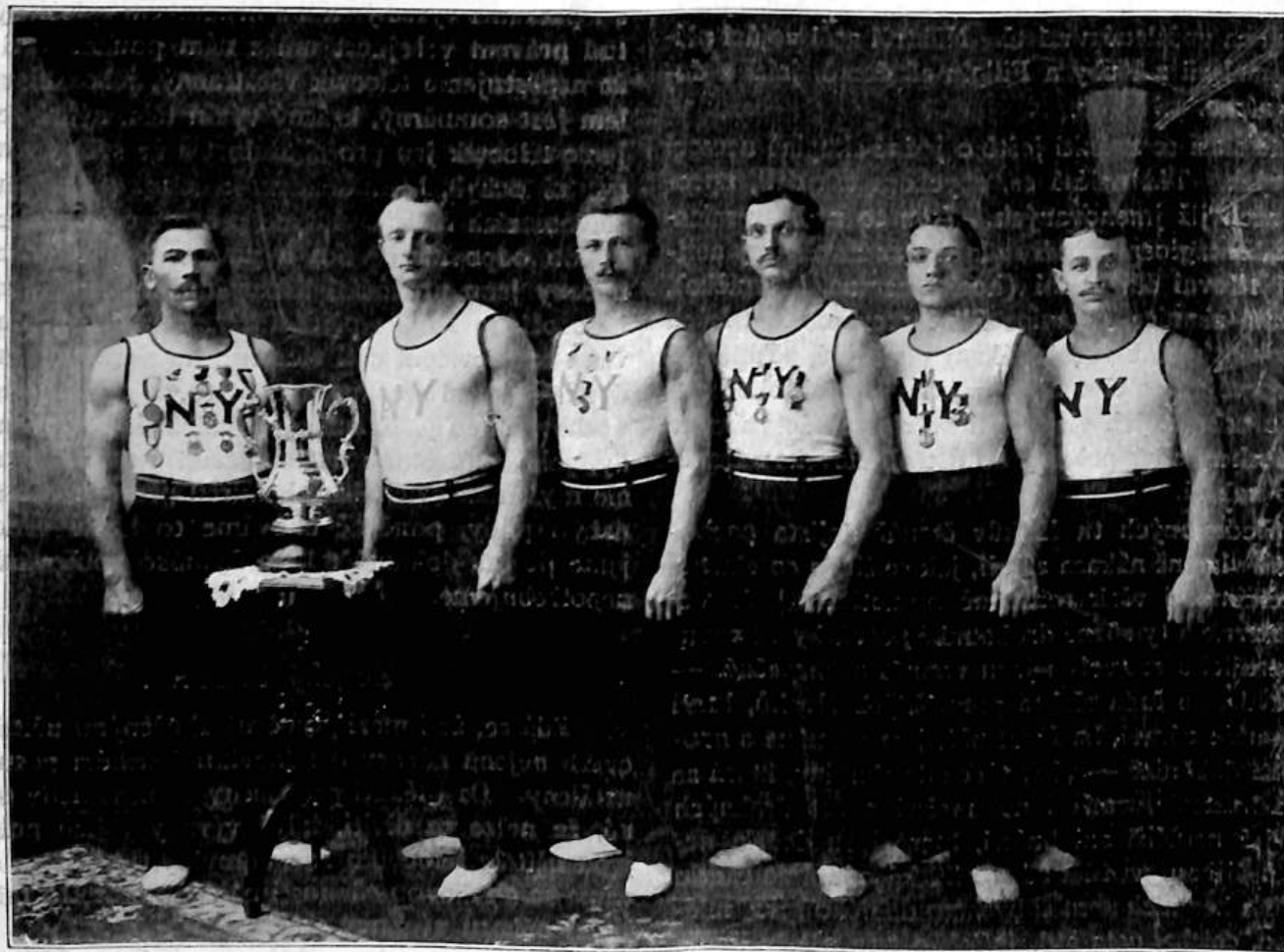
Řídíme-li se však touto zásadou, nesmíme přece
jenom pustiti se zřetele tu důležitou okolnost, že chla-
pec vstupuje do tělocvičny mnohem otužilejší, nežli
děvče stejného věku. Chlapec od té chvíle, kdy může
ponechán býti bez dozoru, oddává se různým hrám,
běhá, skáče a různé hry provádí dříve ještě, nežli do-
spěje věku školního. A děvče? Známo jest, jak ubohá

děvčátka musí zůstávat stále pod pečlivým dozorem matčíným, známo jest, že rodiče již v útlém věku ničí šťastné doby dětství svých dcerušek tím, že přidržují je stále jen doma při ručních pracích, při hudbě — a některé matky jsou tak nerozumny, že veselé proběhnutí dcerušky své v 8. neb 10. roce pokládají za velice nespůsobné, za “unladylike”. Tím se stává, že veliká většina dívek již v útlém věku, kdy nestává — neb spíše kdy nemělo by stávat — žádných fyziolo-

slabých, z většího dílu chudokrevných děvčat překročit by neměl.

Připusíme ale, že vstupují do naší tělocvičny děti obého pohlaví stejně zdravé, stejně vyvinuté, že netřeba nám činiti rozdíl v jejich cvičeních v době dětství — jakmile ale dostaví se ona perioda, kdy dívka překračuje hranice dětství, nutno počínati si s největší opatrností a v této době učitelové fyziologie a hygieny neznalí mohou způsobiti špatnou volbou cviků více zla,

První vítězné družstvo T. J. S. New York ve vyšším oddělení při hlavních závodech v St. Louis, Mo

Cvičitel Ant. Jahoda, Fr. Lier ml., Jos. Oktavec, Jos. Volman, Jos. Gregor, Hug. Sekyra.

gických příčin k různosti cvičení tělesných, vstupuje do tělocvičny ve stavu velice bédném. Z toho seznáme, že učitel, jenž opírá se o výrok — “že až do 12. roku nestává fyziologických příčin pro rozdělování tělocviku na “mužský” a ženský”, — může dopouštět se veliké chyby, ba velikého hříchu na svěřené jemu mládeži, když nepočítá s touto okolností, jak rodiče vychovávají chlapce a jak vychovávají děvčata. A jelikož rodiče sami činí ve výchově dítek svých veliký rozdíl, (na úkor ubohých děvčat) musí též učitel tělocviku vytknouti sobě jisté hranice, které při cvičení

nežli dobra. Co jest dr. Schmidt turnerstvu německému, tím jest dr. Sargent gymnastům americkým. Dr. Sargent jest nejenom vynikajícím lékařem, ale zároveň dlouholetým cvičitelem tělocviku na universitě Harvard a tudíž právem pokládán jest v oboru tělocviku hygienického za první autoritu na této pokoutli. A poslyšme, co praví tento muž o tělocviku ženském:

“Závodivost v různých tělocvičných předmětech jest to, která přivádí nepřirozené napínání a jest s to přivesti tělocvik divčí v nevážnost. Hlavní pak námitka proti závodění dívek jest, že mnozí učitelé tělo-

cviku nejsou obeznámeni s rozdíly tělesného ústrojí obého pohlaví v době dospívání. Jakmile překročí dívka dobu dětství, cvičení tělesná musí být tak přispůsobena, aby vyhovovala organickým potřebám ženy. Ale mítí dívky k tomu, aby oddávaly se těžkým tělocvičným zápasům s těmitěz pravidly, jimiž řízeny jsou hry chlapců, připravovati je na závody tímtež způsobem, jak připravujeme chlapce, není jenom krutým pro dívky, ale jest samovražedným pro celé pokolení."

Jest to jinými slovy tentěz náhled o závodech dívek, jaký pronesl "Sok. Am." po sletu st. louisském. Již p ř i p r a v a m i samými pod dozorem nezkušeného učitele mohou dívky porušiti svůj organism a tak položití základ budoucí chorobě. Na závody samé nutno pohlížeti též se stanoviska psychologického. Nutno mítí na zřeteli tu okolnost, že děvče jest myslé mnohem vznětlivější, nežli mladík — že spíše jest v nebezpečí zapomenutí, zapomenutí následků, jaké pro ní může mítí poslední napjetí sil, že v rozechvění svém nevidí nic než ten cíl, který dosáhnouti musí stůj co stůj, že tížeji nese porážku svoji neb domnělou křivdu, a v takovém stavu duševního rozruchu neměli bychom nikdy předváděti dívky péči naši svěřené před zraky širšího diváctva. Divčím tělocvikem obzvláště máme znázorňovati vše, co jest krásného, ušlechtilého, neboť jenom tím způsobem jsme s to získati mu přízně tam, kde se posud na ženský tělocvik pohlíží s předsudkem. Závodivostí pouze předsudky proti tělocviku ženskému silíme.

A když již jednou rozepsali jsme se o tělocviku ženském, nebude od místa, doplníme-li článek tento poukázáním na to, jak se v různých tělocvičnách (našich i cizích) při cvičení děvčat hřeší. Snahou cvičitelů spolkových bývá na prvním místě vyvinouti u začátečníka svalstvo na pažích, aby tomuto umožněno bylo vykonávati různé umělé cviky na náradích. A dle metody této řídí se namoze i při cvičení dívek — často i těch, které nikdy před tím cvičení tělesná nepěstovaly a v dospívajícím věku teprv hledají spásu v tělocviku často na radu lékařů. Kolik učitelů tělocviku, jimž jest cvičení dívek svěřeno, přemýšlí o tom, které skupiny svalstva jsou pro nastávající ženu a matku nejdůležitějšími a že kletá ženská moda zaviňuje, že právě tyto důležité svaly jsou u dívek a žen nejvíce zanedbány? S takovými věcmi my si příliš hlavy nelámeme — cvičíme všechny stejně dle staré obvyklé šablony: probereme cviky ve visu, z těchto přejdeme k cvikům v podporu, aneb probereme nějaké skoky a tím jest vše odbyto. Někde zase cvičitel řídí se choutkami cvičenek a aby udržel si oblibu jako "hodný cvičitel", volí cviky a náradí, které se cvičenkám nejvíce zamlouvá, a tato nedbalost zaviňuje, že nedocílí se u těch, kdož cvičení nejpilněji navštěvují a v tělocvičnách našich zdraví vyhledávají, účinků žádoucích. Příčina nezdaru leží v tom, že cvičení svalstva, které jest pro cvičenky nejdůležitější (a které, žel, bývá z pravidla nejzanedbanější a ničemnými mo-

dami nejznetvořenější), nezanedbáváme-li ho docela, věnujeme mu jen malou pozornost. Jest to svalstvo bederní a svalstvo chránící dutinu břišní. Několik úklonů, předklonů neb záklonů při krátkých a často ledabylo prováděných cvičeních prostných nestačí — k důkladnému procvičení a sesílení svalstva tohoto měla by býti věnována větší část cvičební hodiny. Namítne se nám snad, že cvičební hodina státi by se mohla takto velice fádni a že by u cvičenek zájem o tělocvik záhy pominul, jelikož málo jest těch, které navštěvují tělocvičny k vůli zdraví, vyhledávajíce v hodině cvičební více zábavu. Však i tu dovede si důmyslný cvičitel pomocí. Začneme na příklad cvičební hodinu krátkým a pěkným cvičením pořadovým — při kterém vedme přísný dozor na pěkný, lehký krok a přímé držení těla. Již samotné přímé držení těla má do jisté míry vliv na svalstvo zanedbané. Provádění cvičení pořadových stává se velice zajímavým a poutavým, střídají-li se kroky obyčejné s jednoduchými kroky ozdobnými. Že prostná cvičení upravit lze tak, že prováděna jsou s chutí a zálibou, jest známo, a již při těchto cvičení trupu hrátí by mělo hlavní úlohu. A přikročíme-li k náradí — věru není snad jediného náradí v tělocvičnách našich, na kterém by se svalstvo, o němž činěna jest shora zmínka, nedalo vydatně procvičiti. I ta jednoduchá, u nás značně zanedbávaná kladina jest na cviky podobné velice bohata a těší se u cvičenek pro svoji rozmanitost a zábavnost velké oblibě. Po cvičení na náradí přikročme k ladným cvikům kroků ozdobných, jichž máme dnes již zásobu věru nevyčerpateľnou a zakončiti můžeme oblíbenou hrou nebo lehkými prostnými; dle vzoru některého známého tance upravenými a máme program hodiny cvičební, v němž i ta nejvybíravější cvičenka nenalezne nic suchopárného. Upravením cvičebního programu jen dle tohoto povrchního nárysu docílíme toho, že cvičenky s radostí a touhou budou spěchatí do hodiny následující a my pak těšiti se můžeme tím vědomím, že jako cvičitelé ženských oborů konáme svědomitě svoji povinnost. č.

Z dějin magnetičnosti, elektřiny a elektrotechniky.

(Pokračování.)

Mezi muži, kteří si získali největší zásluhy o technické upotřebení elektřiny, vynikli hlavně: Michal Faraday, nar. 22—9., r. 1791 v Newington-Butts u Londýna, byl synem kováře. Do 22. roku byl knihařem a jako takový měl příležitost, přečísti rozmanité knihy, které byly dány k vazbě; z těch vybíral obyčejně knihy fysikálního a chemického obsahu. Roku 1813 poslouchal cyklus veřejných přednášek, které v "Royal Institution" konal sir H. Davy, a přednášky ty vypracoval písemně. Předloživ je Davymu, vzbudil jeho pozornost, až ho Davy vzal k sobě do laboratoře za pomocníka. Maje zde veškeru příležitost, studoval v prázdné chvíli s velikou horlivostí fysiku a lučbu. V roce 1827 stal se professorem lučby při Royal Institution v Londýně, a v letech 1829 — 1842 byl také učitelem při akademii ve Woolwichu (zemřel 25.—8. roku 1867 v Hamtoncourtě).

Faraday jest zajisté z nejznamenitějších badatelů přírody; jemu děkujeme za statické zákony elektřiny, za indukci (soubud) a diamagnetičnost. Již z theorie Ampérovy bylo lze souditi, že účinku elektrického proudu na magnetku o-lpovídati musí protiúčinek magnetky na drát. Mezi mnohými, kteří marně hleděli účinek ten objeviti, byl zpočátku (roku 1825) také Faraday. Teprve když (r. 1831) zanechané pokusy obnovoval, podařilo se mu po mnohých nezdarech objeviti hledaný protiúčinek; ovšem byl výsledek mnohem jináčí, nežli se nadál.

Faraday vyzkoušel, že v okamžiku, když se proud v elektrickém proudovodu uzavře, ve blízkém drátu (proudovodu) vznikne okamžitý proud. Pokus ten Faradayovi dostačil, aby v krátkém čase poznal všechny indukční výjevy, i indukce zemské magnetičnosti nezůstala mu neznámou. Jak ohromný dosah měl ten objev, vidíme na rozkvetu elektrotechniky dnešní; na něm založena jest telegrafie, telefonie, řídicí ústrojí svítlen obloukových, elektrické stroje atd., se kterýmiž všemi se budeme později zabývat; směle možno říci, že základ k nynější budoucí elektrotechnice položil Faraday.

Humphry Davy (nar. 17.—12. r. 1778 v Penzance v Kornvallu), syn xylografa, odbyv v rodišti s prostředním prospěchem nižší školy vstoupil r. 1795 k místnímu chirurgovi v lékárně do učení. Tam věnoval se s velkou pílí reálním vědám, ale nezanedbával cizích řečí. Když roku 1798 Dr. Beddal v Bristolu založil pneumatický ústav léčebný, ve kterém léčil kysličníkem dusičnatým, pomáhal mu Davy a objevil pohodlnější způsob jeho výroby. Sotva 20 letý psal do knihy Dr. Beddala pojednání, která byla velmi příznivě posouzena. Na doporučení hraběte Rumforda byl jmenován professorem lučby při právě zřízeném "Royal Institution", na kterémž místě si získal brzy velikého uznání. Pak přednášel také o lučbě v hospodářství polním, stal se členem, později sekretářem a později předsedou král. "Societéta." V roce 1812 povýšen za rytíře oženil se bohatě a cestoval pak často na pevninu. Následkem malé mrtvice vzdal se r. 1827 svých míst a odstěhoval se na pevninu, aby své porušené zdraví zlepšil. Tu zdržoval se delší dobu v Lublani a bavil se na rozkošně položených jezerech weisenfeldských oblíbeným sobě rybařením; zde napsal "Salmonia" či "Rybařské dny", kde podrobně navádí, jak ryby chytati pomocí rozmanitých umělých mouch; do popisu toho vložil sem tam filosofické rozmluvy s přáteli jeho. — "Útěcha na cestách" vznikla také v době jeho cest po Evropě. Zemřel 30.—5., r. 1829 v Gentu vraceje se domů. Jeho práce a působnost elektrického proudu na lučebné sloučeniny pochodí z let 1806.

Mezi nejdůležitější objevy Davyho náleží: rozklad zemín (alkalických sloučenin) v jejich součástky; důkaz, že rozklad ten jest polární, t. j. že hmoty rozložené chovají se kladně a záporně elektricky, důkaz, že jest chlor tělo jedno-
duché atd. atd.

Objevy ty založily theorii elektrochemickou. Podnět k pracím těm dali sice rozkladem vody Nicholson a Kalliske, ale věci samé nevyložili. Teprve Davy, uživ k rozkladu zcela čisté vody a zlatých kalíšků, dokázal, že voda sestává pouze z kyslíku a vodíku a že ostatní hmoty, které byly při dřívějších rozkladech objeveny, pochodily pouze z nečistot vody nebo ze částic nádob k rozkladu použitých, a že tedy nesprávným jest náhled, že hmoty tyto nevznikají elektrolytickým účinkem proudu. Výsledkem těch pokusů byla theorie, již podal asi těmito slovy:

Dovoláváje se pokusů z roku 1800, 1801, 1802 a mnoho nových skutečností, ze kterých vyplývá, že hořlaviny a kyslík, alkalie a kyseliny, oksyložené a drahé kovy, že veškeré ty hmoty jsou k sobě v poměru elektřiny záporné a kladné,

soudim, že všechna elektřinou způsobená spojení a rozklady zakládají se na elektrické přitažlivosti a elektrickém odpuzování, a proto docházím domněnky, že lučební a elektrická přitažlivost vzniká touže příčinou, která v onom případě na prvky, v tomto na celé masy hmot působí, a že přes to táž vlastnost, za různých pozměnění, jest také příčinou všech oněch výjevů, které různými Voltovými spojeními vznikají. Theorie ta opírala se hlavně o rozklad potaše a sody v jejich součásti. Tyto povšechně načrtnuté zásady uvedl v jasnou, přesnou formu jeho žák Faraday. Tak na př. viděl Davy příčinu rozkladu elektrolytické poly jsou pouze východištěm pro různé prvky. Proto nazval Faraday poly elektrodami, a sice zápornou elektrodu nazval katodou a kladnou anodou. Faraday udal také, jak lze elektrolytické účinky proudů měřiti, a sestrojil k tomu známý Voltaelektrometr, nebo-li zkrátka Voltametr; při tom bylo mu měřítkem množství rozložené vody. Přístrojem tím objevil také elektrolytický zákon: Elektrelysa určité hmoty jest úměrna síle proudu a různé hmoty rozkládá týž proud v poměru jejich váh atomových (1853) chemických equivalentů.

Předeslavše všeobecnou část dějin o magnetičnosti a elektřině, přistupme k dějinám elektrotechniky, která ze základů právě vypsanych vyrostla. Dějepis její ovšem psati nemůžeme, vždyť málo desetiletí teprv roste, ale přece lze vylíčiti, jak rostla a rychle rostla. Právě z toho rychlého vzrůstu jejího nadějeme se krásné budoucnosti elektrotechniky, která dosavade stůně některými nedostatky ve výrobě elektrických proudův. (Večeř.)

Nerovnou rychlostí šíří se upotřebením proudův elektrických proti výrobě jejich, která za oněmi valně pokulháva. Nejstarším dítkem elektrotechniky jest telegrafie, která upotřebitelnými telegrafy od Steinheila, Morse, Cooka a Wheatstona (1837) vystoupila ze zdí fysikálních kabinetů ve skutečný život.

Skoro současně (1838) zavedl Jacobi jiný odbor elektrotechniky, jež obstarával srážení se kovů z roztoků, byla to galvanotechnika. Teprve po velkolepých výsledcích obou jmenovaných oborů elektrotechniky byli povzbuzeni badatelé, aby starší, již známé pokusy opakovali a je praktické potřebě přispůsobili. Již Davy ukázal (1810), jak mocné světlo lze galvanickým proudem vyvoditi a nescházelo také dosti volně sestrojených svítlen, které obloukové světlo stále vyvozovaly. Ale očekávání ve světlo to kladené nemohlo se splniti, jelikož vyvozování proudů bylo velmi obtížné, nebezpečné a drahé. Jedině bylo upotřebováno světla obloukového k efektním osvětlením při slavnostech a na divadlech. Také žárové světlo zrodilo se již v r. 1838, kdy Jobard v Bruselu navrhl a jeho žák de Chongy sestrojil (1844) první žárovku s uhlem. Ale také vynález tento čekal na nové spůsoby vyvození proudův až do let sedmdesátých, když vstoupila ve vítězné závodění s jinými světly.

Za stejných okolností nemohly se také elektrické pohony ujeti, ač již v roce 1834 dal Negro elektrický pohon sestrojiti, zmíněný již Jakobi zlepšeným svým pohonem na Něvě loďkou pohyboval, ano nescházelo také pokusů, aby se pohonů těch užilo k pohybu vozů; v Groeningách byli to Stratingh a Becker, v Turinu Botto. Tak vypočítávali bychom ještě jiných nálezů, které vesměs ukazovaly nová a nová upotřebením elektrických proudů, byly obdivovány, jelikož ale v praktickém životě jest nutno počítati, nebylo jich upotřebeno.

(Pokračování.)

"Věc sokolská bere se za účelem všeobecným, ideálním, za tělesným a částečně též mravním vychováním národa."
M. Tyrš.

Pár slov do větru . . .

Proč do větru? Inu, než-li je přečte mnohý z vás a mnohá usměje se útrpně a list odložíte, jako činíváte vždy, kdykoliv se jedná o věc vážnou, která sice vyžaduje nápravy, ale vám tak jak jest vyhoví a nejen vám ale i těm mnohým od nichž více byste čekali. U nás jakoby to staré jezuitské přísloví: "Účel světi prostředky," znovu nabývalo pole, bez ohledu na pravidla slušnosti, zásady a pozitivní přesvědčení. Víme, že zvědaví jste opět, co zase máme v prádle, neli? Víme, že pokud vás osobně se netýká, dáte nám za pravdu, ale běda tomu našemu koši redaktorskému. až nový přijde přival z těch kruhů, které třeba nejméně hned se na nás troštují a tu práci naši upřímnou dovedou nám "zpříjemnit" jen co je pravda. Však k věci ne zcela nové.

"Účel světi prostředky," síň naše, aneb sokolna jest zadlužena, potřebujeme peněz, hodně peněz a kozla se ptáme, zdali byli jsme dosti praktičtí při stavbě naší veliké sokolny. Divíme se, že ten bývalý ruch v tělocvičně staré a skrovňoučké v nové a prostorné i nákladné, jakoby utuchl, že necvičí se, jak se očekávalo, za to ale se tancuje, tancuje se dnes při skvělém plesu "jaterničkovém", zítra "japonském" a po druhé třeba s klubem "bílých indianů" a pod. Neří již dost pitomých názvů ani na všeliké ty "velikolepé" a proto se sáhne jednoduše i k trdlovačce zrna horšího, kam pustí se každý bez rozdílu, ba přijdou i všeliké holčičky, dollary utrací jen což, světi účel, ano světi — a ty prostředky . . . A v té směsici různé jsou naše děti, naše děvčata, naši hoši a baví se, hodně nenuceně se baví. Můžete se divit? Hrajeme si na "sokoly," hrajeme si na "pokrokáře" a nevyrostli jsme dosud z dětských kalhotek rozumu, který takovýto styk naděje naši, rozhodně zatratiti musí. Jen podívejte se do té záplavy muzik, tanců, ohlášených plesů atd. Co se tu peněz vyplývá a probíje, těžce vydřených peněz, jež jinak by se daly upotřebiti a mnohá naše sokolna zaplatiti, jen kdybychom chtěli, kdybychom si rozuměli a pak — kdyby nebylo těch mnoha mezi námi, kteří zde prodávají ten či onen ležák, tam nějaké ty burty, sodovky, slané rohlíčky, anebo těch, kdož tuze rádi jsou za "bárem" a u listků, aniž by na zřeteli měli zájmy sboru svého. A na tom není dosti, vždyť i dnes oznamují denní listy celé spousty výletů a picniců na leto řady českých spolků tu i onde najdete též sbor sokolský. Co jen u takých příležitostí padne dollarů, co "hlavobolů" a "umravnění" té naší mládeže následuje, neli ještě různé maličkosti. A těmto a těm podobným podnikům nadává se "život společenský a národní," třeba neměly s národností co činiti a výdělek, prasprostý výdělek byl vrcholem veskerého "snažení."

Jinde opět vzpomene si několik lidí, a uspořádají ohromnou slavnost národní, ano založí si k cíli tomu nějaký velice důležitý odbor sboru, který, aby ihned vyplnil dávno cítěnou potřebu pozve si řečníky a ti uboží namahají se, seč síly jejich jen, aby té mládeži naši vysvětlili co nejlépe vznešené dílo sokolské. Hudba zahrála a ta chyběti nesmí, třeba to stálo hodně dollarcův, a následuje, když ne ples aspoň "tabule" a zpěv a jaký zpěv: "Pijme, pijme, pijme rádi" atd. Tu padne slovo, tam dvě a nehrajou-li se zrovna karty, povídá se lecos kluzského. Vše pak co mládež při takovéto "poslavnosti" slyší a vidí, jedem jest pro její mysl a mrav. Nemluvíme tu dojísta o zábavě ušlechtilé, skutečné, aniž jsme z těch, kdož nevině by hráti chtěli lile, ale s hnusem mnohdy jsme se obrátili, jsouce bezděčně podobné "zábavě" přítomni, kde v kouři a prachu matka s nemluvnětem na rukou čekala, až nejstarší dceruška její všechny kouty s hochy povah všelikých, promete. — Tak skončila slavnost "národní" a ráno nejstarší holka celá zbledlá a nevyspalá, utahaná a sokolka k tomu, pospíchá

časně do "šapu", aby tu v "šundály", tam "ovesnou moučku" a jinde "na kalhotech" vložila celý týden práce, tak aby v sobotu mohla jíti na "slavnost" jinou. Všelike takové a podobné slavnosti odpoutávají zájem lidu od práce skutečné, ten lid si myslí, že když tolik minule prohýřil na "sokolském" výletu, že může k vůli dobročinnému účelu utancovat se na "velikolepém" Č. S. P. S., a tak jde to dále do nekonečna a opravdu-li pomoci třeba v něčem pěkném krčí rameny a jestli smysly jeho ještě nebyly zcela otupeny i uzná, ale nemá, nemůže míti, neboť chuděra se po celou řadu let pro národ "dřel", nezna je rozdíl mezi věcí vážnou a významnou. Proto také nedivte se, když dnes věc sokolská ještě v mnohých kruzích nedoznává pochopení, když ještě jest mnoho těch, kdož myslí si, že návštěvou zábav vykonali již dosti a návštěva tělocvičny jimi, aneb dítkami jejich jest zbytečnou. Považme jen, co vše se o takových slavnostech utratí, na co vše se věnují celé haldy peněz a jak mnohdy za zcela bezúčelné třepení a pozlátko vyhazují se dollary, které mohly prospěti jináče. Na Husovu tryznu páli zde ohňostroje, tam kupují drahé lampióny a kdyby koupili pro knihovnu svou nějaké lepší pojednání o mistru a obháji pravdy, prospěli by více. Trpíme, stůněme . . .

Není pochyby, že takovýmto umělkováním, takovýmto fangličkářstvím, vyhazováním peněz a ochuzováním sami sebe trpíme v první řadě sami, pak podniky naše a celá naše dobrá věc, jejíž pochopení nemůže nikterak pokračovati, pakli místo opravdové práce stačí jalová fráze, pakli místo poctivé snahy lecjaký humbuk převládati smí, jestli místo činu stačí leckomus z nás pouhá paráda, jestli každý sebe-křiklavější klam, darovaný, aneb vyžebnaný omluví dollar, jestli za čochovici přízně v businessu dovedeme prodat přesvědčení své a cynicky každý lepší cíl a snahu odbydeme chraštěním dollarcův v kapse, do které jinak loktem nemůžeme, jedná-li se opravdu o dobré . . .

Postavme vedle obyčejných závodů síly a obratnosti též jiné, závody krásy. Tím sušlechtíme zároveň celého člověka — neb jen tam je záruka zlepšení. M. Tyrš.

Kulturní význam tělocviku.

(Z řeči br. Vác. Šnajdra na jubilejní slavnosti Sokola Čech dne 6. listopadu 1904.)

Hry dětí základem tělocviku.

Ctění přátelé, — bratři sokolové!

Jako z lidové písně prodlením doby vyvinula se novověká národní opera, jež jest nejnádhernějším květem hudebního umění, tak z prostých her chlapečů vyvinul se během dlouhých věků moderní tělocvik, který je nejen podstatnou částí veřejného zdravotnictví, ale i nejbezpečnějším základem sebezachování každého národa.

Z malých věcí veliké se rodí. Co bývalo oddechem duše po všední klopotě, co bývalo plesem srdce sladkým pocitem vášně vzrušeného, z toho vyrostlo velikolepé umělecké dílo. Co bývala dětská hra, to stalo se mocnou pákou zvelebení a zachování plemene.

Vzpomeňme si na některé dětské hry a jistě poznáme v nich počátky našeho tělocviku.

Hráli jsme si jistě všichni na honičku. Mysleli jsme a myslili i staří, že je to hra bujně mládeže a zatím byl to počátek běhu o závod, jež podle přesných pravidel pěstují gymnastové nejvzdělanějších národů.

A jako v nepatrné bukvici ukryt jest budoucí obrovský

buk, tak v té nepatrné honičce skrýval se důležitý prostředek opatrování výživy když člověk, jsa ještě na stupni divoča, lovem zvíře se živil, při čemž zdar lovu závisel na rychlém běhu. Kdo hbitěji za zvířeti běžeti uměl, více ulovil a lépe sebe a rodinu uživil.

Leč to nebyl jediný prospěch rychlého běhu, v němž se mládež za dávna cvičila ve hře na honičku. — Kdo uměl rychle běžati, spíše uniknul i dravé zvířeti i zlému člověku, i šířícímu se požáru stepy a prerie, i náhlé povodni a burácející lavině s hor do údolí se řítící.

Vidíme tedy, že hra na honičku byla u prvotních lidí důležitým cvikem k snazšímu uhájení živobytí a nejen pouhou zábavou.

nebo uměle naházené násy anebo do příkopu. Kdož sloužili u vojska, pamatují si, že důstojníci v polních cvičeních učí vojáky, aby si navykli využívat každého vyčívajícího kamene, každé prolákliny, brázdy, jámy a každého stromu. Tomu učí ovšem také moderní tělocvik.

Za dětských let jsme se také rádi křížkovali. To byl počátek novověkého zápasu, jenž není-li zohyzděn barbarickým mlácením jako zde v Americe zhusta se děje, jest to mužný a ušlechtilý tělocvik, nikoli pouhý sport. Dokonalí zápasníci jsou právem obdivováni. Vyvinutost svalů, hbitost údů, mrštnost pohybů tisícům lidí přišla již vhod ve chvíli nebezpečí a potřeby. A krása mocně vyvinutých těl ponukla sochaře k nejslavnějším výtvarům díla.

Fotografoval F. Janish.

Sokolky Plzenského Sokola: Cvičení kūzely v Lemps' parku, St. Louis, Mo.

Dnes pohlížíme na hry vůbec jinak než se na ně pohlíželo z našeho mládí a dříve ještě, kdy lidé neměli ve zvyku studovati všecky zjevy až ke kořenu a odtud ve všech jejich vztazích k složitému životu.

Jako u zvířat, tak u člověka hra mlád'at jest cvičení pro život. A když z hry dětí vyvinul se tělocvik, bylo to jako když z opatrovny (kindergarten), sloužící více hře nežli školnímu učení vyvinula se vážná školní práce, jež má za účel výcvik a mohutnost ducha.

Kromě honičky hráli jsme si na schovávačku. Kdo se uměli nejlépe schovat a v pravé chvíli vyrazit, byli vítězové. Nuž, nevidíme obraz té hry ve válečnictví? Každému z nás jest známo, jak důležité jest ve válce, umíme-li se dobře schovat nepříteli, ať již za skalisko, stromy lesní, pahrbky

Také jsme jako kluci náruživě rádi se koupali a plavali. A plavání, na něž se pohlíželo tehdy jen jako na hru a rozpuštělost, jež hroznou byla zvláště maminkám, jest dnes rovněž důležitou částí tělocviku. Kdo umí plavat, slouží nejen svému zdraví, ale neutopí se, aspoň ne tak snadno, — a může také někdy tonoucímu zachrániti život.

Vylézali jsme a soukali se na vysoké stromy, vrchy, skály, staré zdě a sestupující, učili jsme se opatrnosti, cvičili jsme oko i vtíp, hmat i sílu všech údů. Bývaly to podniky zhusta krkolomné a šlo tu nezřídka o krk. Šplhání t. j. lezení do výše jest důležitým odborem tělocviku, — tam se to děje všechno podle přesných pravidel tělovědeckých, je to kontrolováno vyšším rozumem a nebezpečí polámání hnátů a zlomení vazů jest odstraněno a výsledkem

jest obratnost, ohebnost, smělost a jistota všech pohybů těla. Sovy a jiné ptáky vysoko hnízdící vybírat, to už nelzem, ale když by kázala potřeba v obraně rodiny, obce, vlasti, dovede sokol prakticky zužitkovati, čemu se v tělocvičně hravě byl naučil.

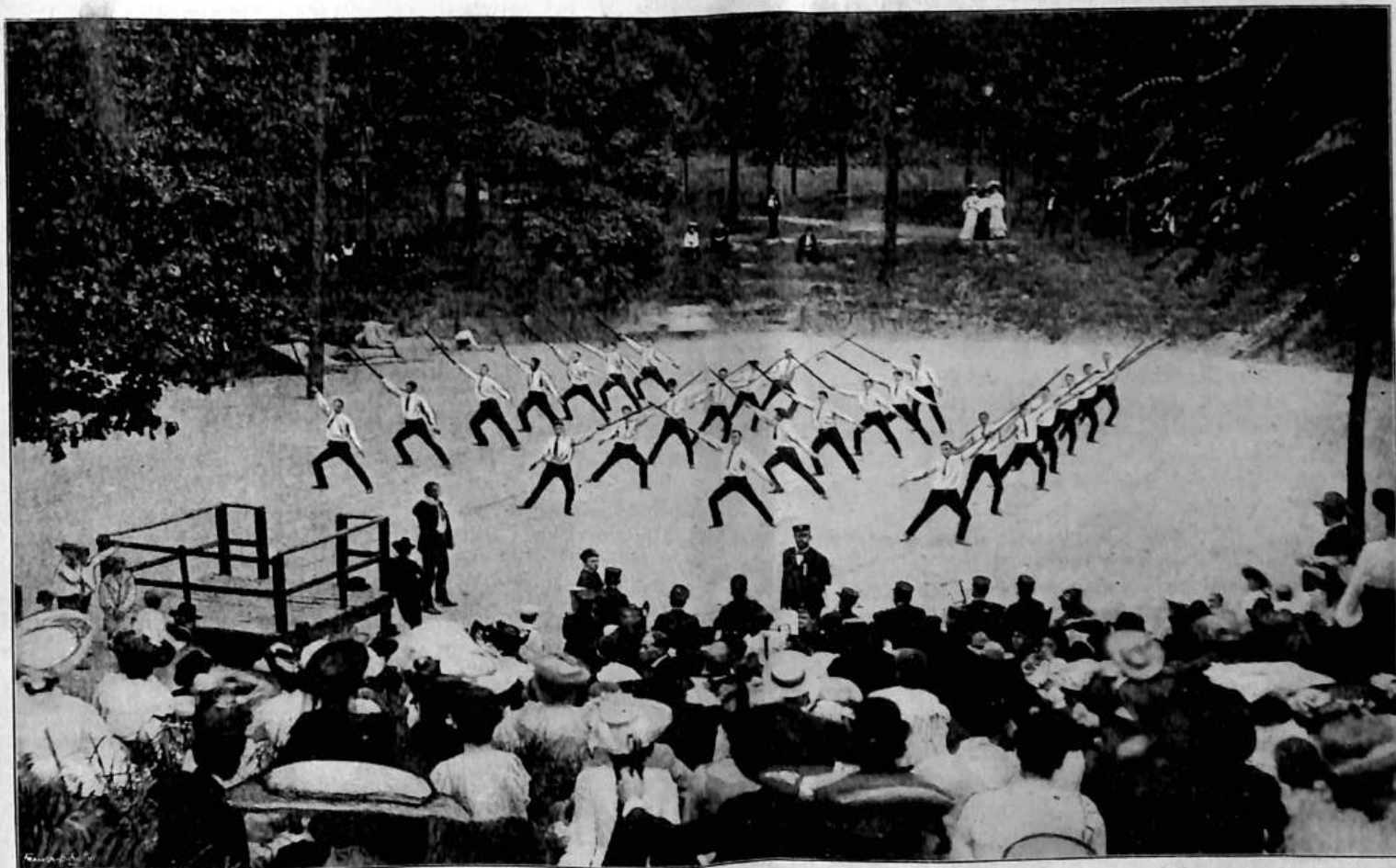
Skákali jsme přes strouhy a příkopy, i se zdí a stromů, tu obyčejně před hlídačem ovoce, — a někdy jsme se pořádně smáli nebo se narazili. Rodiče naši pokládali to za rozpustilost trestuhodnou. A přece jak důležitým cvičením jsou takové skoky, když to provozují jinoši v tělocvičně. Málo který třeba pomyslí, že toho bude v životě někdy potřebovat. A přece tak mnohý zachránil šťastným a jistým skokem život sobě nebo bližnímu, zejména při ne-

zastoupí-li mu k ní cestu sok, jak mu teprve dokonalý tělocvik přijde vhod. Vítězi vrhne se dívka na prsa s hrdou odevzdaností, a když jej odměnila celováním, odběhne teprve do domu pro arniku a koš, a pošle s tím poraženého soka k jeho mamince.

Pod sebezachování otcem národních her a soustavného tělocviků.

Není divu, že již u starých národů, jakmile dostoupili vyššího stupně vzdělanosti, setkáváme se zprvu s veřejnými hrami, pak s více méně vyvinutou soustavou tělocviků. V proslavené řecké básni Iliadě dočítáme se, že takové hry

Fotografoval F. Janish.

Župa Severo-Východní: Cvičení s tyčemi v Lemp's parku, St. Louis, Mo.

nadálém pádu s mostu, při požáru nebo povodni. Jsou také mnohé příklady, že skok s hradeb od nepřítele obležených a rychlý a opatrný potom běh do přátelského tábora, přivedl sevřenému městu včasnou pomoc a vysvobození.

Také se dávno pozorovalo, že hoši vynikající v hrách, vynikali také v učení, a když vyrostli v muže, vynikli záhy nejen v životě soukromém, ve svých povoláních všelikých, ale i ve službě obce a vlasti své, a někteří proslavili se i jako hrdinové a dobrodinci člověčenstva. Kluk, který se bojí přeskocit louži, nejdřív se v ní skoupá. Naproti tomu kluk, který se nehrozí skoku, přeskochí, a kdo z mládí dovede přeskakovat louže, neleká se v dospělosti ani hodné strouhy, zvláště čeká-li ho na druhém břehu mlynářovic Mařenka nebo farmářova Lidka se sladkou odměnou. A

provozovány při pohřbu Achillova přítele, Patrokla. Nejprve přišla jízda o závod na dvoukolých vozech a cenou byla žena krásná, v péči o dům zběhlá. Taková cena v Americe byla by tuším žádoucnější než v starém Řecku. Američanky v péči o domácnost mnoho si nelibují, ale krásné jsou, až k zbláznění krásné a proto jim asi muži tu druhou polovici Homerova verše — tu péči o domácnost odpouští.

Sokolové však, ač krásné také rozumí, nespokojili by se pouhou krásou, ale položili by tuším důraz na tu péči o domácnost, a v té vycvičily naše sličné dívky dobré matky jejich.

Druhá hra, o níž je v Iliadě zmínka, týkala se zápasu na pěstě. Ten byl již tenkrát ošklivý a básník Iliady

nechvalně o něm soudil. Pěštní zápasník, Eppius, pravil: "Já chci libru jeho masa a trochu rozdrcených kostí jeho." Sám pak se ten pugilista přiznává, že v boji na poli válečném nestojí za nic. Pěštní zápasníci nejsou dodnes hrdinové, leda u baru.

Třetí hra záležela v křížkování; čtvrtá v běhu o závod; pátá v šermu; šestá ve vrhání tyčí železných; sedmá v střelbě z luků a poslední v metání oštěpů. Tato byla nejušlechtlejší.

Všecky tyto hry měly přirozený původ, zrodily se z potřeby sebeobrany. Dvojkolého vozu užívalo se se válce. Muž měl být vycvičen v užívání rukou svých, tak aby mohl odrazit útok. Měl umět vládnouti mečem, aby sklál nepřítel, měl umět užívatí lučisti k těmž účelům. A když byl poražen, měl umět utíkat, aby unikl smrti. Metaje oštěp, měl zasáhnouti protivníka a když by se octnul člověk proti člověku, měl býti vycvičen v zápasu.

Člověk se od počátku potýkal. Byl nucen se rvát, neb život jest vlastně nepřetržitý boj. Zhusta záležel na tom život nejen jeho, ale i rodiny a příbuzných. A člověk bude se muset rvát tak dlouho ještě, než povznese se na takovou výši, aby s té vysokosti viděl, že nikdo nemůže dopustiti se násilí na jiném aniž by tím neublížil sám sobě. Kdo jnému ubližuje, sám sobě škodí.

Tělocvik u starých Řeků.

Starí Řekové, osvícený národ, věděli, že tělo a duše jsou spolu sloučeny tak těsně, že kdo tělu ubližuje, i duši ujmu činí a kdo duši trápí, i tělo mučí. Oni věděli, že vývinu těla prospívá zdraví, že dodává odvahy, neohroženosti, vytrvalosti, sebedůvěry, a venkonce i mravnosti pokolení lidského. Otuzilí, silní, samostatní národové jsou mravnější než zženštilí, choulostiví a podrobení. Zdraví pak jest uhelný kámen blaženosti. Padesát nebo sto milionů Rockefellerových nekoupí neporušené trávení a veselou mysl našeho nejchudšího sokola. Ne že bych měl ze slabého žalu našeho spoluobčana obč. Jana Rockefellera rádo. Naopak! Prál bych mu — třeba žaludek svůj, ale jeho bych nechtěl na výměnu ani za všechny jeho miliony.

A zdraví lidé bývají veselí, a veselí lidé jsou největším požehnáním každé společnosti.

Tělocvik, sokolstvo, má velikou zásluhu o zdraví veřejné; tělocvik přispívá k bodrosti.

Tělocvik tříbí také krásou, umělecký vkus a smysl pro umění, jehož hlavní zásadou jest souměrnost a ladnost. Hled'te, jak dívky zajiskří očima, jak jim tváře zbarví růměncem, když spatří zástup švarných sokolů. Nejen vyvinutost těla jejich, ale i mužný, statečný duch, boдрá mysl a ušlechtilý způsob jejich dívky vábí.

O všechny tyto věci a mnohé jiné, zejména o společenský život český, získal si Sokol Čech nevyhladitelnou zásluhu.

Co vykonal Sokol Čech. Jeho vítězství.

Dnešní stříbrné jubileum jest slavnost vítězná. Jest to hymnus, jenž sterými mocnými hlasy Čechovu slávu hlásá. —

Těžká zprava byla jeho pouť — slyšeli jste o tom z úst předešlých řečníků —, těžká, ale ne nadarmo dal si jméno Čech. — a Čech, jak dějiny naše, staré i nové vypravují, neměl ustláno na růžích, nýbrž po trní, bodláci a ostrém kamení putovati musil pouť života.

Těžce se to krácelo mladému Sokolu Čech v tomto městě, sokolskou myšlenku nechápajícím. Jeden sokolský sbor před ním na netečnost neuvědomělého lidu zahynul, a nástupce jeho, Sokol Čech, dlouho se lekal osudu podobného.

Na štěstí choval v lůně svém hlouček jonáků, kteří si slibili, že se nevzdají. Pracovali a doufali. Vidím je všechny, zvláště jednoho, Frantu Sluku, který mne nejčastěji v redakci mé na Champlain st. navštěvoval, aby si postěžoval na ochablost a netečnost, aby se poradil, a — novým provoláním v mladinké tehdy "Dennici" bratry a obecenstvo probudil a rozohnil.

John Prošek budil ochablé svým přitrpklým, polo posměvačným, polo dobromyslným způsobem, jenž nikdy odolati neuměl.

A z hrobu Jana Kušty slyším tuří hlas: "Nenechte to padnout, hoši!"

A hoši to padnout nenechali. — Nových a nových pracovníků vyhledali a do práce zapřáhli, cvičení zásluhou sokola Josefa Štíbra, jehož jméno v zlaté knize sboru vždycky se bude stkvíti, zvelebovali, nové a nové náčinní pořizovali a posléze tuto důstojnou Sokolovnu si postavili; a od té chvíle, snahou takových sokolů jako Antonínové Petrás, Šacha a Pik, dále Jos. Bláha, V. Štibr, Karel Rybák, Matěj Zeman, Josef a Vojta Charvátové, Tomáš Woelfel, Fr. a Josef Líněk, Jos. Frčka, John Hrádek, bratři Uhrové, Jedličkové, Heroldové a jiných a jiných stále ku předu se brali, až dnes s hrdostí obhlížeti mohou rozlehlé pole pozeňnané činnosti své.

Ovšem že bez obětovné a pečlivé pomoci žen a dívek našich nebyli by sokolové tak krásné a veliké dílo svedli. Těm také budiž vděk a uznání. I tu se ukázalo jako ve vojně husitské, že kde Čechovi po boku statečná žena a švarná děva stojí, tam je nepřemožitelný.

Čemu že nás učí tato slavnost vítězná?

Že spása všeho dobrého jest v doufání a práci.

Nezoufejme nikdy, když se nám hned dílo nedaří. Dmychejme do sebe nepatrnějšího plaménku naděje vytrvale a z plných plic, — a než se nadějem, z plaménku mocný plápol vyšlehne, jenž zapudí tmu a zimu beznadějnosti a nezdaru.

Pracujme pilně a vytrvale. Není žádná zem tak neplodná, aby nevydala rostlinu, když ji budeme kypřit a opatrovat. Neočekávejme ovoce hned, dopřejme semenu času, aby vzklíčilo, kořínky zapustilo, hlavičku k slunci vztyčilo, — však že jistě nadejde den žně a sklízně pozeňnané.

D. N.

Český sokol vynikež i dokonalou vzdělaností zevní při vystupování veškerém.

M. Tyrš.

Cvičení žactva.

Tělocvičnou činnost sborů našich nutno dnes dělit na tři hlavní obory a sice: na tělocvik dětský, tělocvik žen a tělocvik mužů, z nichž jeden každý tutěž základní myšlenku, tentěž účel sleduje, však v podstatě a výměru značně od sebe se liší. Pravíme-li, že v podstatě a výměru značně od sebe se liší, tož míní se tím, že k dosažení vlastního účele, užíváme v každém tomto jednotlivém oboru cvičení jiných cest v úpravě cvičení samých. Již tomu tak ve skutečnosti, o tom nelze pochybovati. Uvedeme pouze příklad názorný. Vezměme cvičební látku jedné hodiny pro muže a seznáme bez všech obtíží, že té stejné látky nemožno nám upotřebiti pro cvičení žen a k stejnému závěrku přijíti musíme i v případě opácném. Že užití mohlo by se cvičební látky určené pro muže pro cvičení dítek, to netřeba snad na místě tomto vyvracet. Jedině bližší příbuznost cviků shledáváme ve cvičení žen a děvčat pod 14 roků starých, ač i tu, pokud úpravy cvičení se týká rozdílu činiti musíme.

Ve sborech našich, u nichž po většině cvičení dítek zavedeno bylo, často shledáváme se s úkazy, kteréž o nedosta-

tečném pochopení cvičení dítek nás přesvědčují. Vina toho nespadá však na nedostatek dobré vůle bratra cvičitele, nýbrž spíše na to, že jemu nebylo dopřáno, by se způsobem úpravy cvičení pro dítky blíže seznámil se mohl, že nedostává se jemu času, který k poznání a seznámení se s požadavky cvičení dětí věnovati by mohl.

Není proto vždy správně kárati. Každý, kdo více ví, více zná, měl by pomáhati a šetrným způsobem poučovati. Nebolí nic více, jako když za dobrou vůli a snahu upřímnou, řezavé posudky a snad dokonce posměch se sklídí. Není však také dobře, pakli spoléhající se na vlastní vědomí, že konáme nejvíce co schopnosti naše nám dovolují, odmítáme dobrou radu bratrů zkušenějších. Nedávno slyšeli jsme výrok, že čeho postrádáme, jsou obětaví a nezištní členové sborů cvičitelských. Uznáváme rádi, avšak tvrdíme, že ještě více postrádáme schopných sil učitelů. Dobrá vůle a obětavost není všechno, čehož k vyřízení tělocvičen našich potřebujeme: K nim musí se družiti i znalost věci a pakli té není — se špatným výsledkem sejde se ta dobrá vůle a obětavost naše.

Připustíme-li, že k cvičení našeho členstva dosti schopných sil máme, pak nesmíme ale zavíratí oči nad tím, že ku cvičení dítek rozhodně nedostatek jich pocítujeme. Hledme na poměry naše tak, jak skutečnými jsou, a nezakrývejme umělými výroky skutečný stav věci.

Mluvíme-li o cvičení dítek, pak na prvním místě potřebujeme i někoho, kdo cvičení taková by i řídil a to jest učitel. Kdo však řídí u nás po většině, ba skoro výhradně cvičení ta? — Jsou to bratři, kteří stavše se členy sboru, vytrvalostí a pílí svou vyšinuli se k členství cvičitelských sborů. Zkušenosti jejich, pokud jich získali, týkají se pouze cvičení neb vedení družstev členstva. Jelikož však i někoho ku cvičení dětí potřebujeme, ustanoví se některý člen cvičitelského sboru ku cvičení dětí. Cvičitel takový pozná ovšem nesnáze, o jakých se nikdy jemu nezdálo. Poznání to mnohý při prvním nastoupení dětí v řad při prvním společně provedeném obratu. A nesnáze celá spočívala — v čem? Chtěl bratr ten hned při prvním pokusu uplatnití svoje zásady: ráznosti, přesnosti a kázně. Chtěl hned v první hodině nadělati z dítek těch mladých sokolů, k nimž mluvil a velel řečí mužů dospělých, čemuž dětská mysl porozuměti nemůže. Krátce, před dítky postavil se dospělý muž, a snaží se přiměti dítky, by vžily se myslí i duchem v poměry a konání muže dospělého. Toť jsou požadavky, které jistě setkají se při cvičení s nezdarem. Každý nezdar ovšem bratr ten "rázně" opravuje, a právě touto rázností vzbudí se opět u dítek různé pocity. U dětí tichých, nesmělých, jsou to pocity strachu čili bázně a u těch živějších, hlavně chlapců skotačivých opět pocity odporu. Pakli jedni konají na povel vše obráceně ze strachu před pokáráním, druhí kazí cvičení zúmyslně a jak v cvičení podobném to vyhlíží, snadno se domyslíme.

Od dětí mnoho soudnosti a rozumu požadovati nelze. Mnohem snáze pracuje se to cvičiteli, který stále na paměti má, že pracuje s dětmi, jichž úkolem není studovati povrchu svého učitele, nýbrž opáčeně. Třeba jen vzpomenouti si na vlastní dětská léta. Každý z nás měl různé učitele. Vzpomeňte si na ně a vzpomenete si též, zda u každého z nich jste stejně prospívali? Kladných odpovědí na otázku takou nebylo by mnoho. Kdybychom chtěli rozbíratí otázku tuto dále, poznali bychom též, že i my v našem mládí prospívali jsme ve škole dle toho, jak který učitel dovedl nás ovládati a co hlavního, jakým způsobem učební látku podati nám dovedl. A co týká se podání učební látky ve škole, to týká se i podání cvičební látky v tělocvičně.

Bylo by proto chybě chtíti, by děti přispůsobily se cvičení našemu, tak jak při cvičení členstva s ním jsme se seznámili, nýbrž my musíme cvičení naše přispůsobiti požadavkům dětí a taktéž musíme i změnití způsob ovládnání té

drobotiny od způsobů, jakých při řízení družstev členů užíváme. V případech mnohých postavení našeho cvičitele mládeže není právě závidění hodné. My setkáme se v tělocvičnách našich s mladíky již dospívajícími, jimž naše české povely působí bolení hlavy, s nimiž mnozí ani po několikaleté návštěvě cvičení úplně spráteliti se nemohou. A což teprve děti?

Učitelé tělocviku na školách v Čechách přispůsobují si názvosloví pro potřebu svou bez ohledu na terminologii naši a to jedině proto, že mnohé termíny, které ve škole jako určité pojmy se nevyvíjí, jasnou představu a určité pochopení povelu u žáka porušují. A to děje se tam, kde dostává se dětem základního školního vzdělání v češtině. — Jak vypadá to u porovnání dětí v tělocvičnách našich? — V těch velká většina žactva přivedla by jistě učitele neznajícího poměry naše tou svou češtinou k zoufalství. — Vzdor tomu žádá se přec na cvičitelích našich, by i u cvičení dětí řídili se dle u nás zavedených vzorů pro členstvo, a běda cvičiteli, který při cvičení dítek nechal by se chytiti při vydání nesprávného (dle našeho pojmu) povelu.

U nás nehledělo se až dosud mnoho na to, zda dětská mysl pochopiti může to, co cvičitelem dítku veleno bylo. — Některé ty povely naše musí pro sluch našich českých dítek navštěvujících většinou pouze anglické školy, zníti přímo hrozně. Na to se však nehledí. My zkrátka žádáme na cvičiteli, pakli dítky dostatečně česky neznají, by je česky mluvití naučil. K žádosti té, každý, kdo poměry naše zná, přičiní velký otazník. K pochopení mnohých povelů, jmenovitě při cvičeních pořadových, nestačí běžná znalost mluvy české, k tomu třeba i rozumu člověka dospělého a ten žádný učitel dítku dáti nemůže. Stůjž zde malý příklad: Při obyčejném nástupu k prostným vede cvičitel dítky v zástupu a chce bočnou přeměnou uvésti dítky v čtyřstupy. — Dle u nás užívaných (Mendikových) povelů, chce-li vydati cvičitel správný povel musí veleti: "bočně na levo (pr.) v čtyřstup, první čtyřstup v řad srazit v levo (pr.) čelem! po-chod!" — Na zdejších školách při stejné změně velí se krátce: "First four left (r.) Face!" Příklad ten není ojedinelý, leč již z toho poznáme, jak velký rozdíl v povelích těchto pro pochopení jeho školákem.

Vzhledem k otázce této dostává se náš cvičitel dítek do nesnázi, z nichž pomůže si jedině správně tím, když prospěchu žactva přednost dá před vyměřenými jemu výrazy pro ovládnání cvičících žáků.

Žádný z nás nemůže schvalovati libovolné tvoření názvů jednotlivci a rozhodně jsme proti tomu při cvičení osob dospělých, však při cvičení dětí výjimky za hřích považovati nemůžeme. Kde sehnati mohl by cvičitel náš pro potřebu svou ku cvičení dětí nějaké "upravené" pomůcky v podobě ustálených a pro potřebu hodících se učebnic — nevíme.

Dovolme proto cvičitelům našim, v zájmu a prospěchu tělocvičných škol našich, pomáhati si jak nejlépe mohou až do času, kdy lepších pomůcek se jim dostane.

Tak jako nemožno pro vyučování dětí vždy s dobrým výsledkem používatí pojmenování, kteréhož při cvičení dospělých užíváme, tak ani nemůžeme použití mnohých pravidel, pro rozvržení cvičební látky pro cvičence dospělé doporučených.

Vezměme si za příklad cvičení prostná, tvořící nejdůležitější to část tělocviku dětského.

Ve všech odborných knihovnách sborů našich nalezneme dnes spisek vydaný nákladem Č. O. S., pod názvem "Sto příkladů cvičení prostných." Povinností každého člena cvičitelského sboru bylo a dosud jest, by s obsahem díla toho úplně seznámen byl. Víme též i dobře, že u mnohých sborů dle spisku toho se cvičilo, a ještě dnes u mnohých se cvičí. Připustme, že mnohý cvičitel, řídě se dle příkladů ve spisku tom uvedených, s úspěchem při cvičení členstva prostným vyučoval. Nám skýtá se nyní otázka, zda i při cvičení dítek,

dle podobně rozvržených a rozdělených příkladů, přihlížeje k formě jich, řídit se, odporučiti můžeme. Chceme-li, by odpověď naše vyzněla v souhlasu s účely všech tělesných cvičení vůbec, pak nemožno nám dlouho se rozmýšleti a nuceni jsme říci, že nikoliv. Tím ovšem nemíní se říci, že látka snešená ve "Sto příkladech", není dobrá. Naopak, jest znamenitá to sbírka cvičení prostných, pěkně rozdělených, sbírka, která usnadňuje nám systematicky procvičení všech důležitějších pohybů ve cvičeních prostných se vyskytujících. Příčina, proč formy podobné u cvičení dítek se neodporučují, vězí v tom, že v příkladech těch hledí se hlavně na theoretické rozdělení pohybů v rámci různých osnov složených bez ohledu na to, jakou měrou svalová soustava těla se jimi zaměstná. Nám nezáleží pak tolik na přecvičení a rozebrání všech pohybů, jako na zaměstnání a procvičení celého těla a proto s formou příkladů těch souhlasiti nemůžeme.

V tělocviku školském ustáleno jest pravidlo, že při cvičeních prostných zaměstnati musíme paže, nohy a trup a sice v každé cvičební hodině. Proto dopustil by se chyby cvičitel, jež z ohledu na příklady jemu známé, určoval by si pro jednotlivé hodiny výhradně cviky paží neb cviky nohou aneb cviky trupu, jak v některých spisech se nám odporučuje.

(Pokračování.)

Můžeme-li vydělati dolar, vstaneme k vůli tomu ochotně třeba o půlnoci — věnovati ale dvě hodiny cvičení, na to jsme příliš pohodlni — a při tom stále deklamujeme, že "zdraví jest nejceňnějším pokladem člověka".

Poznámky k našemu názvosloví.

(Příspěvek k posudku nynějšího stavu.)

(Pokračování.)

Chtěje pojem a rozsah metů (druhy hlavní, podřízené jakož i veškerý způsob) na jediném nářadí vyložiti, pokládá se to za výhodné, nemohl Tyrš jinak, než koně k tomu voliti a proto jej na prvé místo před ostatní nářadí metové v soustavě zařadil.

Mohl tak učiniti tím spíše, že kůň, koza a stůl byly si vzájemně bližší, než jsou dnes.

To jsou důvody, ze kterých "Základy" po skoku o tyči kladou koně a pak teprve kozu a stůl a po těch bradla, ač větší příbuznost koně a bradel přehlédnuta nebyla.

Doklady, ze kterých vylíčené právě stanovisko "Základů" vyvozeno bylo, jsou těženy jednak z díla samého, jednak z jiných prací Tyršových z té doby ("Sokol" r. 1871. a 1872.), jednak z přednášek jeho o "Všeobecné části soustavy Sokolské", pořádaných pro čekatele cvičitelského sboru Sokola Pražského.

Tvrdil jsem, že kůň, koza a stůl byly si bližší, než jsou dnes; to dokazuje následující:

1. Za vhodná a účelná cvičení na koze na šir uvádějí "Základy" výsed roznožmo a roznožku; dále praví: Výsed únožmo a únožka jak na koni na šir se děje; totéž platí o zánožce, o stojce (výskok skrčmo; viz str. 453. — 46.) a konečně o přemetu (461 — 54). Po výkladu "dučky" dokládají: Pro kozu na dél ovšem toliko roznožka, skrčka, dučka a přemet se hodí. Nebyly tudíž toliko mety roznožmo a skrčmo (dučno, odchylmo, přípatmo) pokládány za přiměřené koze, ale i všechny mety ostatní; bývaly pak nejen jednotlivé, ale i družstvy v tělocvičných hodinách cvičeny, což došvédčují jednak rozvrhy cvičební, jednak mnohé cviky v "Sokole" otiskné. Tyrš sám v "Sokole" roku 1872. v úvaze "O veřejných cvičeních místních" na str. 98. jako příklad cvičení družstev na koze na šir uvádí některé mety

roznožmo, skrčmo a přemet klíkem, na str. 108. pak n. roznožmo, únožmo a přednožmo.

Byly tudíž všechny druhy metů (třeba ne ve všech tvarech) na koze běžné jako na koni; tím naznačen obsah cvičiva na koze, s kterýmž soustava čítati musila.

2. Cvičivo na stole celkem v téměř rozsahu cvičeno bývalo jak je tomu dnes a jak v Klenkových "Skocích sraštěných na koze a na stole" sestaveno jest, ač také některé výdrže (stoj o hlavě, o předloktí i o rukou, jakož i ručkování ve stoji vzporném) obvyklými byly.

3. Také cvičivo na koni bez madel v téměř celkově bylo rozměru prováděno jako dnes (až na stříže roznožmo, tehdy neznámé); na koni s madly převládala cvičení podobná cvikům na koze běžným, neboť nynější mnohonásobné sestavy na žádném nářadí, na tomto pak zejména obvyklými nebyly. Povšechná povaha tohoto nářadí (koně) od ostatního metového nářadí (kozy a stolu) zvlášť tudíž se nelíšila, a proto koza, stůl a kůň mnohem bližší si byly, než jsou dnes. Poněvadž pak veškerý téměř cviky na koze a stole prováděné ve cvičivu na koni obsaženy jsou, a zde v mnohem rozmanitějších tvarech se jeví, mluví Tyrš pouze o koni co představiteli všeho metového nářadí, a kde uvádí i ostatní, staví koně na místo prvé a pak teprve řadí kozu a stůl. —

Tak v "Základech" při výčtu odvětví cvičení na nářadí po skoku o tyči uvádí "mety na koni a koze", cvičení na bradlech atd. stůl vůbec nejmenuje (414/7); při výkladu jednotlivých odvětví pod názvem "koza" (461/54.) popis nářadí a cvičivo na necelé straně vykládá, o stole krátce na čtvrtině strany se zmiňuje, ač ovšem před tím koni skorem dvacícté stran zenoval.

Tvrdil jsem dále, že "Základy" jednotlivé metové nářadí nerozlišují, nýbrž že kozu a stůl za koně jiných toliko rozměrův pokládají; v té příčině na str. 461/54 čteme "Kozu, kterouž jaksi za zkráceného koně považovati můžeme..." Mimo výslovné potvrzení toto o koze, o stole došvédčuje to ta okolnost, že cviky na stole zvlášť se nevykládají, "přeneset na každý snadno cvičení, kteráž na koni byl seznal" (462/55.)

To také, jakož i další tvrzení, že větší příbuznost koně a bradel přehlédnuta nebyla, osvědčuje odstavec c) v "Sokole" roku 1871 na str. 187., otiskněný, kterýž zní:

"Uspořádání dílů ať je zpředu důvodné, čím zde vyrozumíváme, že pořad jednotlivých oddílů nikterak libovolný býti nesmí. Jedna část k druhé ať přirozeně se pojí a celý pořad budiž takový, žeť po vyložení jeho každý nahlédne, že vůbec ani jiným býti nemůže. Tak je na př. co do nářadí hlavních, o nichž pravidlem po skocích se projednává, pořad jedině a všestranně důvodný zajisté tento: 1. kůň, 2. bradla, 3. hrazda, nikoli však 1. kůň, 2. hrazda, 3. bradla, neb dokonce snad 1. bradla, 2. kůň, 3. hrazda. Neboť cvičení na koni namnoze pomocí skoku se dějí k předcházejícím "skokům" přirozeně se pojí. Na koni pak výhradně téměř v podporu cvičíme, jemu jsou tedy bradla nejblíže příbuzná, při nichž taktéž podporu převládá a u kterých mety z koně sem přenesené nejdůležitější část cvičení tvoří, 6) a po nich teprve přichází hrazda, u níž k podporu u míře mnohem větší vis se druží."

Z těch všech důvodův, jakož i proto, že píše své "Základy" měl Tyrš na mysli podati stručně přesný přehled ve-

6) Tehdy vysokých bradel jsme neznali (cvičeme na nich od roku 1882.); za to v mnohem větší míře než nyní cvičíváno z vnější strany, což obyčejně s můstkem se dělo, a nejčastěji rozběhem. I pružného můstku bývalo tu užíváno a někde snad dosud tak se děje.

škeré látky cvičební, 7) vypisuje podrobně cvičení na koni při výkladu cvičiva na koze a stole prostě ku koni se odvolává.

To stanovisko má Tyrš také (tuším, že r. 1881.), kdy vykládá v posledním jím řízeném kursu pro čekatele všeobecnou část soustavy praví, že "chtěje býti stručným, uvádí z metového nářadí (kůň, koza, stůl) koně na místě prvním, neboť na koni podstata každého druhu metů nejlépe vynikne, a pak všechny druhy metů až snad na kotoúle ve všech způsobech zde poznati lze.

Pořadí metového nářadí dle "Základů" tkví tedy na tomto základě:

1. theoretického poučení hledají hlavně cvičitelé, kteří vlastně jednotlivé tvary cvičební z praxe znají a jimž tudíž především o soustavný přehled celé látky tělocvičné jednati se bude.

2. Proto podán buď co možná stručně, aby přílišnou obsáhlostí látky podané přehlednost netrpěla.

3. Ježto na koni skoro všechny tvary z kozy a stolu obsaženy jsou, postačí důkladněji vypsati pouze cvičení na koni, pročež buď na prvé místo položen. 8)

Ačkoli tedy také v době sepsání "Základů" z metového nářadí kůň k bradlům byl nejbližší, což výslovně i vytknuto, přece umístěn bezprostředně před bradla, avšak také žádné, obsahem cvičiva zvláště nějak odlišné nářadí mezi koně a bradla zařazeno nebylo, nýbrž koza a stůl, které byly a jsou též podstaty jako kůň, čímž příbuznosti nářadí do praktické míry šetřeno.

Ohledy praktické před příbuzností v soustavě naší nejdou rozhodovány; tak nedělí Tyrš cvičení na nářadí v hlavní odvětví: visy, podpory, sedy, ručkování (stoupání, šplhání), obraty, komihání (kroužení), houpání (kolování), vzepření, výmyky, přemyky, toče, mety a výdrže nýbrž za hlavní odvětví pokládá: skoky prosté, útokem, o tyči, mety na koze a stole, cvičení na koni, bradlech, hrazdě atd.) Důvody toho zaznamenává v "Sokole" r. 1871 na str. 126. Dále na př. podmetry neuvádí mezi mety, nýbrž vykládá je při komihání na hrazdě (Z. T. 481/74).

b. Změnily se poměry tak značně, že od dosavadního pořadí je ustoupiti?

Značnou měrou vzrostla cvičební látka na koni, zejména na koni s madly, a to nejen tím, že přibýlo nových cvikův, ale hlavně tím, že cvičíme tu mety v sestavách velmi složitých, čehož dříve nebylo. Z té příčiny trváme v podporu na nářadí tom déle, což na koze nebo stole nebývá; tím stává se ovšem kůň s madly bradlům ještě bližší, než býval dříve. — Mimo to samostatný a důležitý druh cvičební "vý-

7) "Nebylo by bývalo práce snadnější, než-li knize této dodatí objemu třebaš desetkrát většího, avšak myslili jsme, že na začátek nutno jakýchsi mezi klást, že cvičitelé především přehledu a plného opanování materialu cvičebního zapotřebí jest..." praví Tyrš v "Předmluvě" k dílu svému.

8) Srovnaj ku př. cvičivo na koni na dél s m., provedené o veř. cvičení Pražského sboru cvičitelského, o kterémž Tyrš v "Sokole" r. 1872 na str. 124. poznamenává: "Cvičení sboru cvičitelského na kterémkoli nářadí má nám podati pokud možno úplný obraz výkonů na něm možných od samých začátkův až k vrcholům nejvyšším neb aspoň k těm, k nimž v jednotě dospěno a které s jistotou se provozují. Pořad ten musí být arci přesně soustavný a postupování ku cvičením těžším ovšem rychlé." Také cvičivo cvič. sboru Sok. Pražského na koni na šíř o veřejném cvičení r. 1887 může býti měřítkem tehdejší povahy koně. —

Fotografoval Fr. Lier, ml., New York.

Závod v šermu bodmo.

drže" na koze vůbec, na stole pak jen v míře nepatrné cvičíme, takže podstatným cvičivem na nářadí těch nejsou, na koni však a bradlech jeden z hlavních druhův cvičebních tvoří také tím obě tato nářadí příbuznějšími jsou.

Poněvadž rozmnožilo se cvičení na nářadí hlavním (koni, bradlech, hrazdě a kruzích), čas tělocviku vyměřený však zůstal týž (většinou třikrát v týdnu po hodině), bylo nutno jinak omeziti rozsah cvičiva; 9) tvary méně důležité (nebo nebezpečné) úplně vypuštěny (na př. celá odvětví cvikův na kladině, visuté hrazdě a j.) ty tvary pak, které v účinnějším a rozmanitějším způsobu na některém nářadí se provozují, tomuto vyhrazeny. Tím ovšem rozsah cvičiva na jednotlivém nářadí se změnil; tak stalo se na koze, na které dnes pouze m. roznožmo, skrčmo (dučmo, dřepmo, neboť dučeti jest dřepěti; viz Jos. Jungmanna Slovník str. 496, přípatmo) a odchylmo konáme, tak stalo se stolu, kde výdrže vypouštíme.

Z metového nářadí nejbohatší na druhy cvičební zůstává kůň; cvičíme na koze: m. roznožmo, skrčmo (dučmo, přípatmo), odchylmo, koni b. m.: roznožmo, skrčmo, (dučmo), odchylmo, odbočmo, přednožmo, zánožmo, stole: roznožmo, skrčmo (dučmo, přípatmo) odchylmo, odbočmo, přednožmo, zánožmo, kotoúle, překoty, přemety, koni s. m.: roznožmo, skrčmo (dučmo, přípatmo), odchylmo, únožmo, odbočmo, přednožmo, zánožmo, překoty, přemety, výdrže.

Kdybychom srovnávali nářadí tato jen dle tvarů jednoduchých, stanovili bychom za hlavní odvětví cviky na metovém nářadí, za podřízená odvětví pak cviky na koze, koni b. m., stole a koni s. m. Přihlédneme-li však ke způsobu cvičení na jednotlivém nářadí, shledáváme, že podstata cvičení na koze záleží v přenášení nohou a trupu na nářadí nebo přes ně, tedy ve cvicích, při kterých podporem pouze prodjeme; tím stávají se tvary ty blízkými ku skokům o tyči, kde také krátkou celkem jen dobu v podporu (a visu) setrváváme; taková cvičení Klenka nazývá skokem smíšeným.

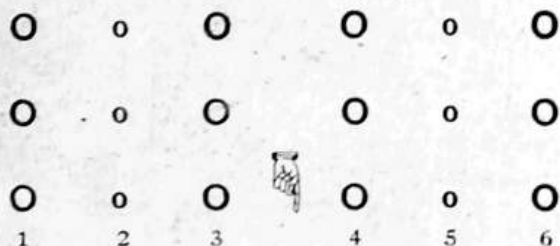
9) Neboť by se tak jen na úkor vlastních nářadím cvikův děti mohlo při přísně vyměřeném čase jednotlivému nářadí. —

SOKOL AMERICKÝ

CVIČENÍ S KUŽELY.

Provedené Dámským odborem Plzeňského Sokola při sletu v St. Louis, M.
(Viz vyobrazení na str. 384.)

Cvičení provádí se v šestistupech a rozděleno tak, že zástupy 1., 3., 4. a 6. cvičí sestry stejně, kdežto zástupy 2. a 5. cvičí společně sestavy jiné.

Cvičení vypsána pro čtyry zástupy uvedená jsou pro zástup 1. a 4., zástupy 3. a 6. cvičí ty stejné sestry s tím rozdílem, že v opačnou stranu je provádějí, t. j. když 1. a 4. cvičí v levo, tu 3. a 6. cvičí v pravo a opačně, což platí pro cvičení pohybů i kroužení. Zástupy 2. a 5. mají provedení jednotné. — Celé cvičení rozděleno na tři skupiny, mezi nimiž žádných přestávek není. Každá skupina rozdělena jest na čtyry části o 32 dobách. Při cvičení zástupů čtyřech rovná se třetí část části první a čtvrtá část druhé. Při zástupech 2. a 5. rovná se třetí část části první a čtvrtá část jest stížená cvičení části druhé.

Cvičení pro zástup první a třetí (čtvrtý a šestý).

Původní postavení: stoj spatný, kůžele skrčmo vztýčené.

I. ODDÍL.

A.

1—2. Vzpažit v levo zevnitř — odpažit v pravo (kůžele a paže v jedné přímce se nalezají.)

Výpad v levo stranou.

3—4. Odpažit v levo — pravou skrčit vzpažmo dovnitř (kůžele rovnoběžně, v poloze šikmé v levo stranou.)

Úklon na levo — úhyb v pravo.

5—6. Jako 1—2.

7—8. Původní postavení.

B.

Z upažení na pravo, kůžele v poloze rovné.

1. Velký kmih v předu na pravo do upažení na levo.

2—3. Tři malé vodorovné kruhy na pravo do upažení na pravo. První kruh nad, druhý pod a třetí opět nad rukama. (Paže současně s prováděnými kruhy přechází v upažení na levo předpažením do upažení na pravo tak že první kruh provedem z upažení na levo, druhý v předpažení a třetí v upažení na pravo.)

4. Velký kmih dolní v předu na pravo, do vzpažení.

5. Střední kruhy, pravou v předu levou vzadu (za levým ramenem — paže jsou pak opět ve vzpažení.)

6. Velké kruhy v předu na pravo.

7. Velké kmihy v předu na pravo, do upažení na levo.

8. Malé kruhy na levo (kruhy počínají pohybem dolů.)
Následujících 8 dob to samé v opačnou stranu.

C.

Z poslední doby kroužení přejdeme bez přestávky hned ve cvičení pohybů pod A. vyznačených.

D.

V D. opakujeme kroužení stejného pořadu jak v B. uvedeno.

Cvičení pro zástup druhý a pátý.

Původní postavení: stoj spatný, kůžele skrčmo vztýčené.

I. ODDÍL.

A.

1—2. Předpažit dovnitř. Stoj zánožmý v levo — předklon.

3—4. Upažit. Přisunem I. nohy výpon.

5—6. Jako 1—2.

7—8. Původní postavení.

B.

Ze vzpažení, kůžele vztýčené

1. Velké kmihy v předu zevnitř do předpažení dovnitř (levá nad pravou.)

2. Malé kruhy vodorovné zevnitř nad rukama do rozpažení.

3. Velké kmihy v předu zevnitř do vzpažení (obloukem dolním.)

4. Střední kruhy v zadu zevnitř (za stejnojmennými rameny.)

5—6. Velké kruhy v předu zevnitř spojené se středními kruhy v zadu (za tělem, v připažení.)

7. Malé kruhy v předu zevnitř (ve vzpažení.)

8. Střední kruhy v zadu zevnitř (za stejnojmennými rameny.)

C.

Jako cvičení A. I.

D.

Jako cvičení B. I., však kroužení provádí se nesoudobně, počínajíce paží levou na dobu první a paží pravou na dobu druhou. Pořad kruhů pro obě paže jest tentýž jak v cvičení B. udáno, rozdíl ovšem vězí v tom, že paží pravou konáme týž kruh co levou vždy o jednu dobu později. —

II. ODDÍL.

A.

1—2 Předpažit dovnitř (kúžele v jedné přímce se stejnojmennou paží.) Stoj zánožmý v levo — předklon.

3—4 Vzpažit zevnitř (kúžele v jedné přímce se stejnojmennou paží). Stoj přednožný v levo. (Vzpřim.)

5—6 Jako 1—2.

7—8 Původní postavení.

B.

Ze vzpažení, kúžele vztýčené.

1. Velké kmihy v předu zevnitř do předpažení dovnitř, l. nad pr.

2. Dva malé vodorovné kruhy zevnitř do rozpažení, první kruhy pod rukama, druhé kruhy nad rukama.

3. Velké kmihy v předu zevnitř (dolními oblouky) do vzpažení.

4. Střední kruhy vzadu zevnitř (se stejnojmennými rameny.) —

5—6 Velké kruhy zevnitř, spojené se středními kruhy za tělem. (Při prvním půl kruhu přejdeme do zapažení dovnitř, z něhož střední kruhy provedem. Při dokončení kruhů středních přijdem však opět do připažení dovnitř, z něhož druhý půl kruh vykonáme, tak že paže opět ve vzpažení se nacházejí.)

7. Střední kruhy vzadu zevnitř (za stejnojmennými rameny.)

8 Malé kruhy v předu zevnitř.

C.

Jako cvičení A. II.

D.

Jako cvičení B. II.

III. ODDÍL.

A.

1—2 Vzpažit na levo (kúžele v jedné přímce se stejnojmennou paží.) Stoj únožmý v levo.

3—4 Kmihem spodním předpažit vzhůru (kúžele v stejné poloze.) Půl obrat v pravo (obrat konáme na l. noze.) Stoj zánožmý v pravo.

5—6 Jako 1—2. (Opět kmihem spodním.) Levá noha zůstane na svém místě a při obratu v levo pravou nohu do stoje únožného posunem a přenesením váhy těla na pravou nohu opět ve stoji únožmo v levo, se nacházíme.

7—8 Původní postavení.

B.

Ze vzpažení, kúžele vztýčené.

1. Velké kmihy v předu dovnitř (do připažení.)

2. Střední kruhy v předu dovnitř.

II. ODDÍL.

A.

1—2 Vzpažit zevnitř. Výpon.

3—4 Upažit kmihem dovnitř. Podřep únožmo v levo.

5—6 Jako 1—2. (ale kmihem zevnitř.)

7—8 Původní postavení.

B.

Z upažení na levo, kúžele vodorovně.

1. Velké kmihy v předu na levo do upažení na pravo.

2—3 Tři malé kruhy: první kruhy (kolmé) na levo za pravým ramenem, druhé kruhy vodorovné na levo v předpažení pod rukama a třetí kruhy (kolmé) na levo za levým ramenem. (Po vykonání kruhů těch paže jsou v upažení na levo.)

4. Malé kruhy na levo vně paží.

5. Velké kmihy v předu na levo do vzpažení.

6. Střední kruhy v zadu na levo (ve vzpažení.)

7. Velké kmihy v předu na levo do upažení na pravo.

8. Malé kruhy na pravo vně paží (počínají pohybem dolů).

Druhých osm dob to samé v opačnou stranu.

C.

Jako cvičení A. II.

D.

Jako cvičení B. II., však kroužení provádí se nesoudobně. Na první dobu pravou paží začínáme, na druhou paží levou následujeme. V osmé době, po níž pořad kruhů v opačnou stranu se mění, konáme však tou paží, na jejíž straně v upažení jsme (v prvních osmi dobách, tedy pravou) malý kruh na pravo před rukou a v době první (z následujících osmi dob) ten samý kruh za rukou, to jest paží té přidáme jeden kruh za tím účelem, by levá paže pravou předešla ku cvičení sestavy na stranu druhou.

III. ODDÍL.

A.

1—2 Předpažit vzhůru pravou — zapažit levou (kúžele v stejné poloze jako paže.) Stoj zánožmý v levo.

3—4 Zapažit dovnitř pravou — kryt vrchní levou (oba kúžele v poloze rovné, kúžel levý převrácený, t. j. půdvice k levému rameni směřuje.) Poklek v levo.

5—6 Jako 1—2.

7—8 Původní postavení.

B.

Ze vzpažení, kúžele vztýčené.

1. Velké kmihy v předu zevnitř do předpažení dovnitř.

2. Hmatem plným podvrátit kúžele pod lokty do upažení skrčmo. (Při předpažení dovnitř kúžele jsou v poloze rovné, z níž půdvice kúželů spustíme do polohy kolmé a krk plným hmatem uchopíme. Zároveň s podvrácením kúželů

3. Střední kruhy v zadu dovnitř (zatělem, v zapažení.)
4. Střední kruhy v předu dovnitř (před tělem — z připažení) s kmihem do upažení.
5. Malé kruhy dovnitř za pažema s kmihem do vzpažení. —
Malé kruhy v předu dovnitř (ve vzpažení.)
7. Střední kruhy v zadu dovnitř (se stejnojmennými rameny, ze vzpažení.)
8. Velké kruhy v předu dovnitř (do vzpažení.)

C.

Jako cvičení A. III.

D.

Jako cvičení B. III.

i polohy paží měníme, t. j. s předpažení dovnitř paže skrčíme upažmo. při čemž kůžele stále plným hmatem držíme; půdice za lokty šikmě stranou směřují.)

3. Malé kruhy zevnitř za pažema hmatem volným při pažích skrčených upažmo. (Při změně hmatu prsty s krku se smeknou a pouze hlavici uchopí.)

4. Malé kruhy zevnitř před pažema v upažení.

5. Velké kmihy v předu zevnitř do vzpažení.

6. Malé kruhy, levou v předu — pravou v zadu.

7. Malé kruhy, levou v zadu — pravou v předu.

8. Velké kruhy v předu zevnitř.

C.

Jako cvičení A. III.

D.

Jako cvičení B. III., stupňuje se však tím, že v třetí době konáme dva kruhy převratné (hadí kruhy) na dobu čtvrtou však při pažích skrčených upažmo volným hmatem malé kruhy zevnitř za pažema provedeme.

Věda, umění a práce.

— "Slavie" otiskující redakční listu našeho o různých umělcích a virtuosech českých k nám se hrnuvších, souhlasí úplně s námi a varovným hlasem naším i připojuje, že bylo by záhodno, aby těch několik upřímně míněných slov otisknuto bylo v listech českých, ve vlasti naší staré zvláště. Jsme téhož náhledu, obáváme se však, že by nám po případě opět někdo aneb pisatel, nevlástenectví mohl vmetnouti v tvář. Víme, takové věci se již staly.

— Jedná-li se někde o potření klamu, o poučení lidu vůbec, nemůže ani býti dosti rozšíření trochu poučení, ať již toho, či z onoho oboru. Proto jen nás těší, že přednáška naše, kterou jsme měli na mezinárodním kongresu svobodomyšlných, v St. Louis, Mo., vyšla již ve čtyřech jazycích a to v listě našem, pak německy, anglicky a nejnověji v jazyku francouzském v listu odborném, kdežto "Western Medical Review" již z předu si ji zamluvil, tak jako "Amerikanischer Turnzeitung."

— Ve velikém měsíčníku "Century Magazine" nalezáme nádherně vyzdobený článek pracemi A. Muchy psaný Christian Brintonem a sice pod názvem "Alfons Mucha a nové záhady". Článek psán jest objektivně a znalcem, jenž předmět ovládá. Není tu zbytečné titěrnosti pochvalné, ale náležitý rozbor prací velikého českého umělce, jenž v oboru svém prý jest nedostižitelným. Myšlenky jeho provedeny jsou u slohu svém zcela originálně a rázovitě.

— V Praze sestavil se Anglo-americký hudební klub, který své schůzky vždy v Hotel de Saxe odbýval. Nyní však pozměnil jméno své v Anglo-Americkou Kolonii. Účastníci-členové téhož jsou chovanci proslulé konservatoře české, poněvadž žáci proslavené houslové školy prof. Ševčíka. První schůze "Prague Anglo-American Clubu" odbývána ve zmíněném hotelu. Po umělecké stránce dopadla skvěle, píše br. Stýblo v D. H. Rozumí se, že největší nadšení vzbudilo objevení se profesora — učitele všech — Ševčíka. Přítomen byl též americký konsul, p. Ledoux, prezident klubu prof. W. Grant Egbert atd. Z dam přítomna byla komtesa Marica Andrassyová a madame Paurmierová de Verger.

— Housle, jež vyrovnají se nejlepším nástrojům nesmrtelného houslaře italského Stradivaria, vyrábí krajan J. Wilda v Clevelandu, tak aspoň píše "Deníček Novověku" mezi jiným: "Housle ty, tvaru ušlechtilého, vynikají bo-

hatým, okrouhlým, silným a při tom lahodným zvukem dlouhých záchvěvů. Zejména struna "a" vydává zvuk jako nejčistší zvonovina. Housle ty rozezvučí nejprostornější koncertní sál, taková jest síla tonů jejich. Při tom jsou tony čisté, jako vysoustruhované, nikoli roztrpené nebo hrubé, a jímají zvláštní lahodou. Pan Wilda vyrobil také nástroj tonů jemnějších, neobyčejně sladkých. Jak to dělá; jest ovšem jeho tajemstvím, jež mu nikdo nedovede odkoukati ani odniti.

— V Des Moines, Ia., konal sjezd 13. prosince státní lesnický spolek, kdež přednášel též prof. Šimek, a sice na téma "Znovuzalesnění Iowy a stromy pro iowská města."

— Spolek výtvarných umělců v Chicagu, Mikuláš Aleš, uspořádal první výstavu ve dnech 10. a 11. prosince.

— "Ruská symfonická společnost" zahájila v Carnegie Hall v New Yorku druhou sezónu symfonických koncertů. Uspořádá celkem šest koncertů. Dirigentem koncertů těch, při nichž účinkuje orchester 75 hudebníků, je Modest Altschuler, absolvent carské konservatoře v Moskvě. Sestrany budou nejlepší hudební skladby staré i nové školy.

— Paní Františka Janoušková, slavná americká tragédka, zemřela dne 29. m. m. v Amityville, na Long Islandu v útulně pro sestárlé herce. Byla tam hereckým spolkem udržována as rok, a poslední čtyři měsíce dlela v nemocnici. Měla 74 let a narodila se v Praze, ale přišla do ciziny a měla německé vychování.

— Vždy jsme tvrdili, že cvičení protná dají se skombinovati tak, že i pro cvičího tu dosti námahy. V tom ohledu francouzští gymnasté podali v Arrasu našim dokladů nejlepších. Právě bratr Žabka, že naše protná jsou pouhou hračkou u porovnání s oněmi Francouzů, kde unožení, přednožení, záklon, předklon, ve vodorovné poloze provádí se nejen ladně, ale se zálibou, úsečně a přesně.

— Chceme-li se uplatniti a jiným aspoň trochu ukázati, jest nevyhnutelné, abychom stali se silnými každým způsobem. V obchodě i průmyslu více dojista je místa, nežli všude tam kde mlátí se prázdné fráze o vlástenectví a při tom jedinec se obohacuje na úkor druhých. Jak jinak se oproti tomu vyjímá práce jako ona v Kaledonii u Racine, Wis., kde naši starají se všemožně o založení cukrovaru. Tak jsou již vypracovány plány na postavení závodu za \$600.000. Louis Volter a Josef Stehlík, kteří stojí v čele

hnutí, udávají, že 300 farmářů se podepsalo na slib, že budou pěstovati cukrovku. Aby cukrovar mohl s úspěchem pracovat, bude třeba, aby mu byla dodávána cukrovka, vypěstovaná na 2,500 až 3,000 akrech. — V Chicagu pak minule slavnostním způsobem otevřeli již třetí český pivovar. Dodělání prací na útulně a sirotčinci bylo by ovšem lepší.

— Vystoupení českého umělce, pianisty Frimla v New Yorku v Carnegie Hall setkalo se s nejlepším úspěchem. Sín byla přeplněna. Týden na to uspořádal Friml řadu koncertů v siní Hendelsohnově.

— Proslavený dvorní rada profesor K. V. Zengler v Praze provedl zdařilé pokusy s fotografováním neviditelného. Tak na př. fotografoval Prahu v nejhlubší noci z observatoře na Hradčanech. Snímky jsou skvostné. O tomto jeho vynálezu a pokusech jeho s radiem v ranhojičství, jakož i pokusech našich vlastních přednášeli jsme minule lékařské jednotě Iowa Union i ukázali snímky naše vlastní.

— "The Allentown Morning Call" vycházející v městě téhož jména v Pennsylvanii chválí našeho krajana Kryla, který tentokrát cestuje ve společnosti čtyř umělců prvního řádu, již koncertují po větších městech na vlastní vrub. Vlastní skladby Krylovy na jeho nástroj se zvláště prý líbí.

— České kluby Jan Amos Komenský se množí a co hlavního i pracují. Tak v Patterson, N. Y. založen klub toho jména po znamenitém učiteli lidu svého za účelem vydržování české školy, kdežto klub v South Omaze uspořádal minule zajímavou debatu o tom, zdali hostince jsou městu potřebny. Výsledek byl záporným po rozhodnutí soudců a řeči Jos. V. Štěrby, jenž pral mimo jiné: "Člověk potřebuje společnost, nenajde-li ji, jde do saloonů; tam však je tolik příležitosti ke zkáze tělesné i mravní, že saloony místo, co by měly býti místem ušlechtilé zábavy a občerstvení, stávají se pramenem zla a zhouby. Dejme lidu místnosti, kde najde ochotného přijetí, ušlechtilé zábavy a poučení a uvidíme, že zhoubný vliv saloonů, ne-li pomine, bude aspoň omezen." Týž klub utká se v těchto dnech s oním ze státní university nebrasské v otázce nynější války rusko-japonské.

— První Husův pomník na západě americkém zřízen byl na hřbitově ve Spillville, Ia., obětavostí slečny Anny Mladé a odhalen 6. listopadu za ohromného účastenství krajanů ze širého okolí. Dr. Iška byl řečníkem při té příležitosti. Tak vida, na čem se Čechové američtí a hlavně oni chicagští tak dlouho a dlouho marně "hubou namahali", tu jedinká, obětavá duše v prostinké osadě dokázala sama.

— Obraz Švabinského, představující dívku u stavu, v české výstavce v rakouském pavilonu v St. Louis, Mo., prodán byl za \$3000. Obraz byl bez odporu nejlepším z celé výstavky v paláci a těšil se velké pozornosti všech návštěvníků.

— V Clevelandu, O., pořádá kapela Great Western zimní koncerty, k nimž prodávají se listky na celé období a sice po dolaru na čtyři koncerty pro čtyřčlennou rodinu. Spůsobem tímto i nejhudší může si dopřát ušlechtilého požitku a zábavy zajisté dojísta nejlepší. Pořady vykazují klasické práce a skladby slovanské. Dva koncerty určeny jsou do České Národní síně.

— Vyznamenání krajana J. Křivky z Chicaga na světové výstavě v St. Louisu za jeho výrobky rukavičkářské mělo by být pobídkou i jiným našincům, aby při podobných vzácných příležitostech nezástávali doma a s trochu té energie účastnili se zápasů čestných na poli práce. Co do drého pronikne samo, samo se chválí i nepotřebuje bombastické reklamy. Křivka mimo jiné vystavoval rukavice, které sám vynalezl a také sám vyrábí. Jsou rukavice pro naplňovače láhví, kterážto práce vždy spojena s nebezpečím. Zvláště při naplňování láhví pivem, sodou a podobným, stávalo se často, že láhev se roztrhla a člověk prací zaměstnaný, byl mnohdy dosti těžce zraněn. Vynálezem Křivkovým je nebezpečí učiněna přítrž. Rukavice jsou z koňské

kůže a ta je zvláštním způsobem vydělána, že zůstane stále měkká a neztvrdne, je-li namočena. Jest pochopitelné, že vynálezem rukavic vzbuzen byl zájem odborných kruhů a zvláště jednoty sládků. Komise udílející ceny uznala, že zasluhuje si Křivka první ceny, tak zvané nejvyšší ceny, a také mu ji udělila. Vynálezce zašle též rukavice na výstavu do Portland, Oregon, kde budou v uměleckém paláci vystaveny. Křivka byl rovněž požádán jednotou sládků amerických, aby vynalezl také něco, čím chráněn by byl obličej člověka láhve naplňujícího, i sestavil zvláštní masku. Rukavice Křivkovy byly patentovány 25. června 1903, kdežto na masku obdržel vynálezce patent z jara.

Z našich kruhů.

— T. J. Sokol Tyrš v Cedar Rapids vzpoměla a pokud víme jediná v celé N. J. S. památného dne pohřbu nezapomenutelného velikána sokolského Mir. Tyrše, dne 9. listopadu, vzpoměla též bitvy bělohorské a před šikem cvičenců, dne 15. listopadu úmrtí drahého nám zakladatele Sokolstva a druha Tyršova, velikého Fuegnera.

— Nyní také přičiněním organisatora br. A. Tesaře, založen sbor sokolský i v East St. Louis, Ill. Schůze k cíli tomu odbývaná byla dosti navštívena a několik členů zapísáno. Dále zakládá se sbor v Patterson, N. Y. Jen tak dále a všude.

— V South Omaze minule otevřena byla způsobem slavnostním Národní síní, společný to majetek T. J. Sokol a řádu Hvězda Svobody Z. Č. P. J. Sok. Štěrba uvítal lid a hosty v četném počtu se dostavivší, načež přešlo se k vlastnímu pořadu, jenž sestával z proslovů a zpěvu žactva české svobodomyšlné školy atd., zpěvu Lyrů z Omahy a řeči. Mluvil prof. B. Šimek z Iowa City a br. J. Rosický z Omahy.

— Ku zprávě o pomníku Holubovu ve Vídni sděluje se z domu Náprstkova v Praze, že jest tam uchován originál závěti dra. Holuba, kterou poslal roku 1873 do vlasti ze své první africké cesty a o níž v dopisu Vojtovi Náprstkovi praví: "By tento můj testament byl vydán tiskem co mé poslední, jediné slovo k mému nejdrahocennějšímu národu." Ze závěti veřejnost bude zajímata a k prokázání pravého smýšlení Holubova je nejcharakterističtější tento úryvek: — "Přijmi, milostivý národe, co Ti dnes podávám sám sebou. Obětují Tobě své štěstí, svůj život, jen abych mohl přispěti k Tvému blahu, Tvé cti, vyplňuje tím jen svatou povinnost každého z Tvých dětí."

— Úřadovna Hlavního Řádu Č. S. P. S., jež posledním sjezdem byla přeložena do St. Louis, zorganizována jak následuje: Předseda A. J. Čejka, dozorce Jos. Stánkovský, tajemník J. V. Luňák, pokladník Jos. Novák, průvodčí Boh. Černý, vnitřní stráž V. K. Triska, venkovní stráž F. Jirauch, Výbor záložního fondu: Jos. Baloun, M. Weil, J. Štys. Finanční výbor: F. Hrabačka, Jiljí Šiška a Jos. Ermantraut.

— Dne 25. října učinil ve West Texas krajan Adolf Marek sázku s Ant. Buzkem, že jej donese na zádech na farmu Šnelovu, vzdálenost 12 mil, za 9 hodin. Sázka obnášela \$5. a Marek také šťastně vyhrál. A nejen že břemeno své, vážíci právě tolik, jako nosič sám, v určitý čas na místo donesl, nýbrž vykonal tuto cestu za 8 a půl hod.

— Následující také sport zaslouží jen našeho odsouzení. Tak sděluje se, že při bazaru v siní Čechie na Emma ul. v Chicagu měli řecko-římský zápas mezi Růžičkou a Jos. Drchotou, který skončil pro Drchotu způsobem velmi neblahým, neboť mu byla vykloubena noha v kotníku, a přeražena stehenní kost. —

— Konference dělnických tělocvičných jednot pražských konána byla v neděli dne 30. října odpoledne v hostinci "U jelena" na Smíchově. Súčastnilo se jí přes třicet de-

legátů jednot pražských; místní organizace na Smíchově zastoupena 3 delegáty. Schůzi řídil soudruh Loutschka, Mrázek a Horník.

— Každé posílení našich řad vítáme rádi a tak se má i s přidružením se Klubu Plzeňských Bicyklistů k Plzeňskému Sokolu v Chicagu. Spůsobem tím získá sbor 140 mladších sil a prospěch bude obapolný o tom nepochybujeme.

— Policista Čech v New Yorku s nasazením vlastního života zachránil z hořícího domu nemocnou ženu a malé její novorozeně. Takový čin hrdinný zaslouží vyznamenání spíše, nežli nějakého kaprála na vojně.

— Veřejné cvičení Sokola Slávského v Chicagu dokázalo, jakž sděluje se nám, že bratři zejména žactvo a zákykně důkladně se připravili. Celkem cvičilo se dobře, ač arubých chyb bylo dost. Prostná s praporečky a tyčemi se líbila, též ona větších zákykn s činkami a kůžely. Také tu bylo viděti, jak různá píle věnuje se v jednotách cvičením prostným. U večer cvičilo se čile na nářadí. Nástup děl se rychle a klidně, též střídání. Milé bylo přihlížení na rej a prostná, jak někteří cvičenci cviky ladně provádějí a jiní zrovna jako u nás, ledabylo. Prostná jsou mnohým příliš snadná a přec chybám vyvarovati se nemohou. Pokrok v celku byl znatelným za což díky náleží vůdčí síle upřímné a věci oddané br. J. Košařovi, a cvičiteli br. K. Rabiňákoví. Br. V. Čermák skočil do výše 8 stop a 4 palec. Návštěva byla hojnou, což pro nás značí mnoho.

— Své sympatie s Rusy v přítomné válce osvědčil makavým způsobem spolek Katolického Dělníka ve Wahoo, Neb., povoliv \$15.75 na ruský Červený kříž.

K tomu dodatí sluší, že T. J. Tyrš Cedar Rapids Sokol nejen že k cíli témuž povolil \$5.00 z pokladny spolkové, ale přičiněním několika bratří sebral pouze mezi bratry průběhem několika dnů \$35.20, jež budou dodány na místo, kde nejvíce prospějí těm, již nemohou za to, že vělnání jsou v boj se všemi jeho strastmi a bídou. Vedle projevu našeho slovy, činy takovéto jen svědčí o lidskosti, snaze poctivé, již netřeba dlouhého oznamování a vytrubování do světa.

— Spolek svobodných myslitelů "Augustin Smetana" v Praze, v Čechách, vešel v život. Letos také obeslal kongres "Volné myšlénky v Římě" jedním delegátem, Pelantem, jakž zmínili jsme se již.

— Velkořád Č. S. P. S. v Ohio, pomýšlí na založení odboru omladiny, kde by byl vychován dorost pro zmíněné spolky.

— Nehodí se rozhodně a sluší nám prapodivně, když u příležitosti oslav památných a vážných na pořadu večera vyskytují se odrhovačky neb kuplety. Tak jako není pěkné, jestli karban, tanec, pitka a zpěv všeliký následuje.

— Kdepak jsou všichni ti po sborech zvolení dopisovatelé? Či opravdu jsme to dotáhli již tak daleko, že budeme se báti pronéstí slůvko nepokryté pravdy? Snažíme se vyhověti, seč lze, a jestli přejeme si ze sborů všech zpráv i pokynů, chceme jen tak na prospěch celku našeho celého. Příklady táhnou.

— Uvědoměmež si význam dobré knihy, který tkví v oplodňujících, obohacujících a povznášejících vlivech na duševní obor každého z nás. Tím se odlišuje dobrá kniha od špatné, která jest planá a jalová, dráždí spodního člověka, nejnížší pudů a vášně.

— V Omaze, Neb., založena byla Svobodná Obec a hned na poprvé přihlásilo se 30 členů. Jinde podobné organizace byly, avšak netečností vlastních členů padly. To týká se zejména Cedar Rapids, kde panují poměry přímo skvostné. Jestli host tam zavítavší jde navštívit nejdříve toho, mají ti druží dopal a naopak a podle toho vypadá veškerá spolková činnost.

— Se všech stran dochází nás zprávy o souhlasu s návrhem br. Košaře, pokud velikého svazu Sokolstva v Americe se týče. Při tom však nemělo by jen zůstat, ba ani pouhé projevy souhlasné sborů, jako T. J. S. Mladočech v Racine a celé Východní Župy nestačí, tu musí podle návrhu našeho v čísle minulém působiti se přímo na V. V. těch kterých jednot a odtud ku kroku praktickému a skutečnému. Nějaká pak porada vzájemná jest nezbytna.

— T. J. Sokol Chicago pořádala velikou výstavu v sokolně své, velikou jednak bohatým a opravdu skvostným uspořádáním a velikým účastenstvím lidu a příznivců sboru, který se snaží.

— Věstník armády mandžurské o českém Sokolstvu. Poslanec Klofáč, který se z bojiště navrátil, sděluje: Ve zmíněném listě, hlavním to orgánem Kuropatkina, nikdy nic jiného neviděl, než zprávy z vojny. A tu mezi různými telegramy čte tento nápis: "Sokolí Čechii." Jedním z typických a zvlášť zajímavých zjevů českého života jeví se býti Sokolstvo. Autor líčí jeho vznik a stálý rozvoj, popisuje jeho účel: z jedné strany umravňiti národ a duchovně posílit, při tom pak dodat mu slovanského cítění; z druhé strany pak vycvičiti jeho fyzické síly, vychovati jej v pružnosti a disciplině. Se stanoviska speciálně českého umělo Sokolstvo přejíti v širší kruhy všeslovanské a sokolská organizace také zřízena byla i u jiných Slovanů. U Čechů je to národní vojsko.

Tiché vody.

Román od Bohumila Havlasy. (Pokračování.)

"Cože jest píseň žití, zde u vlnadném letním zátiší?"

Ten pták kdy pje, pje lásku;

ten červ, kdy dýše, dýše lásku;

ten keř, kdy šumí, šumí lásku.

O pryč, má Andalusko! Zde v lásce každý utone!"

Jeptiška položila bílou ruku na čelo. Někdo tleskl ředitel od zadu na rameno. "Čekáte na mne?" smála se pěvkyně Bohdana. "O pane řediteli, čtu vám na očích vaši prosbu: Kareši, Kareši náš, nepojedeme nikam; předešla jsem vás. Máme hosta a raněné, zakázala jsem si každé cestování." A přitiskla ruku mile překvapenému řediteli na rty. —

"Jak rozumna. Děkuji, děkuji!" pravil on. Chtěl jsem vás prosit!"

"Co jest?" tázala se Amata nepochopujíc ničeho.

"Obchodní záležitosti, má drahá, a ty se netýkají vás," smála se rusovlasá Fornarina.

"Jen mne, Milosti, jež celé panství nenávidí, ač ostatně všecky zámecké miluje," stěžoval si ředitel s vyjasněnou tváří. "Což pochopitelné. Slečna dosvědčí — peníze, úspory... to lid na mne svádí — nu ano, dřič, vše odnesu za všecky."

"Doprovod'te mne domů, pane, za pokutu," poročela Bohdana. "Služebnice, mé dámy." A uklonila se.

"Chtěla bych se modlit," řekla Amata-Valeria, pohlížejíc na milenku baronovu. "Boženo, přines mi modlitby, pomodlím se, musím se modlit."

VII.

Zánět hrozil zhoršiti paranění setníka. Doktor Sylvín VI... Přišel ihned za jitra; viděl s cesty Amatu-Valerii ve zbožnosti klášterní zacházeti do kostela. Byl unaven. "Kochal jsem se ve kráse Boubína," pravil baronee.

"Dobře, že jdete!" volal mu vstříc baron, když se s ním setkal o deváté u snídaně; "jinak se promění můj zámek v nemocnici. Baronka si stěžovala včera na hlavu, setník se zhoršil, neť mou zanedbáváte, a ona nenabývá života."

"Ve třech dnech?" odvětil s úsměvem lékař.

"Nuže, ve třech dnech. Dělejte zázraky."

"Zkusím to tedy, svolí-li pacienti."

"Ručím za každého. Lusku, sem za mnou!"

"Pokud nebude každá možnost v horší obrat nemoci setníkovi vyloučena, zůstanu vždy celý den v D.; doufám, že to bude trvat jen tři nebo čtyři dny. Velebná sestra snad se podrobí mému vedení, a milostivá paní?"

"Započnete u mne."

Baron odešel se psem.

"Nemáš síly," huhlal ředitel Kares, "nemáš — není — marno!"

"Chci-li, i umíraje," odtušil lékař. Výraz jeho oka se dnes nehodil ku klidnému úsměvu. Také rty jeho zdály se býti tenšími, úsměv následovně ostřejším. Po snídání se odebral k baronce na balkon. Vzal jí z ruky velkou, v kůži vázanou knihu. "Nalézám vás častěji u této genalogie."

"Náleží ke vzácnosti zámecké knihovny. Čtu v ní ráda, víte to. Myslím, že pochází z konce XVI. století, tak nějak. Interesují mne zašlé ty rody velmožů českých. Pochybují, že má ještě někdo exemplář této vzácné české knihy."

"Dobře, paní baronko," kynul lékař, usedaje blížě dámy; "hovoříme o Slavatech, Krajiřích, Šlicích, Budovcích, Rožemberecích atd., proto jsme zvolili tuto hodinu."

"Nesluší vám ironie, doktore. Pane Vi., shledávám vás dnes rozčileným, nemluvíte klidně."

"Ostrý horský vzduch!" Pohřížil prsty pravé ruky do tmavého, plného vousu. "Milostpaní, jste chorobna. Věříte, že vás vylčím?"

"Ne!"

"Nechcete použití mé rady?"

"Kolik roků tomu, co jsem vám řekla, že mi to nemožno?" —

"Znáte účinek jedu?"

"Nač tato otázka?"

"Co lékař prozkoumám nejprve zdejší vzduch — nebraňte mne. Váš choť baron vás nemiluje." Pomlčel. — "Miluje stále, šest roků již Bohdanu, jež jest podnes rozkošná, dobra, půvabna, kteráž jest matkou baronova dítěte." Trhla rukou. "Proč mi to povídáte?"

Neodvětil. "A ona jej miluje."

Baronka se zasmušila. "Nemiluji už svého chotě."

"Ne tolik, jako jindy," opravil ji lékař.

"Nemilují ho!" řekla hrdě. "Neomlouvajte se vy sám!" dodala prudce.

Rty lékařovy sevřely se, však pokračoval: "Baron zavolal Binelliho, myslil, že jej milujete jako on vás."

"Binelli mne nemiluje."

"Vše jedno, miloval, neb měl aspoň úmysl vás milovati." —

"Nerozumím vám!"

"Nechci také, abyste této větě porozuměla. Dnes chvějete se před Amatou, obáváte se, abyste v její očích neklesla, až se doví, čím je Bohdana vašemu chotě."

"Proč mne trýzníte?"

"Chci, abyste byla donucena odtud odejít. Vzdalte se, jděte na cesty, odejděte aspoň na rok z tohoto zátiší, zbavte se dojmů stále stejných, použijte přírody, abyste se pro ni zachovala. Oloupíte naše chudé okolí o šlechtnou dobrotelku, ale —"

"Zůstanu!"

"A dojmy, o nichž mluvím, vás zničí."

"Nevím."

Kdyby byla baronka pohleděla teď na lékaře, byla by jistě zpozorovala nervosní škubnutí v obličeji, jako by se namáhal něco vykřiknouti. "Já to vím," odvětil, "obličej váš to jeví. Vy stárnete" — baronka zastenala — "úžasně stárnete!"

"Jdětež, jdětež, o nechte mne!"

"Cizina, cesta, jemnější dojmy vás zotaví, oživi. Takt: se stanete sešlou, nesympatickou."

Baronka zamručela a zaryla ruku do coiffury, kterou si zkazila. "Nalézáte mne sešlou, jsem stará žena, a soušedící mládí mne dělá ošklivou. Jdětež, jdětež, rozumím, použil jste jedu. A sešlé ženy nemají míti srdce, je to tak nespravedlivé!" Nepohlédla na lékaře, jehož oko bylo sklopeno.

"Vy odjedete!" zvolal opětně.

"Chtěl jste mne odtud vypudit?" Zraky obou setkaly se. V její dlela nevýslovná výčitka, jeho zářily zimničně. "Vy mi neurvete, co si srdce přivlastnilo, vím to, aspoň to mi ponecháte," řekla; "slyšela jsem z vašich úst pravdu o sobě, děkuji vám; pane doktore, já zůstanu!"

Do pokoje vběhl pes lékařův. "Lusk uprchl baronovi," řekl lékař. "Bud'te šťastna, milostpaní." Klidný jeho hlas se nepatrně chvěl, když vycházel; baronka to necítila. — Zdrčená žena pohlížela dlouho za tím, ježž léta již milovala. Pes marně lízal její ruce.

Doktor kráčet kvapně do křídla, kde ležel raněný setník. "Jak jsem jí ublížil," mručel; "ubohá žena! Však domníval jsem se, že tím pobouřím její ješitnost, že odejde a v ruchu světa zapomene. Ten nešťastný pobyt zde! Já odejít nemohu. "Než," doložil pak divným tonem, "přece odejdu a ona pak též. Ubohá žena!"

Vstoupil k Binellimu. Již ráno jej navštívil. Odeslal teď sluhu pryč, vytáhl z tobolky navštívenku a podal ji nemocnému ziráje na něj bystře. Ten sebou trhl. "Opět on!" zvolal.

"Jak, Gruber, peněžník!" zvolal lékař a dodal pohližeje do tváře setníkovi: "Do týdne vstanete z postele." — Vráška na čele jevila utajenou energii.

"Co mi chcete říci?"

"Rád bych věděl, co chcete počítí."

"Nevím." —

"Jest třeba, abyste se rozhodl. Týden po zacelení rány můžete již vstáti, ale neradím vám, abyste vyšel z ložnice. Mohl byste opět ulehnutí. Po uplynutí ještě jednoho týdnu odjedete."

"Kdo to pravil?"

"Já!" —

"Nemohu!"

"Zde naleznete, čeho vám třeba."

"O naleznu, přísámbůh, naleznu!" zaplály oči nemocného. — "Pane, teď je to něco jiného," mručel setník; netýká se to — slyšte, zapřísáhnou se vám, že se budu chránit promluvití o své záležitosti. Nemohu odejít!"

"Co zamýšlíte?"

"Zapomeňte na mne, pane!"

"A neušetřím-li vás?"

Z raněného očí vyšlehl blesk, ruka jeho vzáhla se po obvazu. Doktor jej zadržel. "Šilenče!" zvolal.

"Vidíte!" pravil toliko nemocný a slovo to bylo zároveň otázkou. —

"Nuže, nejprve vás uzdravím," odtušil, stáhnuv obrví lékař.

"Díky! díky!" —

Sylvín Vi... nepovšiml si ruky, kterouž mu podával setník de Binelli a vyšel z pokoje.

"Týž mramorový muž!" zahučel raněný.

"Náš mírný doktor!" vítala tohoto na korridoru rusovlasá Bohdana. "Smím dělat samaritánku?" tázala se.

"Slečno, nesluší se, aby mladá dáma samotna navštěvovala mladistvého nemocného."

"Šeredný doktore!" udeřila ho vějířem baronova Fornarina. "Dojdu si pro velebnou sestru." A když nalezla se-

stru Amatu-Valerii, radila jí: "Pojďte, má drahá velebaá sestro! Navštěvovati nemocné jest křesťanskou povinností, a navštěvovati hezké nemocné jest příjemným křesťanstvím. Neobávejte se," končila těšivě pozorujíc neklid nevinné dívky; "jdeme k vašemu sestřenci."

A vešly k nemocnému nedlouho po lékaři, když setukův zrak tupě utkvěl na okně, a v jeho hlavě kolotalo tisíce myšlének kupících se kol jedné bytosti, jejíž obraz zapužil i pásmo pláň, které byl zosnoval příchod lékaře Sylviana VI... "Nebesa!" zvolal, spatřiv vstupující dámy. Volná jeho ruka se vztáhla jim vstříc, namáhal se vztáti. Hled oka mladého muže, jenž učinil, že se Amata-Valeria zachvěla, sálal radostně.

Bohdana zadržela družku u dveří a pozdvihla se žertovnou hrozbou ruku: "Opovažte se pozdvihnouti se — utčeme! Bastienne, přivážete pacienta."

"Jsem mrtvolou!"

"O, opovažte se! Před smrtí mládí prchá! Bastienne, dejte nám sedadla. Chceme, abyste ležel klidně, pane de Binelli, jako poslušné děcko, když mu matka vypravuje pohádky. Povídala je též vám?"

"Neměl jsem to štěstí."

(Pokračování.)

Z Poznaně,

1. listop., 1904.

Milý list Tvůj jsem obdržel a byl jsem mile překvapen. Ani v duchu mně nenapadlo, že i tam u Vás za mořem můžete se vykáhati práci, jakou vidím v listě Vašem. Nás tu těšilo však hlavně, že v "Sokole" také vzpomněli Jste si před časem na čtvrtý slet sokolský Sokolstva polského, jež v říši velkoněmecké a říši bodáků, dokázal, že navzdor všem zákazům a úředního stíhání, věc sokolská i tu pokračuje. — Dějiny soustavného tělocviku sokolského v řadách polských v Poznani a jinde dávají se od té chvíle co i české zahraniční spolky s námahou a obtížemi zakládaly jednoty sokolské a Sokolstvo zejména v Haliči pokročilo. Byl pomalý to vývoj tělocvičného života a tak Poláci úpící pod násilnou rukou vlády pruské, jež vyhlazení jich v čele má svého "kulturního" programu, hledali v Sokolstvu utužení mládeže své, jež náležitě zkázněna zůstávala by v přívalu německém zcela polskou i byla schopna obětí pro vlast, již dravec uchvátiti se snaží. Pokračovalo se pomalu, však tak, že utvořen konečně i Svaz polských sokolů říše německé a ten svolal již čtvrtý slet, jakž Jste již psali na den 3. července t. r. Po roce přípravných prací, slet se odbyl. Chceš, abych Vám o něm něco napsal. Jako postavení všech Slovanů v Němcích jest výmínečné, tak jest i s Poláky a tak také byl i slet. Z pořadu zakázala vláda veřejné cvičení žen a dorostu, žactva a zkoušky, veškeré účastenství bratří z ciziny a hostí a aby byla míra dovršena, ženy a žactvo ani na slet nesměly, účastenství veřejnosti bylo vyloučeno a jen ten, kdo měl průkazní lístek, směl na cvičiště. Na štěstí ale bylo jich hodně, již přišli a lístky měli, ba tolik, že vedle těch žen a dívek i žactva sokolského, již přijeli z Berlína, Slezka, Saska, Vestfálska, ba Polabí, byla demonstrace polská úplnou, třeba jen tichou, za to ale účinnou. Odtud se vysvětluje, proč tu naši odjinud a Vaši z Čech nebyli, ač dali o sobě slyšeti pěknou zdravotí, totéž platí o Sokolstvu polském v Americe, však od Vás nedošlo ani řádky, ač právě posily také ze vzdálené nejvíce působí, jakž víme z Lublaně.

Slet byl zahájen účastenstvím při bohoslužbě. Na vás dojistá působí nezvykle, však s námi Poláky jinak představití si nelze. V dvoraně Apollo pořádaný lidový koncert a starosta svazu Chrzanowski přítomně uvítal, jakož i sta-

rosta jednoty místní Dr. Karas. Oba mluvili ohnivě, jak jen Polák dovede. Vlastní závody odbyly se za plotem zahrady San Domingo a to za dozoru komisařů a jejich výpomocných i tajných. Plot potažen byl plátnem jen, aby nebylo viděti do vnitř a všude namalováno, žeť tu soukromé shromáždění. Vláda považuje cizé, čili neněmecké spolky tělocvičné, zvláště sokoly, za spolky "politické." Proto tolik strachu a divných opatření, jimž i mnohý rozumnější turner se smál.

Na pořadu přistřiženém zůstala vzorná jednotlivých jednot, rej na kole, společná s tyčemi, skupiny, tyče ve čtverci, bradla, hrazda a kůň, činky a cvičení s pikami s bělo-modrými praporeci. Borců bylo skoro osm set, tedy o 400 více, nežli posledně. Cvičení okrsků na nářadí bylo dobré, cvičení s pikami nejvíce nás překvapovalo. Cvičení s tyčemi společná šla pěkně, až na malé výminky u jednotlivců. Na nářadí se borci všech okresků tužili. Celek prozrazoval svědomitý nácvik a neunavnou pílí. Sokolky počtem asi sto, když nemohly cvičit s borci, odjely si na výlet do Starolouky a tam cvičily v zahradě Kempfův s kůžely. Kroužení se jim zvedlo. Celkový výsledek jest uspokojivý a slet dojista bude mít v následek, že polské Sokolstvo v řadách svých jen zmohutní, neboť čím více Poláka pronásledování, tím ohnivější jeho odpor a to nejen v Němcích, ale i jinde. A tak bude i s myšlénkou sokolskou, jež šíří se včichlede za hranicemi vlasti Vaší, tam u Vás za mořem a Slovanů vůbec, podle všech těch vzorů českých doma i za hranicemi. Všude mají své listy věrné věci oddané a své orgány a mezi těmi orgány poznaňský "Sokol" také se snaží. Na zdar! (Náš překlad.) P. Kolwiek.

DOPISY.

So. Omaha, Neb., 3. listop.

Při volbě činovníků byl jsem zvolen dopisovatelem, ale ne právě velmi pilným, myslím však, že udělati aspoň někdy jest přece lepším, nežli nikdy a proto aspoň ku konci mé lhůty přicházím s troškou, aby bratři u sboru přestali na mne právem brčet. Nejprve musím ve všeobecnou známost uvést, že dne 20. t. m. pořádána bude u nás slavnost otevření Národní Síň, (našeho příštího domova), ku kteréž všechny bratr a sestry jsme zvali. Síň postavena jest naším sborem a Řádem Hvězda Svobody č. 45 Z. Č. B. J. a naležají se tu cvičiřna, zasedací síň, v přízemí pak byt pro domovníka, nálevna, vytápěcí zařízení atd. Hospody v budově nebudou, nýbrž místo její zaujmají budou pěkně dvě místnosti pro naši českou školu, v níž po dlouhou dobu vyučuje sokol Jos. Štěrba, jemuž vypomáhá nyní bratranec téhož jména.

Činnost v našem sboru nyní ochabla a i ten náš sběračí výbor nepracuje velmi pilně. Bylo by na čase, aby se činil s řadovým výborem společně, aby přestaly nářky že se v síni blýskati chceme, ale pracovati ne. Pamatujte, bratři, že sokolu sluší neúnavná činnost poněkud lépe, nežli zasívání, zejména když jste si úkol rovněž vzali na se. Budova vlastněna bude společně, tedy se má též společně pracovati.

Abyste snad si někdo myslel, že "kor" nic neděláme, to ne! Žactvo se tuží pilně. Průměrně cvičí žáků 65 a žaček 16, v tom bychom tedy mohli býti spokojeni, až snad na cvičitelé, kteří s tou drobtinou mají kapitální kus práce.

Abych vypisoval, co jsme letos již udělali, nestojí za to, poněvač toho není mnoho a bylo by škoda ubíratí tím místa užitečnější látece.

Doufám, že budu moci já aneb můj nástupce psáti s lepší chutí, až bude sbor ubytován ve vlastním domově a lepší činnost se rozvine mezi členstvem, a aby se tak stalo, k tomu volám

Na zdar!

Leo. J. Hort.

Cleveland, O., 23. list., 1904.

Přiloženě zasílám Ti "Památník," který jsme vydali na oslavu 25letého trvání našeho sboru Sokola Čech. Byla jedna z nejzdařilejších a nejdůstojnějších slavností zde pořádaných i nemusím dojísta vysvětlovati, že nás zvláště účastenství lidu potěšilo a posílilo k další práci. Vidělit jsme, že věc naše doznává uznání. Pořad vlastní na slavnosti byl následující: V neděli, dne 6. listopadu zahájena byla slavnost předsedou zábavního výboru br. Charvátém, pak mluvil starosta sboru br. A. Petraš a slavnostní řeč, již dojísta na jiném místě otiskneš, měl br. Václav Šnajdr. Bratr náčelník náš, Jos. Štíbr, mluvil též a jak se předpokládá dá, přímo a po sokolsku, kdežto řeč slavnostního řečníka v obsahu svém byla nejen na nejvyšš poučnou, ale opravdu slavnostní. Přítomným líbily se obě řeči, tak jako představení bratří zakladatelův, z nichž zůstali s námi až do této doby bratři: Jos. Bláha, Fr. Sluka a Jos. Prošek a členů, již u sboru jsou po dvacet let: bratři Ant. Šácha, Jos. Štíbr, a Václ. Štíbr. U večer měli jsme akademii za spoluúčinkování pěveckých i ochotnických sborů, a sice v České Národní síni. Tu opět měl proslov br. J. Štíbr. Pěv sbor Lumír zapěl směs slovanských písní i následovalo cvičení s tyčemi dorostu. Tu jsi viděl pilnou ruku cvičitele ve všem konání, ne vše nové, ale krásy ne vždy vídané. Dorost vedl si zdatně. Pak následoval duet "Pozdrav z vlasti" Sixty a Kratochvíla, opět sbor Lumír a konečné cvičení hochů našich s činkami. — Také tu pozorovatel byl překvapen přesností a ladnou soustavou. Sok. Kratochvíl přednesl báseň, pak následoval kuplet a cvičení s kruhy sokolek. A to ovšem se opět líbilo, neboť sestry držely se statečně. Sixta zapěl písně Bláňácké a slavnost skončila obrazem sokolským. Zdar byl úplným. Sbor náš čítá nyní 284 členů a má tři odbory: sokolek, trubačů a bubeníků a zábavný. Dětek, žáků a žákyň přihlášených jest 240 a cvičenců všech přes 35. Nynější činnovníci sboru jsou: starosta A. Petraš, Jos. Kulas, tajemník, A. Šácha, pokladník, Jan Kořán, náměstek, Frant. Vácha, účetník, Josef Štíbr, náčelník, Václav Štíbr, Vojt. Charvát a Karel Čermák, výbor majetku, František Sluka, dopisovatel. —

New York, 29. listopadu 1904.

Slavné americké posvěcení jsme odbyli, každý z hloubi své zbožné duše poděkoval pánu bohu za všecko co dal i co nedal, poděkovali jsme bohyni "Prosperitě" za drahého krocana, za vysoké renty, za drahé maso a za vše, co nám její milostivá ruka podává prostřednictvím blahodárných trustů. Panující hvězdou pro rok 1904 jest Smrtonoš, a kdo čte zprávy z dalekého východu, ten dozná, že Smrtonoš panuje hrozně, proto se těšíme, že rok se chýlí ku konci a s ním snad vezme konec i hrozné vraždění v Mandžursku. Doufejme, že vezme také konec vraždění na amerických dráhách, divadlech, na lodích i jinde. My jako sokolové, měli bychom poděkovati sobě na vzájem za tu velikou netečnost, za hroznou línost ku všemu, co sokolstvem se zove. Ve včerejší schůzi jednoty podával cvičitelský sbor zprávy málo potěšitelné. Na veřejném cvičení členů v sobotu 19. listopadu bylo členů mimo cvičících tolik, že by je na prstech jedné ruky spočítal. Do cvičení chodí členů tolik, že by je pojmul do náručí, a někdy to vypadá, jako by měl cvičení pouze sbor cvičitelský. Na Šibřinkách chceme pořádat rej, náčelník potřebuje 120 členů, dalo by se předpokládat, že jest to snadné dostat z 500 členů potřebných do reje 120. To to! Dnes se chlubíme, že máme 500 členů. Kéž bychom se však mohli pochlubit, že máme 500 sokolů. Však daleká cesta, marné volání! To co jsem výše napsal, jest tresť zprávy sboru cvičitelského. Snad tedy jest lépe v jiných odborech? Členové snad nemohou do cvičení, póněvač jsou přetíženi prací

v jiných výborech? Také ne. Spočítáme-li ten kroužek členů činných, dostaneme okrouhlé číslo asi 150 všeho všudy, ve cvičení, ve zpěvu, v dramatice a v různých výborech. Tomu se říká činnost! Kde vězí těch 350 sokolů, kteří nedělají úplně nic? Vždyť někdy nemůžeme přivolit člena ani na výpomoc některému výboru. Takové štítění se práce ve sboru sokolském jest sokola nedůstojné. Když ale se někdy některý sokol splete a začne s chutí a s nadšením zadarmo a poctivě pracovat, tu můžeme být jisti, že toho brzy nechá, že si tu práci brzy zhnusí, anebo mu ji zhnusí jiní. Začne se říkat, ten jest ctižádostivý, už tam je dost dlouho, nebo, ten se do všeho hrabe atd., to by však ještě ušlo, ale když tací, kteří nic nedělají, anebo nic zadarmo neudělají, začnou ještě zlehčovat a podezřívát, pak jest konec. Pak nedostanete sokola sebe nadšenějšího do žádné práce a k žádné činnosti, neboť si to bratrství sokolské začne podivně vykládat. Nu, však o tom již dost.

Bratrský Sbor Slov. Sokolů odvedl polovic čistého výtěžku ze selského plesu ve prospěch naší Sokolovny. Částka asi 81 dollarů jest s upřímným díkem od bratří Slováků přijata, a sokolové by si měli tento dar zapamatovat. A ještě jeden dar jest mi zaznamenati: Divadelní představení ve prospěch Sokolovny, které pořádaly manželky a příznivkyň sokolů, se vydařilo, díky účinné agitaci se strany příznivkyň, tak že čistý výtěžek bude asi 200 dollarů. Sokolové by se měli příznivkyním odvděčit hojným navštěvováním všeho, co pořádají, tak aspoň je přesvědčme, že jejich práci uznáváme a jejich činnosti ve prospěch naší Sokolovny si vážíme.

Velkolepé otevření obchodu v neděli dne 20. listopadu 1904. V tomto českém obchodě prodává se vyhlídka na království boží po smrti, snímají se tam hříchy, prodávají odpustky a všelijaké jiné po smrti užitečné věci. Majitelem, či spíše "managerem" toho obchodu je pověstný pater Prout a tichým partnerem snad je Tomášek Dunn, demokratický "lídr" zdejšího distriktu, mimo několika českých jednatelů z různých táborů. Před otevřením a vysvěcením páně Proutova obchodu biskupem Farleyem byl opětně velký pouliční průvod s hudbou a prapory, ač to bylo, jak jsem podotknul, v neděli, a u nás nesmí hrát v neděli na ulici ani flašinet, však nedělní zákon jak se zdá jest upečený pouze po jedné straně, totiž jest upečený pouze pro nekatolíky a nevěrce a pro každého, kdo není s panem Proutem. Před Proutem se sklonil i policajtův obušek a policajt sám krácel jako kuřátko před Proutovým procesím. Božinku, kdo tak vidí do politického a kněžského zákulíší, ten spráskne ruce. Demokratický politikář Tomášek Dunnův, pater Prout, arcibiskup Farley a ještě jeden pan bratr v jednom kočáře v průvodu při svěcení českého kostela, není-li to prodezlěl? Sokolové, přemýšlejme o věcech a pozorujme, co se kolem nás děje. Ostatně dějou se zde věci, nad nimiž rozum průměrného smrtelníka zůstává stát, zejména když nahledne i do našich kruhů trochu hloub.

Al. Bohdanecký.

Vzrůst Plzenského Sokola.

Plzenský Sokol skvělá a roste utěšeně. Radujeme se upřímně z každého pokroku sborů našich a s námi zaradoval se zajisté každý upřímný sokol, jenž přítomen byl významné slavnosti dne 8. t. m. v síni Plzenského Sokola odbývané. V udaný den připojeno bylo členstvo klubu Plzenských bicyklistů k Plzenskému Sokolu, kterážto událost oslavena byla skvělým průvodem po ulicích české Plzně a případnou oslavou v hudově sborové. Průvod byl opravdu skvělý, leč nad něj rázovitostí vyniklo přijímání členů, nyní již bývalého klubu Plzenských bicyklistů. Nebylo tu titěrnosti, ani řeči frázovitých. Každé slovo pronesené týkalo

se události samotné, bylo nelíčené, vycházející z pocitů upřímných, ze srdcí pro naše společné, sokolské zájmy bijících. Řeči rázu čistě sokolského.

Sbor Plzenského Sokola získal tím asi 120 nových členů, členů mladých a po většině pracovníků osvědčených, majících upřímnou chuť k další práci pod praporem novým, což pro Plzenský Sokol více ceny má, nežli majetek, spojením tím získaný. Plz. Sokol čítá nyní asi 430 členů, pro jejich pohodlí a zábavu zřídil na celém druhém a části třetího poschodí své budovy, místnosti pro používání členy vyhrazené. Na třetím poschodí nachází se čítárna; na druhém poschodí jsou tři jiné místnosti, z nichž jedna velmi pěkně upravena určena jest za hovorňu (parlor), v druhé (bývalé jídelně) umístěny jsou dva kulečníky a místnost třetí vyhrazena pro kuřáky. Krátce řečeno, Plz. Sokol zřídil pro členstvo své druhý domov, který pro příslušníky jeho po celý den otevřený a přístupný jest.

Nyní dočkalo se členstvo sboru toho, po čem tak dlouho toužilo. Sbor ač vlastní budovu velkou a pěknou, neměl místnosti jediné, kterouž k používání členům vyhraditi by byl mohl. K vůli umořování dluhu pronajímati muselo se vše, co v budově k pronajmutí bylo. Jak nám prozrazeno bylo, jedná se nyní o připojení opět jiného spolku k Plz. Sokolu a tu připadá nám na mysl opět ta stará otázka, zda i jednou toho se dočkáme, že i v okolí tom živořící sokolské sbory k poznání přijdou, že sloučením se jich, nejvíce samy sobě by prospěly a členům svým za práci i platy jich, nějakých výhod by poskytnouti mohly. Ze samé bratrské lásky a z nadšení pro zásady sokolské v blízkém okolí Plz. Sokola máme čtyry jiné sbory, z nichž ani jeden nevlastní postačitelny místnosti pro účele své. Sloučením sborů těchto povstal by spolek přes 1000 členů čítající a co při sboru s takým počtem členstva dokázati by se mohlo, není třeba vykládati. My těšíme se prozatím z toho, že Plz. Sokol zaujal stanovisko "o t e v ř e n ý c h d v e ř í", na základě jehož každému národnímu spolku připojení umožněno bylo.

Gratulujeme Plzenskému Sokolu k úspěchu jeho a těšíme se, že brzy opět nové, potěšitelné zprávy uslyšíme. Na zdar!

Listárna redakce.

F.: Požádali jsme všechny, aby cvičení ona společná ze závodů a sletu v St. Louis poslali vypracovaná br. Hallerovi, zejména pokud sokolek se týče. Posud došly pouze oblouky br. Tesaře. Naši vinou není. Víme, že nám lecos schází ještě, však staráme se.

N o v ý: Odpuste, ale opět neuvěřejníme. Máme dopisů podobných celou sbírku. Vyčkejte dopisu soukromého, dle toho se pak zařídíte i buďte ujištěni, že jako vždy hodláme jen konati svou povinnost.

Š.: Nehněvej se, avšak při návalu látky jiné, nemohli jsme tam dát. Pochopíš sám.

New York City: Hamlet povídal kdysi cosi o Dánsku. Pravda, křiklavé a dost, však úkolem listu našeho není a nemůže být, abychom drhli mouřenína, jako nám ani nenapadne zabývat se zbožím proutovským, když pořádný prut byl by vhodnější. Vždyť i jinde o nic lépe, přetvářka i lícoměrnictví platí více a dollar nejvíce.

F a r m á ř: Nechte toho a nevyhazujte peněz. Těší nás, že list náš čtete. Porad'te se u věci té s místním lékařem. Jestli dcera tak dlouho kašle, měla dávno jít k prohlídce lékařské. Peněz, jež na humbuk jste vyházel, mohla nyní s prospěchem užití, jestli musí opravdu změnit podněb. Chcete-li udání vám adresu specialisty v Omaze. Tam nemáte daleko.

Ze Župy Východní v New Yorku:

New York, 2. listopadu 1904.

Zápis ze schůze Ústředního Výboru Východní župy, odbývané dne 21. listopadu 1904.

Starosta V. Hampl zahájil tuto. Ze zástupců nepřítomni Mysliveček, Vokál a Sklenka. Zápis o minulé schůzi po přečtení přijat. Dopis od jednoty z Westfield, Mass., přijat, na kterýž jednatel odpoví. Dopis sokola Fr. Štětky z Baltimore zasláný na žup. náčelníka též čten, ohledně jednoty v Curtis Bay a bývalého cvičitele Al. Pokorného. Usneseno, aby mu vyplaceno bylo za 12 cest jako cvičiteli Curtis Bay dle dřívějšího usnesení po \$1.50 za jedno cvičení a \$10.00 odměny za zorganizování téže, tedy úhrnem \$28. Jednota "Blesk" v Baltimore má být požádána o zvolení nového cvičitele. Br. F. Filip, člen jed. "Fuegner", přihlašuje se co člen zábavního výboru pro pořádání žup. závodů. Schůze tohoto výboru odbývá se na den dikůvzdání 24. listop. Poznamenáno, že zakládá se nový tělocvičný v Patterson, N. Y. Zpráva náčelníka i pokladníka přijata. Pro dobro přečten dopis br. Košáře z Chicaga pro založení svazu Českoslovanského Sokolstva v Americe, který se souhlasem byl přijat. Po tomto schůze ukončena.

Jos. A. Knedlhans, jed.

"Vyučuj málo — ale tomu málu vyučuj důkladně".

Rousseau.

Zpráva jednatele Župy Střední.

St. Louis, Mo., 29. listopadu 1904.

Zápisky ú. v. Župy Stř. v St. Louis, Mo., ze schůze dne 17. listopadu 1904.

Starosta br. Šedivec zahájil schůzi. Ze zástupců nepřítomni Holman a Kalista, Mt. Pl. Zápisky ze schůze minulé čteny a přijaty jak zněly. St. Louis Sokol vysílá bratra C. Sádlo, co zástupce za br. Ulricha, jenž přítomen a přijat. Účet St. L. L. za 150 pošt. lístků a tisk na \$2.50 čten, přijat a vyplacen. Za pokladníka župy střední zvolen byl br. Sádlo Cyril, jemuž jednatel pokladnu odevzdal; přijato. Usneseno uspořádati přednášku v Edwardsville a tamní sbor navštívit celkově; přípravné práce vykonati má organizátor, br. Tesař, na jehož oznámení má jednatel svolati schůzi ú. v. Na to čteny stanovy, jež má jednatel dle oprav učiněných vypsati. Příjem žádný. Vydej \$2.50.

24. listopadu 1904. (Zvláštní schůze.)

Schůzi této předsedal br. J. Janda. Nepřítomen Šedivec. Triska, Redl, Loeffelman St. L., Kalista, Holman, Mt. Pl. Schůze tato svolána a konána za účelem zorganizování nového sboru v East St. Louis, Ill., v kterémž směru podává ustavovatel, br. A. Tesař, svoji zprávu, dovozuje, že s předběžnými pracemi jest tak daleko, že vhodno přikročiti ku svolání schůze a ku celkové návštěvě krajanů tamtéž. Zpráva tato s nadšením přijata, neb blízká a poměrně silná česká osada oprávněuje k nadějím, dodělati se úspěchu v směru našem dobrého. Protož usneseno zadati tisk 500 letáků, jimiž svolává se schůze krajanů E. St. L. na 4. prosinec 1904 ve 2 hod. odpo. a jednatel svolati má výb. ústř., by se v kroji účastnil návštěvy v E. St. Louis; přijato. Zároveň usneseno, podati malý, zábavně poučný, přednáškový program dle času a možnosti, najmě v případě příznivých výsledků v dosahu. Usneseno proto posunouti návštěvu agitační, spojenou s přednáškou, do Edwardsville, na dobu nejbližší příští; přijato.

Na zdar!

Fr. Široký, jednatel.

Snahou naší jest žiti tak, aby nad našim hrobem nikdo nemusil říci: "O mrtvých jen dobré."

Příjem a vydání Nár. Jed. Sokolské za měsíc listopad 1904.

Listop.	Příjem	\$ c
1. Za 12 Památníků od T. J. S. Fugner, L. I.	15.00	
1. T. J. S. Svornost, N. Y. za III. 1904.	18.40	
1. T. J. S. Brooklyn, N. Y., za III. 1904.	3.80	
4. Sokol Tábor, Chicago, za II. a na III. 1904.	29.60	
4. Sokol Horymír, Curtis Bay, Md., za III. 1904.	6.30	
5. Za 5 Památníků z N. Y.	6.25	
7. Předplatné na Sokola Amerického.	75	
9. S. J. Philadelphia, Pa., za III. 1904.	18.80	
9. T. J. S. Newark, N. J., za III. 1904.	12.80	
9. T. J. S. Bruno, Neb., za III. 1904.	13.40	
10. T. J. S. Westfield, Mass., za III. 1904.	6.00	
10. " " za 1 Památník	1.25	
10. " " 30 plat. člen. knížek.	30	
11. Sokol Chicago, první splátka na Památník.	12.50	
12. Sokol Slovanská Lípa, Chicago, za III. 1904.	58.60	
12. " " za 4 Památníky	5.00	
15. Za 3 Památníky od Nár. Tiskárny, Chicago.	3.75	
15. Předplatné na Sok. Am. z Nár. Tisk., Chicago.	75	
17. T. J. S. St. Louis, Mo., za III. 1904.	60.40	
17. Č. A. Sokol, Manitowoc, Wis., za III. 1904.	11.50	
19. P. J. Budivoj, Detroit, Mich., za III. 1904.	1.60	
19. " " Příps. na přisp. z těl. školy za 1903.	20.00	
19. Za ohlášku v Sok. Amer.	8.00	
21. První splátka na Památník od Sokol Omaha, Neb.	6.25	
26. Sokol Cleveland, Clev., O., za III. 1904.	34.70	
30. Předpl. na Sok. Amer.	75	
30. Za 3 Památníky od J. Boreckého.	3.75	
30. Za 2 Památníky od Č. A. S., Manitowoc, Wis.	2.50	
	\$362.70	
Hotovost z minulého měsíce	1259.11	
Úhrnem	\$1621.81	

Listop.	Vydání	\$ c
3. Za tři rytiny pro S. A., Franklin Co., Chicago.	4.80	
3. Za dvě zinkové rytiny pro S. A. br. Petřtylovi	1.50	
3. Za poštovné na Památ. a cuty Nár. Tisk.	4.29	
3. Za 3935 výt. S. A. s výpr. a pošt. za říjen, N. Tisk.	248.78	
3. Druhá splátka za tisk Památníku, Nár. Tisk.	200.00	
18. Procenta z ohlášek za r. 1904 br. T. Štefkovi.	15.40	
19. Náhrada za vydrž. těl. školy za r. 1903.		
	T. P. J. Budivoj.	20.00
26. Vrch. poř. S. A. za listop., J. Rudiš-Jičínský.	30.00	
26. Výp. poř. S. A. za listopad, A. Hallerovi.	10.00	
26. Výp. poř. S. A. za listopad, Jos. Čermákovi.	10.00	
Úhrnem	\$544.77	
Příjem	\$1,621.81	
Vydání	544.77	

Hotovost \$1,077.04

Na bankách uloženy jsou fondy a sice:

Fond pro běh cvič.	\$ 42.85
Fond pro příští sjezd v Detroit, Mich.	326.22
Fond základní Nár. Jed. Sok.	300.00
Na U. S. Savings Banku.	\$100.00
Na Germania Savings Banku	300.00
Na Dry Dock Savings Banku.	300.00
Hotovost u pokladníka V. V.	377.04

Úhrnem \$1,077.04

Tímto upozorňujeme br. jednoty, které nezaplatily poplatek do fondu pro sjezd za rok 1904, by tak učinily do kon-

ce prosince t. r., neb dle stanov N. J. S. počne V. V. vybírat od 1. ledna 1905 poplatek onen za r. 1905. Tedy žádáme br. jednoty, které se ještě za r. 1904 nevyrovnały, by tak neodkladně učinily, bysme je nemuseli uveřejňovat v Sokole. Doufáme, že toho povšimnuto bude.

Na zdar!

Jan Černý, jednatel.

Zápis o schůzi výkonného výboru N. J. S.

New York, 5. prosince, 1904.

Starosta F. Martyny zahájil schůzi. Scházeli člen V. Zvonil.

Zápis o schůzi odbyvané dne 31. října přijat. T. J. S. Manitowoc oznamuje, že zasláný jim Památník do tamnější knihovny obdrželi.

Nár. Tiskárna zaslala dopis, v kterém žádá Výk. Výb., zdali mají býti nějaké změny v novém ročníku Sok. Am. udělány. Výk. Výb. žádné změny na Sok. Amer. nechce, má zůstat tak, jak nyní vychází. Zároveň zasílají účet za výpravu a tisk Sok. Am. za měsíc listopad v obnosu \$143.27, který byl přijat a k vyplacení odkázán.

T. J. S. Hubna na Moravě žádá Výk. Výb., by jim byl věnován jeden výtisk Památníku. Žádosti vyhověno a jednatelem uloženo, by jeden výtisk Památníku tamnějšímu sboru zaslal.

Těl. Jed. Sok. New York žádá zaslání listiny pro bratry Alois Jahoda, V. Hampl, S. Kohout a M. Chvatil; žádosti vyhověno. Zároveň se tážají, zdali Výk. Výb. již obdržel překlad těsnopisných zápisků z posledního sjezdu odbyvaného v St. Louis, což Výk. Výb. dosud neobdržel, ačkoliv již o to pana Krále požádal. Usneseno, by bylo dopsáno těl. sborům do Chicaga, by se ony o to postaraly a onen překlad od p. Krále hleděly dostati. Vrchní pořadatel Dr. J. Rudiš Jičínský oznamuje, že na žádost Výk. Výb., by přijmul dopisovatelství do Sok. Pražského, tak učinil a že již do Sok. Pražského dopis zaslal. Zároveň zasílá účet za cestovné a ztrátu času při sjezdu Obcí Svobodomyšlných v St. Louis v obnosu \$40.00. Účet přijat a k vyplacení odkázán.

Br. A. Haller vrchní náčelník oznamuje, že mu není možno o platu počtářů z hlavních závodů nic určovati a ponechává záležitost Výk. Výb. k rozhodnutí.

Br. jednatel oznamuje, že zaslal rozličné tiskopisy T. J. S. Omaha.

Usneseno Výk. Výb., by se dopsalo všem Těl. sborům do Chicaga a je uvědomil, že Výk. Výb. schvaluje návrh sok. Košáře, náčelníka Župy Fugner-Tyrš, který byl v "Borci" uveřejněn. Zároveň se má dopsati Župě Fugner-Tyrš a vůbec všem sborům, by mezi sebou zvolili výbor, který návrh onen v skutečnost uvede.

Uloženo Jed., by vyzval T. J. S. v St. Louis, Mo., by hleděli zaslati zprávu z hlavních závodů. — Následující Jed. zaslaly zprávy a poplatky:

T. J. S. Tábor	\$29.60
" Horymír	6.30
" Philadelphia	18.80
" Newark	12.80
" Bruno	13.40
" Westfield	6.00
" St. Louis	60.40
" Slov. Lípa	58.60
" Manitowoc	11.50
" Budivoj	1.60
" Příprava za vydržování Těl. Školy	20.00
" Cleveland	34.70
Sbor Sokolek Omaha	11.10
Omaha, první splátku na Památník	6.25
T. J. S. Fugner-dodateční poplatek za 3 nové členy	1.50

Na to schůze skončena.

M. Grabenstein.

Adresář Národ. Jed. Sokolské ve Sp. Státech

VÝKONNÝ VÝBOR Národní jednoty sokolské v New Yorku: Schůze každé 1. pondělí v měsíci v Sokolovně, 420 24 E. 71 st. F. Martyny, starosta, 1329 First Ave.; F. Bartuněk, náměstek, 318 E. 71st St.; Jan Cerný, jednatel, 437 E. 71st St.; Max Grabenstein, tajemník, 1 Teasdale Pl.; F. Lier pokl., 410 E. 71st St.; výbor tělocvičný: V. Hampl, A. Jahoda a Kar. Hrbek; výbor účetní: Fr. Hroch, Stěpán Kostka a V. Zvoník. Náčelník A. Haller, 818 S. Ashland ave., Chicago, Ill.; podnáčelníci Aug. Tesař, St. Louis, Mo. a Fr. Filip, Cedar Rapids, Ia.

Župa Východní, sídlo v New Yorku.

ÚSTŘEDNÍ VÝBOR: Starosta Vác. Hampl, náměstek Ant. Mysliveček, jednatel Jos. A. Knedlhans, 420-424 East 71st St., N. Y. City, pokladník Stan. Sýkora, náčelník Fr. Bartuněk, 318 E. 71st St., podnáčelník Ed. Vokál, finanční výbor Jos. Sklenka a Ferd. Martiny. — Schůze odbývá se každé 3. pondělí v měsíci v 8 hodin večer v Sokolovně, 420 až 424 vých. 71. ulice, N. Y.

SOK. JED. BLESK v Baltimore; schůze 2. pátek v Sokolovně, S. E. cor. Gay and Preston Sts.; Fr. Beneš, 940 N. Duncan Alley.

T. J. ČESKO-SLOVANSKÝ SOKOL v Bayonne, N.J. odbývá schůze v místnost Geo. Waško, 94-96 E. 22nd St., taj. Jan Halík, 267 E. 22nd St.

T. J. SOKOL, Brooklyn, N. Y., 2. pondělí, tajemník Vác. Švarc, 512 Lorimer St.

T. J. S. FUEGNER, L. I., City, N. Y.; 2. sobotu, 317 Moore St.; taj. Filip Vojtěch, 166 Skillman ave., Long Island City.

T. J. SOKOL, Newark, N. J.; 2. pondělí v místnosti H. Pfeifera, roh 15. av. a 9. ul., taj. Al. Rovenský, 93 Vaverly av.

S. J. SVORNOST, Morrisania, N. Y.; 1. sobotu v místnosti Ed. Freye, 700 E. 166th St.; taj. J. Šrámek, 700 E. 167th Street.

T. J. SOKOL, New York; 2. a posl. pondělí, 420-22-24 E. 71st St.; taj. Jos. A. Knedlhans, 420-22-24 E. 71st St.

SOK. JED. PHILADELPHIA, Pa.; 1. neděli v měsíci v České budově a sokolovně, 2202 N. Marshall St. ve 3 hod. odpol.; taj. Leo. J. Pavlík, 866 N. Orkney St.

T. J. SOKOL, Westfield, Mass.; 1. a 3. středu v Sokolovně, 118-120 Meadow St.

T. J. SOKOL, New Bedford, Mass., taj. Fr. Halma, 144 Bowditch St.

T. J. S. HORYMÍR v Curtis Bay, Md.; schůze 3. neděli v Národní síni Č. S. P. S., taj. Matěj Kubík, 17 Cereal St.

SBOR SOKOLEK Sok. Jed. Blesk v Baltimore, Md., 3. neděli v sokolovně, S. E. cor. Gay and Preston st.; taj. Antonie Tavík, 1734 Ashland ave.

Župa Sev.-Východní, sídlo v Clevelandu, O.

ÚSTŘEDNÍ VÝBOR: Starosta Jos. Štíbr, tajemník Fr. Cais, 14 Grand Army Ct., Cleveland, O., pokladník A. Pánka, náčelník Jan Fryš, roh Tillman ave. a Ash. St., Detroit, Mich., I. podnáčelník Josef Štíbr, II. podnáčelník A. Pánka. Další členové výboru: Jan Chábek, Jos. Rozhoň, Mat. Krejzl, V. Bernrajter, Jos. Ouřada, V. Štíbr. — Schůze 4. neděli odpol. ve 2 hodiny u "Sokola Cech".

SOKOL CLEVELAND, 3. neděli v Sokolovně, roh Central ave. a Plymouth st., jedn. Emil Šlapák, 15 Capitol Street.

SOKOL ČECH, Cleveland, O.; 2. neděli v Sokolovně, 6 Wendell ave.; taj. J. O. Kulas, 1199 Broadway.

SOKOL ČESKO ZÁBAVNÍ, Cleveland, O.; 1. čtvrtek v Sokolské síni; taj. Fr. Cais, 14 Grand Army Ct.

TĚL. A PODP. JED. BUDIVOJ, Detroit, Mich.; 1. pondělí v Sokolovně, roh Erskine a St. Antoine Sts.; taj. Jos. Janeček, 698 Antoine St.

T. J. S. PODLIPNÝ, Detroit, Mich.; 2. pátek v Sokolovně, roh Tillman a Ash ul.; taj. Boh. Masák, 498 La Salle Ave.; účetník Bedř. Masák, 103 Tillman Ave.

SOKOL LORAIN, Lorain, O.; 4. neděli ve 2 hod. odp. v síni Aloise Štolby, 422 Charles St.; taj. O. Tomášek, So. Broadway.

Župa Střední, sídlo v St. Louis, Mo.

ÚSTŘEDNÍ VÝBOR: Starosta Vác. Šedivec, jednatel Fr. Široký, 3450 Itaska St., náčelník V. K. Třiska, 1911 Geyer Av., podnáčelníci: J. Jiroušek, Chicago, Ill., Ferd. Engelthaler, Cedar Rapids, Ia.; ustavovatel Aug. Tesař, 2334 S. 13. St. J. Janda, B. Redl, L. Loeffelman, R. Holman, Fr. Kalista, T. Ulrich.

PLZENSKÝ SOKOL, Chicago; 2. a 4. čtvrtek; taj. V. Růžička, 524 W. 18th Place; účet. B. V. Nejedlý, 825 So. Harding Ave.

SOKOL CHICAGO, Chicago; 1. a 3. středu v Sokolovně, 1118 Kedzie ave.; taj. Josef Zeman, 1049 Troy Str.

TĚL. JED. ČECHIE, Chicago; 1. a 3. pondělí v síni Cechie, 32-34 Emma st.; taj. Vác. Dvořák, 667 Milwaukee av

T. J. S. TÁBOR, Chicago; 1. a 3. čtvrtek v nové sborové síni, 1300-2 41st ave.; taj. Fr. Kyzivát, 1355 So. 42nd Ave.

T. J. S. PRAHA, Chicago (Town of Lake); schůze 1. a 3. středu v síni Patronátu Č. S. P. S.; taj. Vojta Vorel, 1939 W. 47th St.

SOKOL SLOVANSKÁ LÍPA, Chicago; schůze každý čtvrtek v sokolovně, 106-108 DeKoven St.; tajemník Jind. Hájek, 133 W. Taylor St.

ČES.-AMER. SOKOL, Manitowoc, Wis.; 2. středu v síni Slovan. Lípy; Jos. A. Heyduk, taj., 1612 Wolmer St.

T. J. SOKOL, St. Louis, Mo.; 2. a 4. pondělí v Sokolovně, roh 9. ul. a Allen ave.; taj. Karel Milčic, 1527 Picker St.

T. J. S. MOUNT PLEASANT, St. Louis, Mo.; 1. a 3. středu; taj. Jos. Černý, 4711 Minnesota ave.

TYRŠ C. R. SOKOL, Cedar Rapids, Ia.; 1. neděli v Sokolovně, roh 3. ul. a 7. ave.; taj. J. J. Hrbek, 1306 So. 2nd Str.

SBOR SOKOLEK VLASTA, St. Louis, Mo.; 3. pondělí v Sokolovně, roh 9. ul. a Allen ave.; taj. Josefina Beck, 1856 So. 12th Str.

Župa Západní, sídlo v Omaze, Neb.

Ústřední výbor: Starosta Jos. Mík, tajemník Oldřich Jelen, 1231 So. 14th St., pokl. Jan Mathauser, náčelník Rud. Havelka, 1446 S. 16th St.; podnáčelníci: Frant. Pavlík, Prague, Neb., Bed. Vašák, Wilber, Neb. Další členové výboru Alois Jiran, Anna Zikmund a Barbora Šperl.

T. J. S. KAREL JONÁŠ, Abie, Neb.; 1. neděli; taj. Jos. Donát.

T. J. S. HVĚZDA ZÁPADU, Black Wolf, Kansas; 1. neděli; taj. Josef Doleček, Ellsworth, Kansas.

T. J. SOKOL ŽIŽKA, Bruno, Neb.; 1. neděli; taj. Vác. Blatný.

T. J. SOKOL, Crete, Neb.; 2. neděli ve své síni; taj. Mat. Kuncl.

T. J. SOKOL, Milligan, Neb.; 2. neděli v Central Hall bratří Jichů; taj. V. F. Bouša.

T. J. SOKOL, Omaha; 2. středu; taj. Rud. Fibinger, 1213 William St.

T. J. SOKOL, Plattsmouth, Neb., 2. pond., taj. L. Jiran

T. J. SOKOL, Prague, Neb.; 2. pondělí; taj. A. L. Vlasák.

T. J. SOKOL, Schuyler, Neb.; 2. středu v měsíci v síni Č. S. P. S.; taj. F. J. Kovář.

T. J. SOKOL, So. Omaha, Neb.; 1. pondělí, tajemník Jan Ohnesorg, 191 So. 24th St.

T. J. S. KAREL JONÁŠ, Wilson, Kansas; 2. a 4. neděli; taj. J. W. Somer.

T. J. SOKOL, Wilber, Neb.; 1. pátek v Sokolovně; taj. V. J. Kačer.

T. J. SOKOL, San Francisco, Cal. Tajemník Boh. Kantner, 4206 — 24th St.

SBOR SOKOLEK, Plattsmouth, Neb., tajemnice Rebecca Haines.

SBOR SOKOLEK LIBUŠE, So. Omaha, Neb.; 2. neděli v místnosti F. Franka, 20th and S. Sts.; tajemnice Barbora Sperlová, 20th and S. Sts.

SBOR SOKOLEK, Omaha, Neb.; taj. Fr. Krajíček, 1906 S. 12th St.